

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ**

**Збірник тез доповідей
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**“Службово-бойова діяльність
Національної гвардії України:
сучасний стан, проблеми
та перспективи”**

Секція 1

**Актуальні проблеми оперативного
мистецтва та тактики Національної гвардії
України**

(<http://nangu.edu.ua>)

31 березня 2022 року

м. Харків

Оргкомітет конференції

Голова оргкомітету – перший заступник начальника Національної академії з навчально-методичної та наукової роботи генерал-майор **Морозов О.О.**

Відповідальний секретар оргкомітету:

старший науковий співробітник науково-організаційного відділу **Грачова І.В.**
(057-739-26-02, 54-76)

Члени оргкомітету:

начальник науково-дослідного центру полковник **Приходько І.І.**;

начальник навчально-методичного центру полковник **Тробюк В.І.**;

начальник командно-штабного факультету полковник **Антонець В.В.**;

начальник факультету логістики полковник **Єманов В.В.**;

начальник оперативного факультету полковник **Павлов С.П.**;

начальник гуманітарного факультету полковник **Іщенко С.О.**;

начальник відділу служб полковник **Деркач О.В.**;

начальник науково-організаційного відділу підполковник **Мельніков Р.С.**;

начальник відділу по роботі з особовим складом підполковник **Прядка М.І.**

Адреса оргкомітету: 61001, м. Харків, майдан Захисників України, 3, Національна академія Національної гвардії України, науково-організаційний відділ.

Контактні телефони: 057-739-26-02, 54-76.

Електронна адреса: nov_nangu@ukr.net

Доповіді відтворені безпосередньо з авторських оригіналів. За достовірність представлених результатів відповідальність несуть автори.

Секція № 1
Актуальні проблеми оперативного мистецтва та тактики
Національної гвардії України

Керівник секції: доктор наук з державного управління, доцент полковник
Бондаренко О.Г.

Заступник керівника секції: кандидат військових наук, доцент полковник
Голубок М.Г.

Секретар секції: кандидат військових наук **Чернавіна О.Є.**

Тематика секції:

- проблеми забезпечення громадської, державної та воєнної безпеки силами Національної гвардії України;
- теорія оперативного мистецтва і тактики забезпечення громадської, державної та воєнної безпеки силами Національної гвардії України;
- форми службово-бойового застосування і можливості формувань забезпечення громадської, державної та воєнної безпеки силами Національної гвардії України;
- всебічне забезпечення сил і оперативне (бойове) управління у забезпеченні громадської, державної та воєнної безпеки силами Національної гвардії України;
- взаємодія з іншими складовими сил безпеки і сил оборони при забезпеченні громадської, державної та воєнної безпеки силами Національної гвардії України;
- напрями та перспективи розвитку забезпечення громадської, державної та воєнної безпеки силами Національної гвардії України;
- проблеми та перспективи системи військової освіти та підготовки кадрів для сил безпеки і сил оборони в Україні;
- напрями та перспективи розвитку військового зв'язку та інформатизації.

УДК 004. 89; 519.816; 351.746.1

Андрощук О.С., старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії дослідження проблем безпеки державного кордону науково-дослідного відділу Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького, доктор технічних наук, професор; **Андрощук О.Ю.**, старший науковий співробітник науково-організаційного відділу Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького, кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник; **Грінченко В.В.**, старший викладач кафедри прикордонної служби Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького, підполковник

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Одним із напрямків удосконалення управління правоохоронними органами спеціального призначення є підвищення оперативності, якості, надійності тощо. Потреба в нових методах управління виявляється при здійсненні інформаційно-аналітичної діяльності. Найбільш нагально це питання постає відносно виявлення правопорушників законодавства на державному кордоні та в охороні правопорядку.

Проблемним залишається питання правильної організації інформаційно-аналітичної діяльності. Наприклад, у Державній прикордонній службі України починаючи з 2003 року інформаційно-аналітична діяльність позиціонується у двох напрямках: оцінка ризиків – для інформаційно-аналітичних підрозділів та кримінальний аналіз – для оперативно-розшукових підрозділів. Причому, у більшості випадків діяльність за цими напрямками здійснюються не у цілях службової діяльності а «самі для себе». Наприклад, оцінка ризиків здійснюється для управління ризиками. На відміну від правоохоронних органів у правоохоронних органах спеціального призначення крім правоохоронної складової присутня військова складова.

Результатом багаторічних досліджень методів інформаційно-аналітичної діяльності вказує на чітку спрямованість інформаційно-аналітичної діяльності у правоохоронних органах спеціального призначення – це підтримка прийняття управлінських рішень керівниками підрозділів та органів.

Наступним проблемним питанням є відсутність системи збору даних для здійснення інформаційно-аналітичної діяльності. Мова йде про те, що аналітична діяльність із застосуванням математичних методів, які ефективно будуть працювати при залученні обчислювальної техніки потребує саме

наявності вихідних даних щодо показників службової діяльності. У першу чергу це стосується кількісних показників. Ця система збору даних повинна забезпечувати формалізованість, неперервність, достовірність, оперативність тощо, збору та передачі даних у інформаційно-аналітичні підрозділи.

Ще одне проблемне питання пов'язано з наявністю «аналітиків» та їх фаху. Сучасний аналітик повинен володіти знаннями стосовно предметної області (службової діяльності) системного аналізу, математичних методів обробки даних тощо. Він повинен креативно та творчо мислити тощо.

Таким чином, ефективна діяльність правоохоронних органів спеціального призначення залежить від ефективного управління. Ефективне управління залежить від ефективної інформаційно-аналітичної діяльності, основна мета якої – підтримка прийняття управлінських рішень. Основними проблемними питаннями є наявність системи збору даних та фахівців.

УДК 351.74

Баратюк В.І., доцент кафедри прикордонної служби Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького, кандидат військових наук, доцент; **Лемешко В.В.**, провідний науковий співробітник науково-дослідного відділу Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького, кандидат військових наук, доцент

ПОГЛЯДИ НА ЗМІСТ ПОБУДОВИ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ НА ДІЛЯНЦІ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛУ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ

Дискусія під час розробки базових документів в Державній прикордонній службі України, щодо змісту поняття «побудова охорони кордону на ділянці відповідальності підрозділу охорони державного кордону» спонукала до вивчення різних поглядів на визначення змісту цього поняття та формування свого погляду, яке пропонується в тезах.

Поняття «побудова охорони кордону на ділянці відповідальності підрозділу охорони державного кордону» пропонується розглядати, як доцільне розташування наявних та доданих сил і засобів по напрямках, у районах, у секторах у пунктах пропуску через державний кордон) призначених для здійснення оперативно – службової діяльності.

Вона будується у відповідності до отриманого завдання, задуму дій та прогнозу тактики дій правопорушників, можливостей наявних та приданих сил і засобів. Базовим її призначенням є забезпечення своєчасного запобігання, виявлення і припинення правопорушення у межах ділянки відповідальності підрозділу

охорони державного кордону. Швидкоплинність обстановки на державному кордоні та призначення побудови охорони державного кордону висуває до неї низку вимог, таких як: гнучкість, відсутність шаблону, мобільність, тощо. Які реалізуються через щодобове планування охорони державного кордону. План охорони державного кордону є документом який відображає зміст побудови охорони кордону на ділянці відповідальності підрозділу охорони державного кордону на визначений період часу. Його зміст включає розташування наявних та доданих сил і засобів по напрямках, у районах, у секторах, у пунктах пропуску через державний кордон у визначений термін часу.

Побудова охорони державного кордону на ділянці відповідальності підрозділу охорони державного кордону повинно створюватись з метою вирішення певних завдань. Такі завдання гуртуються на вимогах прикордонного законодавства України та її міжнародних зобов'язаннях.

Прикладом може бути завдання, щодо недопущення незаконної зміни проходження державного кордону на ділянці відповідальності підрозділу охорони державного кордону. Наведене завдання передбачене статтею 2 Закону України «Про державну службу України». Його реалізація може здійснюватися шляхом огляду стану і місць знаходження прикордонних знаків, встановлених для позначення державного кордону на місцевості, огляд смуги кріплення прикордонних знаків (прикордонної просіки); веденням спостереження за режимом прикордонних річок, озер інших водойм з метою своєчасного виявлення змін русла річок, обрисів берегів, за станом обрису берегів українських острові і прикордонних островів на прикордонних річках, озерах інших водоймах; своєчасним виявленням на суміжній території озброєних військових і не військових формувань про дії яких не повідомлялось, тощо.

Таким чином в залежності від активності протиправної діяльності, фізико – географічних особливостей ділянки відповідальності, можливостей підрозділу охорони державного кордону визначаються інші завдання побудови охорони державного кордону та порядок їх реалізації. Це в свою чергу обумовлює напрям подальших досліджень стосовно змісту побудови охорони державного кордону.

Запропонований зміст поняття «побудови охорони кордону на ділянці відповідальності підрозділу охорони державного кордону буде завершений в наступних публікаціях.

УДК 351.74

Бабій Ю.О., головний редактор видавництва Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького, доктор технічних наук, старший лейтенант; **Поліщук В.В.**, доцент кафедри прикордонної служби Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького, кандидат військових наук, підполковник; **Мартинюк О.В.**, старший викладач кафедри прикордонної служби Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького, підполковник; **Мартинюк В.П.**, старший викладач кафедри прикордонної служби Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького, підполковник; **Черноусов Д.О.**, викладач кафедри прикордонної служби Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького, майор

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНИХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ

Результати аналізу досвіду воєнних конфліктів останніх десятиліть свідчать, що сучасні війни докорінно відрізняються від звичайних стереотипів війн періоду Другої світової війни та другої половини ХХ ст. Вони отримали не лише нову сутність і новий зміст, а також виявили нові характерні риси збройної боротьби, до яких слід віднести осередковий і швидкоплинний характер бойових дій, відсутність затяжних позиційних боїв, застосування тільки далекобійної зброї, переважно повітряного і космічного базування, збільшення чисельності роботизованої військової техніки й озброєння, зростання ролі навігаційних систем у вирішенні завдань ураження і координації дій не тільки великих оперативних угруповань військ, але і дрібних тактичних формувань.

Змінюючи характер збройної боротьби, у війнах сучасності відбувається певна еволюція окремих її елементів, головним з яких, є вогневе ураження, що обумовлено активним розвитком засобів розвідки, наведення та безпосереднього вогневого впливу на об'єкти в угрупованні противника. Заслуговує на увагу походження змін пріоритетів при виборі об'єктів ураження залежно від масштабів збройного конфлікту, обраного варіанту його розв'язання та ведення, особливостей складу і характеру дій противника.

Сучасні воєнні конфлікти характеризуються активним застосуванням високоточної зброї, яка по своїй руйнівній силі еквівалентна, а, інколи, і перевищує міцність ядерної зброї. Збройна боротьба в таких війнах

перемістилася у повітряно-космічний простір, який став головним “театром” воєнних дій, а високоточна роботизована зброя поступово перетворюється на вирішальний чинник збройної боротьби, масоване застосування якої забезпечує досягнення цілей війни навіть без застосування сухопутних військ.

Сьогодні ми живемо у цифрову епоху, де частина життя візуалізується, а інформаційні протистояння перейшли у мережу Internet. Особливе значення набуває формат кібервійни. Зокрема, впровадження нових технологій ведення інформаційної війни не впливає на її традиційні складові частини та цілі. Так, як і у XX та XIX ст. або в попередні віки, головним завданням є отримання суттєвих переваг у забезпеченні військових, економічних та політичних конфліктів. Незмінність цих постулатів продемонстрували останні міжнародні конфлікти, ініціаторами яких стала Російська Федерація.

УДК 004.056.55

Басараб О.К., доцент кафедри телекомунікаційних та інформаційних систем Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького, кандидат технічних наук, доцент; **Чередніченко В.В.**, курсант 444 навчальної групи факультету забезпечення оперативно-службової діяльності Національної академії Державної прикордонної служби України, солдат

ПІДХОДИ ДО РОЗРОБКИ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ БЕЗПЕЧНОЇ ПЕРЕДАЧІ ПОВІДОМЛЕНЬ ЧЕРЕЗ МЕСЕНДЖЕРИ ПРИВАТНИХ КОМПАНІЙ

Під час охорони кордону в ланці прикордонний наряд - прикордонний підрозділ зв'язок організований, як правило, за допомогою засобів УКХ-радіозв'язку. Проте, географічні особливості деяких ділянок державного кордону роблять радіозв'язок нестійким та, відповідно, неефективним. В такому випадку зв'язок може здійснюватися за допомогою мобільних терміналів, що працюють у GSM стандартах національних операторів стільникового зв'язку та додатків, що дозволяють швидко обмінюватися повідомленнями – месенджерів типу Viber, WhatsApp, Telegram тощо. Водночас зі зручностями, які надає мобільний зв'язок та месенджери, виникають ряд ризиків, що пов'язані із захистом інформації, що передається в такий шлях, оскільки власники серверів зазначених месенджерів є приватні компанії, а інформація може бути розкрита третім особам.

Одним із шляхів захисту інформації, що передається в такий шлях, є розробка та використання власного месенджера із закритим програмним кодом та розміщенням серверів виключно в державному сегменті інформаційного простору. На теперешній час відомо, що розглядається концепція створення такого продукту для Збройних сил України, проте, невідомо, коли відбудеться реліз програмного забезпечення.

Можливим рішенням даної проблеми для потреб підрозділів Держприкордонслужби України є розробка додатку, що шифрує інформацію безпосередньо перед її відправкою в месенджер та розшифровує на пристрої-отримувачі. Оскільки, інформаційні повідомлення, що передаються для управління прикордонними нарядами, актуальні невеликий проміжок часу – від хвилин до декількох годин, то вимоги до стійкості шифрування повідомлення дозволяють використовувати майже всі сучасні мобільні пристрої, навіть, з відносно невеликими потужностями. Разом з тим, вимогою до алгоритму шифрування є його відносна швидкість роботи та можливість реалізації на мобільних пристроях. Ще однією вимогою до розробки запропонованого програмного забезпечення є кросплатформенність додатка, оскільки, для зручності використання більшість месенджерів відтворені як на мобільних пристроях так і на стаціонарних ПК, ноутбуках тощо.

Отже, запропонований підхід обміну інформаційними повідомленнями між прикордонними нарядами в процесі охорони кордону дозволяє організувати стійкий та оперативний зв'язок в умовах нестійкого УКХ- радіозв'язку але у зоні покриття національного оператора стільникового зв'язку. Водночас, застосування власного додатку для шифрування/розшифрування повідомлень, забезпечить достатню прихованість управління прикордонними нарядами при такому способі організації зв'язку. Також, запропонований підхід може бути реалізований при організації зв'язку і в інших силових структурах країни – в підрозділах Національної гвардії України, Національної поліції України тощо.

УДК 355.432

Бацамут В.М., заступник начальника науково-дослідного центру – начальник науково-дослідної лабораторії службово-бойового застосування Національної гвардії України, доктор військових наук, професор, полковник

ОБҐРУНТУВАННЯ ПЕРЕЛІКУ ОПЕРАЦІЙ ОПЕРАТИВНОГО ТА ОПЕРАТИВНО-ТАКТИЧНОГО РІВНЯ ЗАСТОСУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

*(як доповнення до системи операцій ЗСУ, розробленої
Національним університетом оборони України ім. І. Черняхівського)*

У загальному розумінні оперативний (оперативно-тактичний) рівень застосування будь-яких сил сектору безпеки і оборони обумовлюється наступними показниками:

1. Просторовим масштабом району майбутніх дій – в масштабах регіону держави (наприклад, в наслідок виникнення надзвичайної ситуації (НС) *регіонального рівня*) або в цілому всередині держави (наприклад, в наслідок виникнення НС *державного рівня*).

2. Тривалістю дій – тривалістю (від тижня до кількох місяців).

3. Кількістю етапів виконання завдання – етапів кілька (два і більше).

4. Розмірами негативних наслідків у разі, якщо службово-бойове (бойове) завдання не буде виконане або буде виконане несвоєчасно і/або неякісно.

5. Кількістю залучуваних до виконання сил і засобів (залучаються сили і засоби не менш як від двох військових частин).

6. Рівнем керівництва – загальне керівництво діями здійснює не менш як центральний орган державної влади (міністерство України, що реалізує державну політику у певній сфері діяльності), безпосереднє – командування відповідних сил або відповідний центральний і/або регіональний орган державної влади.

Оперативні дії Національної гвардії України (НГУ) є багатофункціональними, спрямованими на виконання сукупності завдань переважно із забезпечення громадської безпеки, до виконання яких окрім НГУ можуть залучатися формування кількох (інших) силових структур держави, але під керівництвом командування НГУ, або це дії угруповання НГУ, котре оперативно підпорядковується керівництву правоохоронного органу держави, яке призначається відповідальним за проведення невідкладних заходів із забезпечення національної безпеки (Словник офіцера внутрішніх військ з воєнно-наукових питань / О. М. Шмаков. – 5-те вид., переробл. і доповн. – Х.: Акад. ВВ МВС України, 2009. – 518 с.).

Виходячи із наведеного, а також завдань і функцій, зазначених в Законі України “Про Національну гвардію України”, поточної і прогнозованої воєнно-політичної обстановки навколо України, суспільно-політичної, соціально-економічної обстановки в середині держави, рівня природних і техногенних загроз Україні, оперативні (оперативно-тактичні) дії НГУ матимуть місце при виконанні таких завдань за призначенням:

1. Припинення масових заворушень (умови: виникнення масових заворушень *одночасно в кількох обласних центрах* України, що загрожує захопленням державної влади, насильницькою зміною конституційного ладу).

2. Охорона громадського порядку під час ліквідації наслідків надзвичайної ситуації техногенного (природного) характеру *державного (регіонального) рівня*.

3. Проведення режимно-карантинних заходів – *державний (регіональний) рівень*.

4. Участь у захисті державного кордону (умови: масовий перехід державного кордону України з території суміжних країн, провокацій на державному кордоні. Надання допомоги ДПСУ) – *державний (регіональний) рівень*.

5. Екстрена евакуація спецконтингенту одночасно з кількох установ виконання покарань (УВП), що потрапили у зону забруднення внаслідок масштабної аварії техногенного характеру – *регіональний рівень*.

6. Участь у припиненні масових терористичних актів – *державний (регіональний) рівень*.

7. Підтримання правового режиму надзвичайного стану – *державний (регіональний) рівень*.

8. Участь у підтриманні правового режиму воєнного стану – *державний (регіональний) рівень*.

9. Участь в територіальній обороні – *державний (регіональний) рівень*.

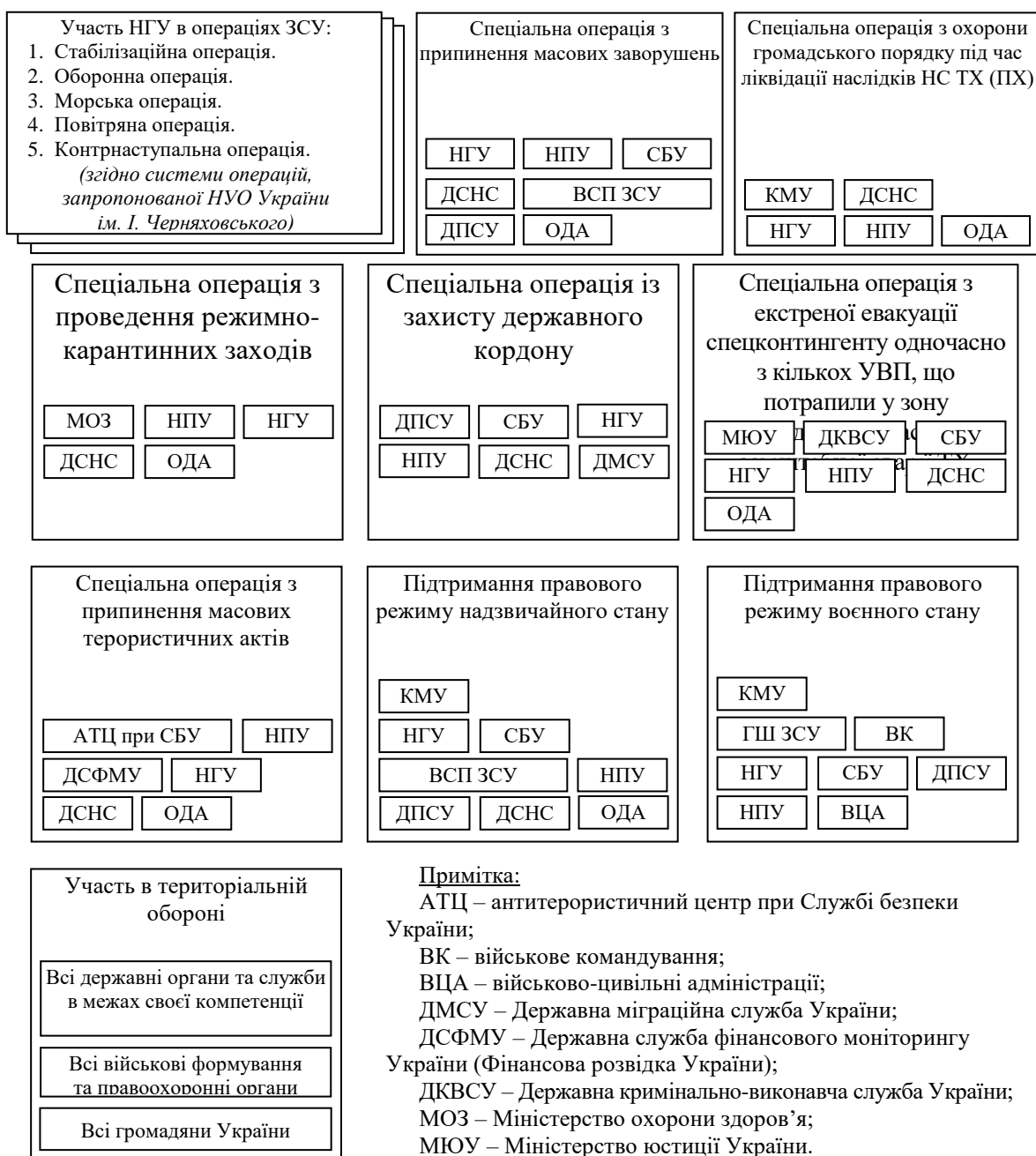
Формами застосування НГУ на оперативному (оперативно-тактичному) рівні слід вважати:

1. Оперативні дії (застосування) (включно участь в операціях ЗСУ).

2. Спеціальні операції оперативного (оперативно-тактичного) рівня (в основному призначені забезпечувати громадську безпеку в кризовому регіоні).

Виходячи з вище викладеного, система операцій оперативного (оперативно-тактичного рівня), в яких НГУ прийматиме участь, складатиметься з наступних елементів:

**Секція 1. Актуальні проблеми оперативного мистецтва та тактики
Національної гвардії України**

Отже, як висновок, у ході виконання завдань за призначенням ОВУ НГУ взаємодіють з органами управління відповідних формувань та відомств, які (відомства) реалізують державну політику у певних сферах. Такий стан речей вимагає від офіцерів ОВУ НГУ оперативного масштабу мислення, вміння проводити оперативні розрахунки, у стислі терміни виробляти доцільні (раціональні) варіанти оперативних дій, ефективно працювати в ході оперативного планування, вирішувати питання всебічного забезпечення дій, а отже мати відповідний рівень підготовки та підготовленості.

УДК 355.4

Бондаренко О.Г., начальник кафедри оперативного мистецтва оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, доктор наук з державного управління доцент, полковник; **Лавніченко О.В.**, професор кафедри оперативного мистецтва Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, доцент; **Чухлатий А.В.**, доцент кафедри оперативного мистецтва Національної академії Національної гвардії України

ЗАВДАННЯ, ФОРМИ ТА СПОСОБИ ОПЕРАТИВНОГО ЗАСТОСУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Сучасний стан національної безпеки України в умовах складної міжнародної обстановки, воєнно-політичної і суспільно-політичної обстановки в нашій країні та на її кордонах обумовлює потребу у обґрунтуванні теоретичних основ оперативного застосування Національної гвардії України як військового формування з правоохоронними функціями, яке у мирний час входить до складу сил безпеки, а у воєнний час – до складу сил оборони, а саме потребують узгодження підходи до визначення завдань, форм та способів оперативного застосування.

Унікальність НГУ полягає у врахуванні її специфічного статусу, як військового формування з правоохоронними функціями, яке здійснює службово-бойову діяльність з виконання завдань воєнного характеру і завдань невоєнного характеру – громадської, державної безпеки та безпеки державного кордону. Вищою формою внутрішньої безпеки, як сукупності безпеки особи, громадської і державної безпеки, є держана безпека. При цьому 80% функцій, які визначені законодавством України, Національна гвардія України здійснює в інтересах забезпечення державної безпеки. Відповідно теорія службово-бойової діяльності Національної гвардії України займає проміжне місце між воєнною наукою і націобезпекознавством та може вважатися складовою теорії воєнної, громадської безпеки, безпеки державного кордону і теорії забезпечення державної безпеки.

У відповідності зі ст. 1. Закону України «Про Національну гвардію України» НГУ є військовим формуванням з правоохоронними функціями, що входить до системи Міністерства внутрішніх справ України і призначено для виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від кримінальних та інших протиправних посягань, охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, а також у взаємодії з правоохоронними органами – із забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону, припинення терористичної діяльності,

діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій.

Закон України «Про національну безпеку», а саме ст. 18 зазначає, що у мирний час НГУ входить до складу сил безпеки і виконує правоохоронні функції, а також розвиває спроможності, необхідні для виконання завдань у складі сил оборони. Із введенням воєнного стану Національна гвардія України приводиться в готовність до виконання завдань за призначенням в умовах дії правового режиму воєнного стану, входить до сил оборони.

Зокрема, це підтверджується Концепцією розвитку сектору безпеки і оборони України (Указ Президента України від 14 березня 2016 року № 92/2016), в якій зазначено, що серед основних шляхів досягнення необхідних оперативних та інших спроможностей складових сектору безпеки і оборони для НГУ є підвищення спроможностей до виконання завдань із підтримання громадської безпеки, фізичного захисту об'єктів критичної інфраструктури, участі в охороні і обороні державного кордону України, а також підтримки операцій Збройних Сил України (ЗСУ) у кризових ситуаціях, що загрожують національній безпеці, та в особливий період.

В період загострення внутрішньополітичної обстановки в країні масштаб застосування НГУ істотно зростає й виходить на оперативний рівень. Оперативне застосування НГУ – складова частина воєнного мистецтва і службово-бойового застосування НГУ, яка охоплює теорію і практику підготовки та ведення службово-бойових дій оперативного масштабу формуваннями НГУ самостійно і у взаємодії з правоохоронними органами і військовими формуваннями.

Оперативний характер застосування НГУ пов'язаний з:

– масштабом цілей, що визначаються, характером і значущістю факторів, які підлягають урахуванню при плануванні й організації управління та взаємодії органів і сил різних за призначенням та належністю (правоохоронних і навіть військових);

– кількістю частин, що залучаються для виконання завдання;

– рівнем керівного складу, який організує взаємодію органів і сил (рівнем керівництва військами).

Відповідно до ст. 2 Закону України «Про Національну гвардію України» серед 20 основних функцій Національної гвардії України 18 функцій визначають участь НГУ у забезпеченні громадської безпеки і порядку та державної безпеки, які за своєю сутністю є правоохоронними функціями, відносять НГУ до сил безпеки держави та відрізняють її від ЗС України та інших військових формувань держави. Лише 2 функції безпосередньо виконуються НГУ у складі сил оборони держави, а саме:

– участь у здійсненні заходів правового режиму воєнного стану

– участь у виконанні завдань територіальної оборони.

Із введенням воєнного стану НГУ приводиться в готовність до виконання завдань за призначенням в умовах дії правового режиму воєнного стану, входить до сил оборони. У відповідності із доктриною «Об'єднані операції» (розділ 3 Операція сил оборони) сили і засоби інших військових формувань (ІВФ), до яких відноситься НГУ, правоохоронні органи (ПрО), які входять до складу угруповання об'єднаних сил, можуть самостійно або у взаємодії з іншими складовими сил оборони виконувати визначені Доктриною завдання, зокрема НГУ виконує:

1. Забезпечення охорони органів державної влади в місцях їх постійної та тимчасової дислокації;

2. Охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки в зоні конфлікту;

3. Охорона та оборона важливих державних об'єктів у т.ч. і зоні конфлікту;

4. Забезпечення захисту державного кордону у визначеній зоні відповідальності;

5. Припинення збройних конфліктів (інших провокацій) на держкордоні, недопущення незаконного перетину держкордону озброєних осіб (груп) з території суміжних держав;

6. Знешкодження озброєних злочинців, припинення діяльності не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань (груп), організованих злочинних груп і організацій;

7. Ведення воєнних дій у складі угруповання об'єднаних сил.

Крім того для забезпечення державної та громадської безпеки при виникненні збройного конфлікту всередині держави об'єднані сили, за провідної ролі НГУ, можуть залучатися до виконання завдань у межах своїх повноважень у разі:

– намагання відокремити від України певні адміністративно-територіальні одиниці, зокрема, за участю не передбачених законом воєнізованих та/або збройних формувань, приватних військових компаній, терористичних, неурядових, етнічних, релігійних або інших організацій;

– спроби державного перевороту або незаконної зміни конституційного ладу;

– дій інших держав щодо поширення свого впливу на внутрішньополітичну обстановку в Україні, насамперед на територіях, які вони розглядають як зони реалізації національних інтересів (впливу);

– виникненні масових заворушень на політичному, етнічному, релігійному та іншому підґрунті (блокування роботи органів державної влади, порушення функціонування об'єктів, комунікацій тощо);

- перешкодження законної діяльності ЗС України та ІВФ;
- забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку.

Форми оперативного застосування НГУ поділяються на:

1. Оперативні дії НГУ – форма службово-бойового застосування НГУ (оперативно-територіального об'єднання, оперативного угруповання); сукупність узгоджених і взаємопов'язаних за метою, місцем і часом дій формувань НГУ, які проводяться в заданому районі за єдиним замислом і планом для виконання бойового завдання оперативного значення (оперативного завдання) в межах великомасштабної спеціальної операції, яку очолює орган державної влади (певний правоохоронний орган), або ряд спеціальних операцій меншого масштабу та інші спеціальні заходи, що проводяться НГУ у декількох районах регіону (країни), які об'єднані загальним замислом і спрямовані на досягнення мети певного оперативного завдання. У формі оперативних дій формування НГУ діють при виконання таких завдань: охорона громадського порядку під час ліквідації наслідків катастрофи техногенного характеру державного (регіонального) рівня; забезпечення режимно-карантинних заходів державного (регіонального) рівня; охорона громадського порядку під час виборів органів державної влади національного рівня; підтримання правового режиму надзвичайного стану.

2. Спеціальна операція – це комплекс узгоджених і взаємозалежних по цілі, місцю та часу безперервних розвідувально-пошукових, ізоляційно-обмежувальних, режимних, охоронних, інших заходів та бойових дій з'єднань, військових частин і підрозділів або угруповань НГУ, оперативно-розшукових, режимних та інших заходів правоохоронних органів (формувань інших взаємодіючих органів виконавчої влади), що проводяться на обмеженій території за єдиним замислом і під загальним керівництвом у встановлені терміни в цілях відновлення громадського порядку, затримання злочинців (привідників і активних учасників масових заворушень), роззброєння (ліквідації) незаконних збройних формувань, попередження, припинення та ліквідації наслідків кризової ситуації терористичного характеру. Спеціальна операція – визначає форму дій і оперативного і тактичного рівня. Це залежить від рівня керівництва діями, кількості залучуваних сил та засобів, рівнем небезпек та загроз.

УДК 621.396

Борисенко М.В., начальник науково-дослідного відділу Харківського національного університету Повітряних Сил ім. І. Кожедуба, кандидат технічних наук, старший дослідник; **Утюжок С.В.**, начальник служби метрології та стандартизації в/ч А 1356

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО РОЗРОБКИ ЗАСОБІВ КОНТРОЛЮ ТЕХНІЧНОГО СТАНУ БЕЗПІЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ

Результати військових операцій об'єднаних сил на сході України та інших збройних конфліктів підтверджують збільшення впливу безпілотних засобів повітряного нападу, до яких відносять безпілотні літальні апарати (БПЛА), крилаті ракети тощо, у досягненні цілей тактичного, оперативно-тактичного та, навіть, стратегічного рівнів. Але неоптимальна система контролю та діагностування технічного стану БПЛА була причиною численних „не бойових” втрат апаратів, що обумовлено несвоєчасністю виявлення відмовлень.

При контролі технічного стану БПЛА, як правило, досліджують динамічні характеристики блоків та складових частин апаратів. При цьому значна роль відводиться контролю технічного стану радіоелектронного обладнання (РЕО). Для здійснення операцій контролю технічного стану РЕО БПЛА необхідні засоби контролю з потрібними характеристиками: генератори тестових сигналів і аналізатори відгуків РЕО на вплив тестових сигналів. У результаті дії тестового сигналу на виході РЕО БПЛА формується сигнал-відгук (вихідний сигнал). Такий вихідний сигнал залежить від форми вхідного сигналу та параметрів РЕО. За результатами порівняння вхідного та вихідного сигналів РЕО аналізатор вимірювального сигналу видає дані про значення контрольних параметрів. Порівняння значень контрольних параметрів РЕО з потрібними допусками дозволяє не тільки визначити технічний стан БПЛА, але й провести його діагностування.

Показано, що при потрібному часі контролю (необхідній кількості точок відліків) параметрів РЕО БПЛА, характеристик засобів контролю, наявності перешкод при проведенні контролю, обґрунтування оптимальної для даної кількісної оцінки методики контролю полягає у розрахунках таких параметрів вхідного вимірювального сигналу (процес синтезу вимірювального сигналу), які забезпечують максимальне або мінімальне значення цієї оцінки.

Пропонується за таку оцінку використовувати кількісні оцінки якості контролю. До таких оцінок віднесено: кількість вимірювальної інформації, чутливість, точність. Отже, при оптимізації параметрів вхідного тестового сигналу за показником чутливості необхідно забезпечити максимальне значення чутливості; при оптимізації параметрів вхідного тестового сигналу за

показником точності сигнал направлений на забезпечення мінімального значення похибки вимірювання параметрів контролю РЕО.

Обґрунтовано, що для розрахунку оптимальних значень параметрів тестового сигналу потрібно визначити максимуми (мінімуми) кількісних оцінок функцій якості контролю.

Таким чином, синтез оптимальних параметрів вхідного тестового сигналу для контролю та діагностування технічного стану РЕО БПЛА полягає у вирішенні варіаційної задачі розрахунку максимального (мінімального) значення функціоналу, який характеризує клас тестових сигналів. Обґрунтовані математичні моделі можливих обмежень при синтезі оптимальних параметрів вхідних тестових сигналів.

УДК 351.746.1

Братко А.В., докторант Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Богдана Хмельницького, кандидат військових наук, доцент, підполковник

МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОПЕРАТИВНО-СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ДІЛЯНЦІ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ОРГАНУ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ

Планування оперативно-службової діяльності в органах охорони державного кордону здійснюється на основі прогнозування її ефективності. Однак відсутність єдиного розуміння сутності і фізичного змісту ефективності, нерідко ускладнює вирішення як теоретичних, так і практичних проблем прикордонної служби, призводить до різних підходів щодо її забезпечення. Основним результатом проведеного дослідження є удосконалена методика оцінювання ефективності оперативно-службової діяльності частин та підрозділів Державної прикордонної служби України, яка на відміну від існуючої побудована на моделі аналізу ризиків та враховує спроможності структурних одиниць до виконання завдань за призначенням, а також одержала розвиток система показників ефективності оперативно-службової діяльності. В основу методики оцінювання ефективності покладені підходи теорії прийняття рішень та методології аналізу ризиків.

Удосконалена методика оцінювання ефективності оперативно-службової діяльності частин та підрозділів Державної прикордонної служби України опирається на такі наукові методи: метод експертного оцінювання – для оцінювання важливості факторів, складових ризиків та ефективності; аналітичні методи – для проведення оперативно-тактичних розрахунків щодо

спроможностей прикордонних підрозділів та кількісного оцінювання показників ефективності.

Удосконалена методика оцінювання ефективності оперативно-службової діяльності органу охорони державного кордону включає удосконалену систему показників та методику оцінювання інтегрального показника прикордонної безпеки.

Удосконалена методика дає можливість підвищити обґрунтованість рішення щодо застосування підрозділів прикордонного загону в межах законодавчо визначених функцій, у відповідності до спроможностей.

Удосконалена методика оцінювання ефективності оперативно-службової діяльності ґрунтується на аналізі ризиків та забезпечує інформаційно-аналітично підтримку прийняття управлінських рішень щодо визначення наявних (потенційно можливих) ризиків та превентивного реагування на прояви транскордонної протиправної діяльності на державному кордоні в умовах обмежених ресурсів і можливостей, створює умови для своєчасного виявлення слабких сторін у системі охорони кордону та коригування оперативно-службової діяльності органу охорони державного кордону.

Удосконалена методика створює умови для запровадження механізмів оцінки виконання завдань охорони державного кордону з урахуванням європейських практик оцінювання. На основі удосконаленої методики доцільно впровадження нормативного врегулювання оцінювання ефективності оперативно-службової діяльності Державної прикордонної служби України.

У ході подальших досліджень доцільно обґрунтувати стандартизовані шкали для оцінювання показників ефективності у сфері прикордонної безпеки.

УДК 351.743

Ващук Н.Ф., т.в.о. начальника відділу розроблення та вдосконалення форми одягу науково-дослідної лабораторії спеціального транспорту та форменого одягу ДНДІ МВС України – старший науковий співробітник відділу розроблення та вдосконалення форми одягу кандидат юридичних наук, старший дослідник

УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

У Законі України «Про Національну гвардію України» № 876-VII,1 від 13.03.2014 року Верховною Радою України визначено НГУ як військове формування з правоохоронними функціями, що входить до системи Міністерства внутрішніх справ України. Прямим призначенням є виконання

завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від злочинних та інших протиправних посягань, охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, а також у взаємодії з правоохоронними органами – із забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону, припинення терористичної діяльності, діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій. Доречно згадати в розрізі цієї теми ще про два накази: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2014 № 651 «Про затвердження Положення про підрозділи (загони) спеціального призначення Національної гвардії України» та наказ Міністерства внутрішніх справ України від 07.06.2017 № 475 «Про речове забезпечення Національної гвардії України.

У своєму складі Національна гвардія України має підрозділи спеціального призначення, головними завданнями яких є захист та охорона життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від злочинних та інших протиправних посягань, охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, а також у взаємодії з правоохоронними органами - із забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону, припинення терористичної діяльності, діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій.

Для забезпечення діяльності підрозділів спеціального призначення здійснюється їх забезпечення, що регламентується наказами Міністерства внутрішніх справ України. До складу норм забезпечення входять бойовий єдиний комплект та бойовий спеціальний комплект, які передбачають затверджений перелік предметів одягу, взуття та спорядження.

Актуальність наукових розробок полягає у необхідності забезпечення відповідності предметів спорядження військовослужбовців підрозділів спеціального призначення НГУ характеру завдань, які вони виконують. Під час автономних дій бійці спецпідрозділів, окрім озброєння, засобів зв'язку та інших спеціальних засобів повинні мати із собою крім продовольства, додатковий боєкомплект, особисті речі а також предмети спорядження для забезпечення сприятливих умов виконання завдання для маскуванню та камуфляжу (наприклад: антитепловізійні снайперські комплекти для встановлення у віконних отворах, килимки, спальні мішки та ін.).

Отже, існує необхідність в удосконаленні існуючих та розробленні нових моделей і конструкцій предметів спорядження військовослужбовців підрозділів спеціального призначення НГУ.

УДК 004.77/355

Власов К.В., старший викладач кафедри військового зв'язку та інформатизації Національної академії Національній гвардії України; **Малюк В.Г.**, професор кафедри військового зв'язку та інформатизації Національної академії Національній гвардії України, кандидат технічних наук, доцент; **Новікова О.О.**, доцент кафедри військового зв'язку та інформатизації Національної академії Національній гвардії України, кандидат технічних наук, доцент

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ПОБУДОВИ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМУНІКАЦІЙНОЇ МЕРЕЖІ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

В умовах ведення збройної агресії з боку Російської Федерації проти нашої держави та реалізації стратегічного курсу України на приєднання до європейської спільноти та вступ до НАТО, вимагається від сил сектору безпеки та оборони України крокувати у ногу з часом, що передбачає постійний розвиток спроможностей, у тому числі в інформаційному просторі. Протягом тривалого часу у силах сектору безпеки та оборони України створювалися та розвивалися окремі телекомунікаційні (комунікаційні) та інші інформаційно-комунікаційні системи, що не зв'язані між собою.

На цей час у Збройних силах України розгорнута та функціонує система зв'язку та інформаційних систем, яка побудована на основі використання телекомунікаційного обладнання різних виробників, не має єдиної системи управління ними та не повною мірою забезпечує отримання сучасних сервісів користувачам органів та пунктів управління як у повсякденній діяльності, так і під час виконання завдань в операціях (спільних діях) сил сектору безпеки та оборони України у визначеній операційній зоні.

У Концептуальних засадах визначено архітектуру та опис функціоналу основних елементів Електронної комунікаційної мережі Збройних Сил України, яка планується до впровадження на заміну діючої телекомунікаційної мережі Збройних Сил України, створення платформи для стандартизованих технічних (комунікаційних, базових, функціональних) сервісів.

Концептуальні засади і напрямки розвитку розроблено з метою реалізації Концепції розвитку ІТ-інфраструктури Міноборони України, Збройних Сил України та сил сектору безпеки та оборони України з урахуванням класифікації та описів сервісів, прийнятих у державах – членах НАТО, а саме: С3-Таксономія, запровадження якої визначено Доктриною “Зв'язок та інформаційні системи” (ВКП 6-00(01).01, червень 2020 року), з урахуванням вимог союзної об'єднаної публікації НАТО АJP-06 “Allied Joint Doctrine for Communication and Information Systems (Edition A Version 1) (Союзна об'єднана доктрина для зв'язку та інформаційних систем).

УДК 621.396.962

Герасимов С.В., професор кафедри Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», доктор технічних наук, професор;
Рощупкін Є.С., старший викладач кафедри Харківського національного університету Повітряних Сил, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник

ОПТИМІЗАЦІЯ ПАРАМЕТРІВ КОНТРОЛЮ ТЕХНІЧНОГО СТАНУ РАДІОТЕХНІЧНИХ СИСТЕМ МОНІТОРИНГУ ПОВІТРЯНОГО ПРОСТОРУ

Результати ведення бойових дій у сучасних збройних конфліктах підтверджують збільшення впливу пілотованих і безпілотних засобів повітряного нападу, до яких відносять літаки та вертольоти, безпілотні літальні апарати, крилаті ракети тощо, у досягненні цілей тактичного, оперативно-тактичного та, навіть, стратегічного рівнів. Тому, актуальним завданням є своєчасне виявлення таких засобів повітряного нападу, їх класифікація та прийняття рішення щодо застосування відповідних засобів ураження для їх знищення. Для цих цілей використовують різні системи моніторингу повітряного простору – радіолокаційні засоби та станції різних діапазонів і призначення. Але при цьому слід враховувати, що несправні елементи систем моніторингу повітряного простору знижують ефективність їх роботи та є причиною не виявлення (своєчасного виявлення) засобів повітряного нападу. Отже, побудова ефективного захисту від дій засобів повітряного нападу залежить від своєчасності виявлення можливих відмов, тобто від правильно обґрунтованих параметрів контролю технічного стану систем моніторингу повітряного простору на етапі експлуатації.

Результати аналізу відмов сучасних систем моніторингу повітряного простору показують необхідність своєчасного виявлення відмов у їх головних складових: радіотехнічних системах (РТС). Наприклад, вихід з ладу елементів передаючого тракту РТС моніторингу повітряного простору може знизити потужність радіосигналу. Не виявлена своєчасно така відмова може стати причиною не виявлення (своєчасного виявлення) засобів повітряного нападу та нанесення втрат військам або об'єктам народного господарства.

Відмітимо, що РТС моніторингу повітряного простору є складними за функціональним призначенням, сферою застосування, структурою, кількістю елементів і зв'язків, хвильоводному та енергетичному діапазонами, процесами, які протікають у самій системі. Тим не менш для більшості типів РТС, не дивлячись на перелік багатогранності, притаманна єдина узагальнена структура

та можливо обґрунтувати сукупність параметрів для контролю технічного стану РЕС моніторингу повітряного простору на етапі експлуатації.

У доповіді представлено алгоритм обґрунтування параметрів контролю технічного стану РТС моніторингу повітряного простору. За основні характеристики систем моніторингу повітряного простору пропонується використовувати: робочу область дії РТС за дальністю (обмежується мінімальною та максимальною дальністю виявлення повітряної цілі); область між мінімальним і максимальним значенням азимута; область між мінімальним і максимальним значенням кута місця; область виявлення повітряної цілі по висоті; кількість вимірювальних координат і точність вимірювання параметрів (визначається похибкою).

Використання запропонованого алгоритму дозволить підвищити достовірність контролю технічного стану РТС моніторингу повітряного простору на етапі експлуатації, що підвищить ефективність їх використання за призначенням.

УДК 355.013.1

Гетманюк С.П., доцент кафедри державної безпеки Волинського національного університету імені Лесі України, кандидат військових наук, доцент, підполковник; **Чорний А.М.**, старший викладач кафедри прикордонного контролю Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького, кандидат психологічних наук, підполковник

ВИТОКИ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ НА СХОДІ УКРАЇНИ

Кінець 2013, 2014 та 2015 роки для України виявилися найскладнішими за всі роки незалежності. Москва не визнала нове українське керівництво, оголосила революцію «збройним захопленням влади», «державним переворотом» і вдалася до силового засобу блокування інтеграції нашої держави до ЄС.

З кінця лютого 2014 року відбулась російська військова агресія проти України, яка розпочалась анексією Криму. 18 березня 2014 року Президент Росії поставив підпис під так званим договором про входження Республіки Крим та міста Севастополя до Російської Федерації, що підтверджувало факт незаконного військового вторгнення та втручання у внутрішні справи незалежної держави. Таким чином, задовольняючи свої імперські амбіції та порушуючи не тільки чинне законодавство України, але й фундаментальні норми міжнародного права, радикально налаштоване керівництво Кремля змусило йти Україну на війну.

20 березня 2014 року Верховна Рада України ухвалила декларацію «Про боротьбу за звільнення України», в якій наголошується, що «український народ

ніколи і за жодних умов не припинить боротьбу за звільнення Криму, якою б важкою і тривалою вона не була».

Протягом квітня – травня 2014 року силами Федеральної служби безпеки Російської Федерації, Головного розвідувального управління Збройних Сил Російської Федерації та незаконних збройних формувань з числа найманців різних національностей зі зброєю, було здійснено системний збройний напад на органи місцевої влади, ключові об'єкти інфраструктури і мас-медіа у Донецькій та Луганській областях. З часом, тривалі збройні протистояння призвели до порушення цілісності та суверенітету України.

13 квітня 2014 року виконуючий обов'язки Президента України, Голова Верховної Ради України Олександр Турчинов, з метою зупинки розгулу тероризму, організованого російськими спецслужбами у східних регіонах України, видав Указ про введення в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України (далі – РНБО) від 13 квітня 2014 року «Про невідкладні заходи щодо подолання терористичної загрози і збереження територіальної цілісності України», відповідно до якого на сході України розпочато широкомасштабну антитерористичну операцію (далі – АТО) із залученням Збройних Сил України.

Протягом квітня – червня 2014 року з метою недопущення військової диверсії, на всій території України було посилено охорону стратегічних об'єктів інфраструктури, органів державної влади, державного кордону, вузлів комунікацій, залізничних та автомобільних шляхів (блокпости на дорогах при в'їзді у міста), а також приведено правоохоронні органи, ЗСУ та інші установи України у повну бойову готовність на випадок прямої військової агресії з боку Російської Федерації.

Безумовно, такі події відбулися на стані національної безпеки України в цілому та прикордонної безпеки зокрема.

УДК 355.02

Головань О.М., доцент кафедри тактико - спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, доцент, підполковник

РОБОТА ОРГАНІВ ВІЙСЬКОВОГО УПРАВЛІННЯ З ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОГО СТАНУ ОПЕРАТИВНОЇ ОБСТАНОВКИ

На даний час в країні існує складна соціально-економічна та політична ситуація, йде розпад ідеологічних цінностей, що обумовили появу в суспільстві на підґрунті розбіжностей економічних, національних, релігійних, політичних та інших інтересів осередків напруженості та конфліктів. В цей період

*Науково-практична конференція Національної академії Національної гвардії України
31 березня 2022 р., м. Харків*

демократичні перетворення які відбуваються в суспільстві, носять характер масових явищ, включаючи проведення різноманітних мітингів, демонстрацій, пікетувань і т.п. Зазначені процеси реалізуються у формі різноманітних масових заходів, які можуть перерости в масові заворушення.

У відповідності до Закону України «Про Національну гвардію України» Національна гвардія України (НГУ) виконує службово-бойові завдання щодо участі у забезпеченні громадської безпеки та охороні громадського порядку під час проведення зборів, мітингів, походів, демонстрацій та інших масових заходів, що створюють небезпеку для життя та здоров'я громадян.

Ефективність застосування військ (сил), а отже і якість виконання поставлених завдань, багато в чому залежить від здатності *органів військового управління* оперативно і адекватно оцінювати стан оперативної обстановки (ОО) та прогнозувати можливі напрямки її зміни.

Одним із основних вимог до органів військового управління є безперервне збирання, вивчення та оцінювання даних ОО, підготовка розрахунків і пропозицій, необхідних для прийняття рішення.

Наразі, завдання щодо оцінювання та прогнозування стану ОО під час проведення масових заходів та припиненні масових заворушень покладено здебільше на органи Національної поліції (ситуаційні центри). Виходячи з цього не можна погоджуватися на другорядну роль органів військового управління НГУ в аналізі і оцінюванні стану ОО. На користь такої думки можна навести наступні аргументи:

– в умовах надзвичайного стану, основним представником військового командування є Головний орган військового управління Національної гвардії України;

– в умовах надзвичайного стану можлива ситуація коли органи Національної поліції втратять контроль над ситуацією. В результаті цього можна стверджувати про неможливість адекватно оцінювати стан ОО тільки органами Національної поліції.

Таким чином аналізуючи завдання які виконує НГУ, її органи військового управління повинні проводити роботу щодо оцінювання поточного та прогнозного станів ОО в зонах оперативного реагування. Відповідно до наказу командувача НГУ «Про затвердження Порядку організації виконання Інструкції про організацію та несення служби з охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки військовими частинами (підрозділами) Національної гвардії України», керівництво військовими частинами з охорони громадського порядку (ВЧОГП) включає безперервний збір, вивчення та узагальнення даних про ОО. Командир військової частини особисто оцінює стан ОО, заступники командира зобов'язані завжди знати стан ОО та

передбачати характер її змін, тобто вміти прогнозувати.

Виходячи з цього можна сказати, що на сьогоднішній день у НГУ існує потреба у пошуку чітких підходів з оцінювання поточного стану оперативної обстановки та прогнозування можливих її напрямків розвитку, з метою запобігання виникненню масових заворушень.

УДК 351.862.2;355.58

Голубок М.Г., заступник начальника кафедри оперативного мистецтва Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, доцент, полковник; **Жабінський В.М.**, старший викладач кафедри оперативного мистецтва Національної академії Національної гвардії України; **Чухлатий А.В.**, доцент кафедри оперативного мистецтва Національної академії Національної гвардії України

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОBOB'ЯЗКОВОЇ ЕВАКУАЦІЇ ОКРЕМОЇ КАТЕГОРІЇ НАСЕЛЕННЯ У РАЗІ ВВЕДЕННЯ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 7 листопада 2018 року № 934 «Про затвердження Порядку проведення обов'язкової евакуації окремих категорій населення в разі введення режиму воєнного стану» Національна гвардія України є головним виконавцем у здійсненні обов'язкової евакуації окремої категорії населення (далі – ОКН), що перебувають в установах виконання покарань (далі – УВП) Мін'юсту України, розташованих у місцевостях, наближених до районів де ведуться бойові дії, до відповідних установ, які розташовані в безпечній місцевості.

Рішення про проведення евакуації засуджених та осіб, взятих під варту, з місцевостей, наближених до районів, де ведуться бойові дії, до відповідних установ для попереднього ув'язнення та виконання покарань, які розташовані в безпечній місцевості, приймається відповідним військовим командуванням разом з військовими адміністраціями (у разі їх утворення).

Організація проведення евакуації засуджених та осіб, взятих під варту, покладається на Мін'юст — стосовно підозрюваних, обвинувачених осіб, щодо яких застосовано запобіжний захід — тримання під вартою, що перебувають у слідчих ізоляторах, засуджених осіб, які відбувають такі покарання, як арешт, обмеження волі, позбавлення волі на певний строк та довічне позбавлення волі.

Перевезення засуджених та осіб, взятих під варту, у ході евакуації здійснюється спеціальним (додатково обладнаним) автомобільним

транспортом Національної гвардії та Мін'юсту, спеціальним (додатково обладнаним) залізничним транспортом ПАТ “Укрзалізниця”. Вимоги до обладнання (додаткового обладнання) залізничного (автомобільного) транспорту визначаються МВС разом з Мінінфраструктури.

Порядок здійснення перевезення засуджених та осіб, взятих під варту, визначається МВС.

На теперішній час, ПАТ “Укрзалізниця” має в наявності на всій території України спеціальних вагони типу «СТ» («ЗАК») 15 одиниць.

Але, проведений аналіз показав, що для проведення евакуації ОКН з певного регіону держави наявних засобів не вистачає.

Так, наприклад, у зоні ОК «Схід» підлягають евакуації 15 УВП: Харківська область – 11 УВП, Луганська область – 1 УВП, Донецька область – 3 УВП. Отже, для забезпечення евакуації потрібно, приблизно: спеціальних автомобілів типу в «АЗ» - 110 од.; спеціальних вагонів типу «СТ» («ЗАК») – 120 од.

Виходячи з вище викладеного зрозуміло, що необхідно залучення додатково обладнаного залізничного транспорту.

Залучення додатково обладнаного залізничного (автомобільного) транспорту в ході проведення евакуації засуджених та осіб, взятих під варту, здійснюється за рішенням військового командування разом з військовими адміністраціями (у разі їх утворення) виходячи з наявної кількості спеціального залізничного (автомобільного) транспорту, кількості засуджених та осіб, взятих під варту.

Необхідно зауважити, що у разі введення правового режиму воєнного стану, буде проводитися не тільки евакуація ОКН, а й решта заходів по евакуації цивільного населення та об'єктів критичної інфраструктури, що буде збільшувати навантаження на ПАТ “Укрзалізниця”.

Таким чином необхідно розробити можливі сценарії проведення обов'язкової евакуації та, в подальшому, сформувані відповідні логіко-функціональні таблиці можливостей складових системи евакуації ОКН щодо здійснення евакуації.

УДК 355.45

Гончар Р.О., старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії службово-бойового застосування Національної гвардії України, науково-дослідного центру Національної академії Національної гвардії України кандидат військових наук, старший дослідник, підполковник

ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ СИЛ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ТА ФОРМУВАНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПРИ ВИКОНАННІ ЗАВДАНЬ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ

З прийняттям закону України “Про основи національного спротиву” № 1702-ІХ від 16 липня 2021 року, з 1 січня 2022 року в Україні почала діяти нова концепція організації та підготовки територіальної оборони (ТрО). Військова складова територіальної оборони включає органи військового управління, військові частини Сил територіальної оборони Збройних Сил України, інші сили і засоби сил безпеки та сил оборони, які залучаються до виконання завдань територіальної оборони. Зокрема формування Національної гвардії України (НГУ), які знаходяться чи можуть бути передислоковані до відповідної зони ТрО.

Імплементация даного закону потребує додаткового нормативно-правового доопрацювання. Врахування зауважень до закону Головного науково-експертного управління Верховної Ради та розробки приблизно до 20 підзаконних документів на рівні постанов Кабінету Міністрів та інших. Цей процес наразі триває, але паралельно на регіональному рівні здійснюється формування підрозділів Сил територіальної оборони Збройних Сил України, добровольчих формувань територіальних громад.

До прийняття зазначеного закону на Україні вже існувала система територіальної оборони, де завдання ТрО, виконували здебільшого формування НГУ, які розташовані у відповідних зонах ТрО. Вони мають розроблені плани організації та проведення ТрО, напрацьовану систему взаємодії між складовими сил сектору безпеки та оборони, мобілізаційні завдання та засоби для розгортання сил. Відповідний перелік об’єктів інфраструктури, які беруться під охорону та оборону, досвід проведення навчань за планами ТрО, досвід ведення бойових дій. Система бойової підготовки формувань НГУ спрямована на нейтралізацію ДРГ та НЗФ противника. Таким чином, при розробці законодавчо-нормативного забезпечення до закону України “Про основи національного спротиву” слід врахувати призначення формувань НГУ та досвід виконання ними завдань ТрО. Командуванню Сил територіальної оборони Збройних Сил України необхідно вивчити питання організації взаємодії з

органами управління Національної гвардії України за напрямками: участі в охороні та обороні важливих об'єктів і комунікацій, інших критично важливих об'єктів інфраструктури, визначених Кабінетом Міністрів України; участі у забезпеченні заходів громадської безпеки і порядку в населених пунктах; участі у запровадженні та здійсненні заходів правового режиму воєнного стану в разі його введення на всій території України або в окремих її місцевостях; участі у боротьбі з диверсійно-розвідувальними силами, іншими збройними формуваннями агресора (противника) та не передбаченими законами України воєнізованими або збройними формуваннями, тощо.

Вивчення спроможностей формувань НГУ та організація ефективної взаємодії з Силами територіальної оборони Збройних сил України в питаннях розмежування функцій та порядку спільних дій надасть можливість реалізувати концепцію сучасної територіальної оборони.

УДК 519.876.5 : 355.351.4

Городнов В.П., професор кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, доктор військових наук, професор; **Овчаренко В.В.**, заступник начальника Київського інституту Національної гвардії України, доктор військових наук, доцент, полковник

МОДЕЛЮВАННЯ ТА ОЦІНКА ЧИСЕЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛУ НГУ, НЕОБХІДНОЇ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ПЛАНОВИХ СЛУЖБОВО-БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ

Національна гвардія України (НГУ) є військовим формуванням з правоохоронними та іншими функціями, для виконання яких в її складі передбачені лінійні військові частини шести типів – ОВДО, ОДПКУ, КЕОП, ОГП, ОП, СП. Відмічені лінійні частини (бригади, полки, окремі батальйони і роти НГУ) – виконують увесь обсяг завдань за призначенням і визначають основний чисельний склад НГУ.

У мирний час весь перелік службово-бойових завдань (СБЗ) НГУ можна умовно розділити на планові, для яких очікуваний обсяг служби може бути відомий, і такі, що раптово виникають. До умовно-планових СБЗ можна віднести завдання охорони (важливих державних об'єктів, дипломатичних представництв, підсудних, громадського порядку та інші). До виконання цих завдань залучаються військові частини перших п'яти типів з огляду на відповідну специфіку СБЗ.

Чисельність особового складу кожної військової частини визначається директивними документами. Часто реальна чисельність особового складу

виявляється меншою за штатну чисельність. При цьому ступінь відповідності реальної чисельності та обсягів виконуваних завдань кількісно не оцінюється, у зв'язку зі складнощами одночасного урахування витрати служби на виконання власне СБЗ, на управління та забезпечення, на несення служби добових нарядів, на урахування призову, звільнення, хвороби, відпусток, відгулів за службу у вихідні та святкові дні, на відволікання від служби у період виконання завдань бойової підготовки та інші заходи. У результаті можуть виникати ситуації з тривалим підвищенням службового навантаження, яке не сприяє збереженню благополучного клімату в підрозділах та високої якості виконання СБЗ.

У доповіді наводиться модель, методика та приклад кількісної оцінки необхідної чисельності особового складу для успішного виконання планових СБЗ з урахуванням перелічених вище особливостей реальної життєдіяльності підрозділу НГУ.

УДК 355.42

Гур'єв Д.О., начальник науково-дослідного відділу – заступник начальника управління наукового центру Повітряних Сил Харківського національного університету Повітряних Сил імені І. Кожедуба, полковник

ІНКОРПОРАЦІЯ СПЕЦИФІЧНИХ СПОСОБІВ І ЗАСОБІВ ПРОТИДІЇ БЕЗПЛОТНИМ ЛІТАЛЬНИМ АПАРАТАМ В УГРУПОВАННІ ЗЕНІТНИХ РАКЕТНИХ ВІЙСЬК

Постійно зростаюча кількість безпілотних літальних апаратів (БЛА), різноманітність можливих сценаріїв їх застосування у військових конфліктах для вирішення різних завдань і труднощі знищення їх традиційними засобами протиповітряної оборони (ППО) обумовлена, в основному, малими розмірами і висотами польоту БЛА, визначили необхідність розробки спеціальних способів і засобів боротьби з ними.

У даний час відомі наступні способи протидії БЛА:

- знищення БЛА засобами ППО або іншими вогневими засобами;
- знищення пунктів управління БЛА;
- захоплення БЛА (за допомогою накидних сіток або перехоплення каналів управління БЛА);
- оптико-електронна (ОЕ) протидія БЛА (перспективні розробки лазерних систем спрямованої дії);
- радіоелектронне подавлення каналів управління БЛА, каналів передачі розвідувальної інформації з БЛА або системи геопозиціонування БЛА;
- створення координатного поля систем навігації поблизу об'єкта захисту;

- приховування об'єктів захисту;
- створення помилкових об'єктів захисту (введення в оману).

Дані способи реалізуються різними технічними засобами наземного, морського і повітряного базування, при цьому самі засоби можуть бути переносними та мобільними, які розміщуються безпосередньо на транспортних платформах або у відповідних контейнерах, і стаціонарними.

Об'єктові системи ППО розвинених країн, як правило, застосовують весь набір засобів для боротьби з БЛА, що включають як традиційні комплекси ППО, так і спеціальні засоби.

УДК 519.81

Гурін І.О., науковий співробітник наукового центру Повітряних Сил Харківського національного університету Повітряних Сил ім. І. Кожедуба, майор

АНАЛІЗ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ НАЗЕМНОГО ПУНКТУ УПРАВЛІННЯ ГРУПОЮ БЕЗПЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ ПРИ ВИКОНАННІ СПЕЦІАЛЬНИХ МІСІЙ

Конфлікти 21-го сторіччя показали, що безпілотна авіація – це ефективна зброя, яку повинна мати армія, що поважає себе і цінує життя своїх бійців. Аналіз війн та збройних конфліктів за минулі десятиріччя показує значний зріст кількості застосування безпілотних літальних апаратів (БПЛА) та їх комплексів, розширення бойових завдань, які вони вирішують. БПЛА у бойовій обстановці вже зараз є ефективними при вирішенні завдань тактичної повітряної розвідки, цілевказання, коригування вогню артилерії, забезпечення службово-бойової діяльності, охорони правопорядку, радіаційної розвідки та вирішення інших спеціальних завдань.

Управління рухом БПЛА здійснюється з наземного пункту управління, що включає пункт управління разом з програмним забезпеченням і апаратуру прийому і передачі даних по каналу радіозв'язку.

Управління БПЛА здійснюється одним із можливих варіантів: пілотом-оператором (ручне керування), системою автоматичного керування або спільним застосуванням системи автоматичного та ручного керування (автоматизоване керування).

Проведений аналіз систем управління показав, що дистанційне управління включає переваги інших режимів і полягає у передачі по командній радіолінії завдань для виконавчих механізмів.

Розробка підходу щодо формування рекомендацій для своєчасного прийняття обґрунтованих рішень оператором при дистанційному управлінні БПЛА є актуальною проблемою.

Одним із напрямків, що дозволяють суттєво підвищити ефективність вирішення завдань розвідки, цілевказівки, коригування артилерійського вогню, оцінки результатів ударів є використання інтелектуальної системи підтримки прийняття рішень при дистанційному управлінні БПЛА на наземному пункті управління, що передбачає вирішення спеціальних завдань.

Використання інтелектуальної системи підтримки прийняття рішень при управлінні БПЛА на наземному пункті управління дозволяє своєчасно приймати обґрунтовані рішення оператором в умовах невизначеності, суперечливості вхідної інформації про об'єкти, обмежених можливостей БПЛА, складної заводової обстановки, маневреної, вогневої, інформаційної протидії з боку наземної цілі, значення параметрів, яких явно невизначені.

УДК 355/359.07(075.8)

Драган Ю.А., викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України

ОБЛІК ОСОБОВОГО СКЛАДУ В ЧАСТИНАХ ТА ПІДРОЗДІЛАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

На сьогоднішній час одним із головних завдань, які покладаються на командирів та начальників є вміння оперативно, своєчасно та точно проводити організаційно-штатні заходи щодо обліку особового складу, та в повній мірі використовувати його потенціал для поліпшення завдань служби.

Сутність організаційно-штатної роботи полягає в постійній плановій діяльності командирів, штабів, начальників щодо удосконалення існуючих, розробки, втіленню і освоєнню нових організаційно-штатних структур підлеглих об'єднань, з'єднань, військових частин, військових навчальних закладів з метою підвищення бойової та мобілізаційної готовності і спроможності з найбільшою ефективністю виконувати поставлені завдання. Ця робота повинна проводитися на підставі системного аналізу існуючої організаційно-штатної структури та перевірки відповідності її завданням, що вирішуються з урахуванням змін складу сил, тактики і способів їх бойового застосування, розвитку та удосконалення озброєння і військової техніки, змін завдань, умов розміщення та базування військових частин, необхідності раціональної економії штатної чисельності та зменшення витрат на утримання Національної гвардії України. При цьому повинне бути забезпечене

відпрацювання оптимального варіанту організаційно-штатної структури, яка повинна як найбільш повно реалізувати бойові можливості сил, а також органів управління та частин забезпечення. Організаційно-штатна робота є одним із основних обов'язків командирів, штабів і начальників всіх ступенів. Планування та проведення організаційно-штатних заходів повинно бути спрямоване на рішення основного завдання – підвищення бойової та мобілізаційної готовності військових частин, при цьому заходи мирного часу тісно взаємопов'язуються з заходами воєнного часу. Пропозиції щодо внесення змін до організаційно-штатної структури військових частин у всіх випадках можуть бути надані не раніше як через рік після її введення. Протягом цього періоду вона повинна бути перевірена та вивчена на навчаннях, маневрах та в повсякденній діяльності, що дасть змогу найбільш об'єктивно підійти до рішення цього питання. До основних організаційно-штатних заходів відносяться: формування (створення), розформування (ліквідація), переформування, переведення на інші штати, внесення змін до штату, передислокування, перепідпорядкування, перейменування.

Завдання які покладені на облік особового складу вимоги до обліку є невідкладною складовою службових обов'язків посадових осіб. Якісне їх виконання є успішною складовою виконання службово-бойових завдань.

УДК 629.73

Дудар Є.Є., заступник начальника науково-дослідного відділу (підготовки військ) Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, підполковник; **Пастухов В.В.**, науковий співробітник науково-дослідної лабораторії (аналізу та узагальнення досвіду застосування частин (підрозділів) СВ НДВ (ПВ) Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, майор

ЗАСТОСУВАННЯ УДАРНИХ БЕЗПЛОТНИХ КОМПЛЕКСІВ У ВІЙСЬКОВІЙ СПРАВІ – ВИМОГА СЬОГОДЕННЯ

Останніми роками в усьому світі достатньо активно відбувається розвиток та застосування ударних безпілотних авіаційних комплексів (БпАК), які здатні ефективно та з високою точністю уражати наземні цілі противника.

Активні бойові дії на Сході України, зумовлені російською агресією, продемонстрували потребу не лише у застосуванні на полі бою «безпілотників» для корегування вогню артилерії та збору розвідувальних даних, а також ударних, спроможних уражати броньовані та важкодоступні об'єкти противника. Якщо до 2017-18 роках основу безпілотної авіації Національної

гвардії України і Збройних Сил України склали розвідувальні «дрони», як вітчизняного, так іноземного виробництва, то, нещодавно, ситуація почала поступово змінюватися. Українські силові структури отримали перші ударні БпАК турецького виробництва, а вітчизняні виробники почали пропонувати власні сучасні зразки новітньої техніки.

На початку 2018 року Україна придбала у турецької компанії Baykar один розвідувально-ударний комплекс Bayraktar TB2, що відноситься до класу оперативно-тактичних середньовисотних безпілотних летальних апаратів (БпЛА) з збільшеною тривалістю польоту. До його складу входить шість безпілотних літальних апаратів, три наземні станції управління, розміщені в автомобілях, та інше устаткування.

Українсько-турецька угода щодо закупівлі зазначених БпАК також передбачає постачання спеціальних боєприпасів та часткову локалізацію виробництва безпілотників цього типу в Україні. Також Україна замовила до комплексу певну кількість баражуючих бомб з лазерним наведенням MAM-L, що мають дальність ураження цілі на відстанях від 500 м до 8 км. При цьому точність наведення складає – до одного метра.

Таким чином, TB2 став першим комплексом такого типу, що знаходиться на озброєнні в силових структурах України.

УДК. 35.355

Єфімов Г.В., провідний науковий співробітник науково-дослідного відділу (територіальної оборони) Наукового центру Сухопутних військ Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, кандидат наук з державного управління, старший науковий співробітник; **Касаткін Є.В.**, старший науковий співробітник науково-дослідного відділу (територіальної оборони) Наукового центру Сухопутних військ Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, полковник; **Корнійчук С.В.**, молодший науковий співробітник науково-дослідного відділу (територіальної оборони) Наукового центру Сухопутних військ Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного

СПІЛЬНА УЧАСТЬ СИЛ БЕЗПЕКИ ТА СИЛ ОБОРОНИ УКРАЇНИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЗАХОДІВ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ В НАСЕЛЕНИХ ПУНКТАХ

Громадський порядок – це зумовлена потребами суспільства система урегульованих соціальними нормами відносин, що виникають у громадських місцях у процесі спілкування людей, які мають за мету забезпечувати

сприятливу обстановку для функціонування громадського життя, нормальні умови для роботи і відпочинку людей, діяльності державних органів, підприємств, установ і організацій.

Підрозділи територіальної оборони (ТрО), під час забезпечення заходів громадської безпеки і порядку в населених пунктах спільно (у взаємодії) з підрозділами Національної поліції та силами безпеки та сил оборони України (СБтаСО), можуть виконувати завдання, в складі: службових нарядів, що залучаються до несення служби із забезпечення правопорядку; груп швидкого реагування; груп посилення підрозділів поліції особливого призначення.

Основними видами нарядів, що залучаються до несення служби із забезпечення правопорядку є: піші та автомобільні патрулі; ланцюжки; пости регулювання дорожнього руху; групи супроводження; пости спостереження.

Групи швидкого реагування створюються зі складу стрілецьких рот Сил ТрО для участі у боротьбі з найпоширенішими видами правопорушень у населеному пункті, районі. Їх застосування здійснюється спільно з підрозділами територіальних органів Національної поліції та контролюється керівним складом підрозділів ПП.

Однією із основних функцій Національної гвардії України є також участь у забезпеченні громадської безпеки та охорони громадського порядку у складі груп посилення, під час проведення зборів, мітингів, походів, демонстрацій та інших масових заходів, що створюють небезпеку для життя та здоров'я громадян.

Ефективність виконання покладених на дані силові структури завдань залежить зокрема і від відпрацьованого та злагодженого механізму організації взаємодії НГУ, Національної поліції України та сил безпеки та сил оборони у сфері забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку.

Отже постійне удосконалення форм та методів взаємодії, запровадження міжнародних стандартів, досягнень сучасної науки сприятиме виконанню покладених завдань на високому рівні, який відповідатиме світовому рівню.

УДК 621.396

Іохов О.Ю., начальник кафедри військового зв'язку та інформатизації Національної академії Національної гвардії України, доктор технічних наук, доцент, полковник; **Тимченко С.Ю.**, начальник навчально-виробничої майстерні озброєння, засобів індивідуального бронезахисту Національної академії Національної гвардії України

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО РОЗРОБКИ ІНФОРМАЦІЙНО- ВИМІРЮВАЛЬНИХ СИСТЕМ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ТЕХНІЧНОГО СТАНУ ЗРАЗКІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ ТЕХНІКИ

Аналіз сучасного стану парку вимірювально-діагностичної апаратури для контролю технічного стану складних комплексів, у тому числі сучасних зразків спеціальної техніки, показує, що він містить достатньо широкий арсенал засобів для вимірювання будь-яких величин. Але до недавнього часу при розробці такої апаратури, як правило, не передбачалось сумісне їх використання у складі інших засобів контролю, більш складних за структурою та організацією. У більшості випадків вимірювально-діагностична апаратура використовувались тільки у вигляді окремих автономних приладів, які призначені для вимірювання однієї величини або невеликої групи, як правило, однорідних величин. Це обмежувало потенційні можливості їх використання. Розширення можливостей із використання вимірювально-діагностичної апаратури дає створення інформаційно-вимірювальних систем (ІВС).

При розробці ІВС пропонується використовувати метод індивідуального проектування. Такі системи призначені для обслуговування визначених об'єктів або для вирішення конкретних задач. Практика такого проектування має наслідком невиправдано широку номенклатуру ІВС, які знаходяться у цей час в експлуатації, надмірне витрачання коштів на їх розробку, відсутність уніфікації. Крім цього, вилучається можливість синтезу ІВС, які вимагають кожний раз у процесі свого проектування створення нової технічної бази.

З точки зору технічних та економічних показників не має значних переваг і метод проектування ІВС, що передбачає створення надмірно складних універсальних систем, які відрізняються підвищеною функціональною та апаратною надлишковістю. Це дає об'єктивні передумови до іншого підходу в проектуванні та організації подальшого промислового виробництва систем, основою яких є реалізація блочно-модульного (агрегатного) комплексу засобів вимірювальної та діагностичної техніки – ІВС агрегатного типу.

ІВС агрегатного типу являє собою сукупність технічних засобів вимірювальної та діагностичної техніки, які характеризуються метрологічною, конструктивною та експлуатаційною сумісністю цих засобів. Розробка ІВС

агрегатного типу забезпечує автоматизацію вимірювальних задач, базується на новому принципі проектування, основу якого складає блочно-модульний (агрегатний) комплекс.

Загальний підхід до побудови таких систем (комплексів) зводиться до виконання наступних заходів:

встановлюється сукупність вимірювальних задач, вирішення яких повинно проводитися на підставі використання ІВС агрегатного типу;

розроблюється структура ІВС агрегатного типу (на рівні функціональних пристроїв), яка відображає алгоритми вирішення вимірювальних задач, уточнюється їх перелік;

визначається структура та склад засобів блочно-модульного вимірювального комплексу, які необхідні для побудови ІВС.

Виконання наведених у доповіді заходів дозволить розробити сучасні ІВС для контролю технічного стану зразків спеціальної техніки.

УДК. 35.355

Івахів О.С., заступник начальника науково-дослідного відділу (територіальної оборони) Наукового центру Сухопутних військ Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, кандидат політичних наук, підполковник; **Музика О.О.**, науковий співробітник науково-дослідного відділу (територіальної оборони) Наукового центру Сухопутних військ Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного; **Беляков В.Ф.**, науковий співробітник науково-дослідного відділу (територіальної оборони) Наукового центру Сухопутних військ Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного

СПІЛЬНА УЧАСТЬ СИЛ І ЗАСОБІВ СИЛ БЕЗПЕКИ ТА СИЛ ОБОРОНИ УКРАЇНИ У ЗДІЙСНЕННІ ЗАХОДІВ ЩОДО ТИМЧАСОВОЇ ЗАБОРОНИ АБО ОБМЕЖЕННЯ РУХУ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ І ПІШОХОДІВ ПОБЛИЗУ ТА В МЕЖАХ ЗОН (РАЙОНІВ) НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ТА ВЕДЕННЯ ВОЄННИХ (БОЙОВИХ) ДІЙ

Тимчасова заборона або обмеження руху транспортних засобів і пішоходів поблизу та в межах зон надзвичайних ситуацій та ведення воєнних (бойових) дій здійснюється з метою: недопущення притоку (відтоку) громадян, переміщення натовпу у небезпечну зону, район (з зони, району), підтримання особливого режиму в'їзду і виїзду; унеможливлення проникнення ДРГ, НЗФ противника, ведення ним розвідки, незаконного переміщення зброї,

боєприпасів, вибухових речовин із небезпечної зони, району (в зону, район). З цією метою організовується ізоляція цих зон (районів) шляхом встановлення особливого режиму в'їзду і виїзду, обмеження свободи пересування громадян, іноземців та осіб без громадянства, а також руху транспортних засобів. Ізоляція небезпечної зони (району) може здійснюватися силами ТрО шляхом створення рубежів військових загороджень. Для цього підрозділу ТрО, як правило, призначається ділянка рубежу військового загородження, на якій вона (він) самостійно, або спільно з підрозділами посилення (органами та підрозділами національної поліції МВС України) може виконувати завдання з ізоляції небезпечної зони (району) способом: виставлення блокпостів, КПП; створенням мережі постів спостереження, секретів, засідок; здійсненням патрулювання периметру зони (району) ізоляції та діяти в складі мобільного резерву. Серед основних засад взаємодії підрозділів Національної гвардії України з правоохоронними органами та силами і засобами сил безпеки та сил оборони можна виділити наступні: законності; легітимності; доцільності; незалежності; паритетності; довіри; координації інтересів; комплексності; гнучкості; єдності цілей і завдань; оптимальності; фінансової забезпеченості; контролю та нагляду; відповідальності.

Таким чином даній взаємодії притаманні наступні ознаки: діяльність по здійсненню спільних завдань, що виконуються в межах визначених нормативно-правовими актами повноважень ґрунтується на принципі законності, що обумовлює використання чітко встановлених методів та форм; дана діяльність вимагає залучення значної кількості суб'єктів, що наділені широким колом повноважень; суб'єкти взаємодії постійно впливають один на одного, в результаті зазначеного впливу виникають ефективні управлінські рішення відповідно до поставлених завдань.

УДК.355.426.4: 351.742

Ковальов І.В., доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, полковник

РОЛЬ ТА МІСЦЕ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ З ПРИПИНЕННЯ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ

Національна гвардія України є військовим формуванням з правоохоронними функціями, що входить до системи Міністерства внутрішніх справ України і призначено для виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від злочинних та інших протиправних посягань, охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, а також у взаємодії з правоохоронними органами - із забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону. Одними із основних функцій Національної гвардії України (НГУ) є участь у забезпеченні громадської безпеки та охороні громадського порядку під час проведення зборів, мітингів, походів, демонстрацій та інших масових заходів, що створюють небезпеку для життя та здоров'я громадян, участь у припиненні масових заворушень.

Згідно постанови Кабінету Міністрів України № 894 від 20 серпня 2021 року, рішення про проведення спеціальної операції з припинення масових заворушень приймається керівником оперативного штабу на підставі аналізу оперативної обстановки та інформації про внесення до Єдиного реєстру досудових розслідувань відомостей про кримінальне правопорушення, передбачене статтею 294 Кримінального кодексу України. Керівництво спеціальною операцією з припинення масових заворушень та координацію діяльності сил і засобів правоохоронних органів, залучених до припинення зазначених протиправних дій, здійснює керівник (заступник керівника) органу військового управління оперативно-територіального об'єднання Національної гвардії, включений до складу оперативного штабу.

Основним суб'єктом, на який покладається припинення масових заворушень, є Національна гвардія України.

Іншими суб'єктами з припинення масових заворушень є Національна поліція, Держприкордонслужба, СБУ, Військова служба правопорядку у Збройних Силах, ДСНС, місцеві держадміністрації та органи місцевого самоврядування.

УДК 623.618

Кучеренко Ю.Ф., провідний науковий співробітник наукового центру Повітряних Сил Харківського національного університету Повітряних Сил ім. І. Кожедуба, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник; **Александров О.В.**, старший науковий співробітник начальник науково-дослідного відділу наукового центру Повітряних Сил Харківського національного університету Повітряних Сил ім. І. Кожедуба, кандидат технічних наук, підполковник; **Власік С.М.**, заступник начальника науково-дослідного відділу наукового центру Повітряних Сил Харківського національного університету Повітряних Сил ім. І. Кожедуба, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник, підполковник; **Кузнєцова М.Ю.**, науковий співробітник наукового центру Повітряних Сил Харківського національного університету Повітряних Сил ім. І. Кожедуба

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

В сучасних непростих умовах розвитку суспільства та соціально-політичної обстановки, що склалася навколо України, коли відбувається жорстке протиборство у інформаційній сфері та широкомасштабне застосування Російською Федерацією (РФ) методів «гібридної» війни по відношенню до нашої держави, загроза виникнення надзвичайних ситуацій, різних проявів насильства або терористичних актів значно зростає. Тому, надзвичайно важливим фактором успішного реагування на ці прояви порушення громадського спокою є своєчасне та якісне вирішення питань оперативного (бойового) застосування військових частин (підрозділів) Національної Гвардії України (НГУ), яке не можливе без всебічного вирішення питань якісного інформаційно-аналітичного забезпечення їх діяльності (ІАЗ НГУ).

Під процесом ІАЗ НГУ будемо розуміти безперервне формування і використання інформаційних ресурсів за допомогою використання різних інформаційних джерел інформації (засобів, комплексів, систем), що необхідні керівному складу (органам управління (ОУ)) для реалізації виконання своїх функцій щодо здійснення підготовки до оперативного (бойового) застосування частин (підрозділів) НГУ, а також способи організації збору, передачі, зберігання, аналітичної обробки, представлення, пошуку та захисту інформації.

Основними цілями в рамках реалізації процесу ІАЗ НГУ можливо виділити наступні: забезпечення безперервного наповнення інформаційних систем штабів частин (підрозділів) НГУ достовірною та своєчасною інформацією, необхідною для її використання в процесі підготовки до оперативного (бойового) застосування різних угруповань НГУ; забезпечення аналітичної

(інтелектуальної) обробки отриманої інформації та її сортування за відповідними ознаками для оцінки обстановки та прийняття відповідних обґрунтованих управлінських рішень керівництвом (ОУ) щодо застосування сил і засобів НГУ; забезпечення процесу автоматизації виконання функцій керівництва (ОУ) для скорочення загального терміну циклів управління військами (засобами) угруповань НГУ при їх застосуванні; забезпечення розмежування доступу до інформаційних ресурсів штабів частин (підрозділів) НГУ усіх учасників процесу ІАЗ НГУ у відповідності до їх повноважень.

Основними напрямками вдосконалення процесу ІАЗ НГУ слід вважати наступні напрями: розробка рекомендацій щодо вдосконалення організаційної структури НГУ, використання нових методів ОУ щодо оцінки обстановки і прийняття рішень на застосування частин (підрозділів) НГУ; розширення переліку, інформаційно-розрахункових (аналітичних, інтелектуальних) задач та моделей, а також їх якості і своєчасності вирішення, з урахуванням розвитку теорії ведення мережецентричних операцій; розробка перспективних програмно-технічних комплексів щодо забезпечення інтелектуалізації процесу їх функціонування, для підвищення рівня автоматизації процесу ІАЗ НГУ та створення інтегрованої інформаційно-аналітичної системи НГУ; застосування новітніх інформаційних технологій при модернізації засобів (комплексів, систем) збору, обробки, аналізу, зберігання, передачі (прийому) інформації.

УДК 623.618

Кучеренко Ю.Ф., провідний науковий співробітник наукового центру Повітряних Сил Харківського національного університету Повітряних Сил ім. І. Кожедуба, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник; **Черток О.А.**, старший науковий співробітник наукового центру Повітряних Сил Харківського національного університету Повітряних Сил ім. І. Кожедуба, кандидат технічних наук, майор; **Белоус М.В.**, науковий співробітник науково-дослідного відділу наукового центру Повітряних Сил Харківського національного університету Повітряних Сил ім. І. Кожедуба, майор; **Першина Е.Ю.**, науковий співробітник наукового центру Повітряних Сил Харківського національного університету Повітряних Сил ім. І. Кожедуба

НЕОБХІДНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНОЇ ІНТЕГРОВАНОЇ АВТОМАТИЗОВАНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ МІЖВИДОВИМ УГРУПОВАННЯМ

В сучасних умовах процесу державотворення України відбувається жорстке протистояння і інформаційній сфері та широкомасштабне застосування

Російською Федерацією (РФ) методів «гібридної» війни по відношенню до нашої держави, а саме: використання на нашій території неконституційних військових формувань, радикальних елементів та криміналу; проведення скритих операцій підривного характеру; здійснення політичної, економічної та військової підтримки незаконно проголошеним республікам і таке інше. За таких умов актуальним є виконання заходів щодо вдосконалення процесу управління військами (силами) всіх складових Сил оборони (Збройних Сил України, Національної гвардії України (НГУ), Прикордонних військ, Служби безпеки України, Територіальної оборони на інших складових), з метою успішного та завчасного реагування на визначені загрози національній безпеці держави та здійснення ефективного управління всіма компонентами Сил оборони (СО), які виділені для ліквідації загроз того чи іншого характеру. Це вимагає негайного впровадження сучасної інтегрованої автоматизованої системи управління міжвидовими угрупованнями (ІАСУ МУ) Об'єднаних сил (відповідними силами і засобами різних компонентів СО, в тому числі і НГУ), яка повинна складатись з наступних основних функціональних складових, а саме: автоматизованої системи моніторингу навколишнього середовища (АС МНС); інформаційно-телекомунікаційної системи збору, обробки, передачі та аналізу інформації (ІТС ЗОПАІ); автоматизованої системи підтримки прийняття рішень (АС ППР); автоматизованої системи управління військами та засобами (АСУ ВЗ) різних компонентів СО.

АС МНС повинна забезпечити формування об'єктивної обстановки, що складається в зоні ведення бойових дій та моніторинг стану навколишнього простору, а саме: важливих державних (адміністративних) та техногенних об'єктів, залізничних вузлів, доріг державного значення, складів різного призначення та таке інше. ІТС ЗОПАІ повинна забезпечити отримання (передачу) різної інформації від функціональних підсистем ІАСУ МУ, а також від різних інформаційних комплексів і джерел інформації, її обробку і аналіз, ведення єдиної динамічної бази даних та формування єдиного інформаційного простору. АС ППР повинна забезпечити вирішення взаємопов'язаної сукупності комплексів розрахункових та інформаційних задач, а також різних математичних моделей щодо планування можливих варіантів дій відповідних сил і засобів МУ в залежності від визначених загроз або зміни обстановки у певному районі місцевості чи зоні ведення бойових дій. АСУ ВЗ повинна забезпечити автоматизовану постановку задач підлеглим військам (силам) та координацію дій командирів частин (підрозділів) всіх компонентів СО у будь-якому районі території країни, а також синхронізоване автоматизоване управління всіма силами і засобами різних компонентів СО, що входять до складу МУ у реальному масштабі часу.

Головна задача функціонування ІАСУ МУ бачиться у підвищенні ефективності управління частинами (підрозділами) різних компонентів СО, що виділені до складу МУ з метою ліквідації певних загроз та подій.

УДК 623.462.22 (075.8)

Литовченко Д.М., старший викладач кафедри Харківського національного університету Повітряних Сил ім. І. Кожедуба, кандидат технічних наук;
Коваленко С.П., доцент кафедри Харківського національного університету Повітряних Сил ім. І. Кожедуба, кандидат військових наук, доцент

**ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СТРІЛЬБИ ПІДРОЗДІЛУ
ПРОТИПОВІТРЯНОЇ ОБОРОНИ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК
ЗА РАХУНОК ЙОГО НАВЧЕНОСТІ**

Навченість особового складу підрозділу є важливим фактором котрий впливає на успішне виконання поставленого бойового завдання. Для підвищення навченості, вдосконалення навичок особового складу підрозділу та його контролю використовуються збірники нормативів по бойовій підготовці для кожного зенітного ракетного комплексу (ЗРК) військ протиповітряної оборони Сухопутних військ (ППО СВ).

Відпрацювання нормативів сприяє вдосконаленню прийомів і способів дій на полі бою, як найшвидшому оволодінню особовим складом бойовою технікою і озброєнням, скороченню термінів приведення їх в бойову готовність, а також підвищенню злагодженості екіпажу (підрозділу). Крім того, відпрацювання нормативів дозволяє командирам організувати змагання, встановити об'єктивний і єдиний підхід при визначенні рівня підготовки військовослужбовців і підрозділу взагалі.

Злагодженість екіпажу в кінцевому випадку впливає на ефективність стрільби підрозділу. Результати конкурсів на кращий підрозділ ППО СВ озброєний ЗРК “Стрела-10” котрі були проведені в період з 2018 по 2021 року показали, що постійне тренування екіпажу в виконанні нормативів призвело до скорочення часу на їх виконання майже в 1,5 рази, що в свою чергу приведе до скорочення часу, який витрачає екіпаж ЗРК на попередню та безпосередню підготовку стрільби. Як результат в дуельній ситуації «ЛІТАК – ЗРК», переможцем буде ЗРК. Виграшний час у противника – запорука ефективності стрільби підрозділу (ЗРК).

На основі результатів проведених конкурсів можна зробити висновок, що злагодженість екіпажу впливає на час, який витрачає екіпаж ЗРК на попередню та безпосередню підготовку стрільби. Тому в реальному протиповітряному бою

ефективність стрільби підрозділу (ЗРК) буде вища у більш підготовленого (натренованого) та злагодженого екіпажу. Такий екіпаж в дуельній ситуації з повітряним противником зможе першим вразити (знищити) ціль та вийти з неї переможцем.

УДК 623.462.22 (075.8)

Литовченко Д.М., старший викладач кафедри Харківського національного університету Повітряних Сил ім. І. Кожедуба кандидат технічних наук;
Куряцов В.Е., старший викладач кафедри Харківського національного університету Повітряних Сил ім. І. Кожедуба, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник

**МОДЕЛЮВАННЯ ЗНАЧЕНЬ УМОВНИХ ІМОВІРНОСТЕЙ УРАЖЕННЯ
РІЗНИХ ЦІЛЕЙ В УМОВАХ ПРОТИДІЇ ПРОТИВНИКА**

На основі проведеного чисельного моделювання отримали значення I та II родів помилок стрільби ракетами. При цьому були змінні значення промаху ракет ρ , ефективні поверхні розсіювання σ , рівня завад по каналам БМ і ракети Δ , маневрування цілі з переважаннями пц. Мала σ , дія активних шумових завад (АШЗ) Δ на контур управління ракетою, а також вплив завад по каналу радіозривника (РЗ) k суттєво знижує імовірності його спрацювання по цілі. Надаються значення дальності та імовірності спрацювання РЗ ракети при роботі по типовій цілі (ТЦ) та малорозмірній цілі, типу освітлювального снаряду С-4. Розглянута дія АШЗ на контур управління ракетою та її РЗ. При дії АШЗ подавляючої щільності (20 дБ) по каналу РЗ він спрацює з імовірністю $\sim 0,44$ на дальності 102 м, що не приведе до ураження цілей. Приводяться значення кругового закону ураження ТЦ та величин умовних імовірностей ураження цілі R_{li} . Показані обмеження за R_{li} при $\rho > 30$ м. Знайдені осереднені значення R_{lcr} за зоною ураження комплексу. Оцінили приращення ефективності стрільби ΔR_{li} відносно найкращого значення при обслуговуванні ТЦ. Отримали зниження показника ефективності стрільби в залежності від σ , Δ , пц і k . Зменшення σ приведе до втрат ΔR_{li} з $0,06$ до $\sim 6,7 \cdot 10^{-3}$. Вплив Δ змінює значення ΔR_{li} з $\sim 1,2 \cdot 10^{-3}$ до 10^{-2} , та ще і з маневруванням цілі $\sim 7,3 \cdot 10^{-3}$ до $\sim 7,4 \cdot 10^{-4}$. А у доповнення до попереднього завади k надали ΔR_{li} з $\sim 0,6$ до $\sim 0,19$. В цілому отримані позитивну ефективність стрільби у різноманітних умовах застосування озброєння за призначенням.

УДК 327:355.02

Ляшевська О.І., старший викладач кафедри УОДСЦЗ Національного університету цивільного захисту України, кандидат наук з державного управління, доцент

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЖИТТЄВИМ ЦИКЛОМ ОЗБРОЄННЯ ТА ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ

Практика формування планових документів створення високотехнологічної продукції військового призначення свідчить про те, що використання існуючої вітчизняної теоретичної і методологічної бази оцінювання вартості такої продукції не завжди можливе з причини наявних у процесі її створення специфічних особливостей: монополізм замовника, відсутність розвинутого конкурентного середовища, широка номенклатура зразків (комплексів, систем) ОВТ, специфічні зміни ефектів використання; тривалі терміни реалізації повного ЖЦ тощо.

На сьогоднішній день ефективним способом вирішення задач управління діяльністю по створенню складних систем озброєння, військової та спеціальної техніки, іншої продукції оборонного призначення є використання технологій управління повним життєвим циклом таких систем, тобто сукупністю взаємопов'язаних процесів послідовної зміни стану системи від первинного концептуального задуму через повномасштабну реалізацію до повного списання і безпечної утилізації.

Ефективне управління життєвим циклом оборонної продукції допускає таке планування і витрачання різного роду ресурсів, яке забезпечить досягнення максимальних показників бойової і експлуатаційної ефективності окремих видів (типів) оборонної продукції та виконання державних цільових програм розвитку озброєнь, програм військово-технічного співробітництва, програм розвитку оборонно-промислового комплексу, інших цільових програм, які забезпечують національну безпеку і обороноздатність України в рамках встановлених лімітів витрат фінансових і матеріально-технічних ресурсів держави з максимальним урахуванням рентабельності оборонних підприємств та їх комерційних інтересів.

Все це передбачає проведення великого обсягу досліджень у різних напрямках, і очікуваними результатами мають бути пропозиції щодо:

- структури (моделі) системи управління життєвим циклом оборонної продукції в Україні, адаптованої до нормативних документів держав-членів НАТО;
- основних напрямків створення системи управління життєвим циклом оборонної продукції в Україні.

Продукція оборонного призначення є одним з самих ресурсоемних видів високотехнологічної продукції держави, що постачається за державним оборонним замовленням, на створення цієї продукції у межах реалізації планових документів, що розробляються Міністерством Оборони, уряд виділяє значні фінансові ресурси. Результативність використання великих обсягів фінансових ресурсів залежить від обґрунтованості змісту і у цілому від якості планових документів, що, у свою чергу, у значному ступені визначається досконалістю наявного методичного забезпечення і його наукового супроводження.

В умовах обмежених ресурсів варіант витрачання фінансових ресурсів, що планується для реалізації, буде результативним, якщо серед усіх альтернатив створення зразків ОВТ він забезпечує мінімізацію технологічних і техніко-економічних ризиків до рівня прийнятних для замовника і забезпечує на плановому періоді досягнення максимально можливого ефекту.

УДК 351/354:355.58

Ляшевська О.І., старший викладач кафедри УОДСЦЗ Національного університету цивільного захисту України, кандидат наук з державного управління, доцент

ІНФОРМАЦІЙНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЄДСЦЗ УКРАЇНИ

В умовах сьогодення значно зростає роль інформаційного забезпечення як для органів державного управління під час прийняття управлінських рішень, так і для населення. Тому, існує проблема щодо створення системи інформаційно-правового забезпечення ЄДСЦЗ. Необхідність у визначенні інформаційно-правових засад забезпечення ЄДСЦЗ шляхом дослідження інформаційного законодавства (права), практики його застосування, вирішення проблеми вдосконалення інформаційно-правових норм через призму управлінської діяльності, регулятивної та охоронної функції, захисту інформаційних прав і відносин від протиправних посягань у сфері цивільного захисту обумовлена низкою обставин соціально-політичного, правового та інформаційного характеру. У сучасних умовах особливе значення має здійснення ефективної інформаційної політики під час НС техногенного, соціального та природного характеру.

Основні заходи цивільного захисту передбачають отримання інформації, в тому числі щодо сектору безпеки України, об'єктів критичної інфраструктури. Загострення загроз тероризму, насамперед міжнародного, зростання кількості техногенних катастроф, у т.ч. викликаних людським фактором, збільшення кількості природних катастроф, обумовлених, зокрема, глобальними кліматичними змінами. Усі ці чинники обумовили ту увагу, яку провідні країни

світу стали приділяти захисту найбільш важливих для безпеки своїх громадян, суспільства і держави об'єктів, систем і ресурсів.

Тому необхідно розглянути правові засади інформаційної безпеки, як складової національної безпеки України; правові засади і механізми захисту персональних даних, інформації з обмеженим доступом, технічного захисту інформації; юридичну відповідальність та протидію правопорушенням в інформаційній сфері.

Тобто, вповноважені органи мають можливість:

- глибоко вивчати стан техногенної та природної безпеки на конкретній території, об'єкті, у криміногенному середовищі;
- спланувати заходи реагування;
- внести корективи у розстановку сил і засобів;
- своєчасно прийняти управлінське та оперативно-тактичне рішення;
- правильно організувати взаємодію з іншими органами, задіяними у справі цивільного захисту.

Основне завдання та структура ЄДСЦЗ визначає функціональне навантаження інформаційно-правових механізмів в загальній системі цивільного захисту.

Для реалізації зазначеної функції держави в країні створюється ЄДСЦЗ, яка визначає її суб'єкти. ЄДСЦЗ – сукупність органів управління, сил і засобів центральних та місцевих органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, виконавчих органів рад, підприємств, установ та організацій, які забезпечують реалізацію державної політики у сфері цивільного захисту.

Тому основне завдання визначення інформаційно-правових засад забезпечення техногенної та природної безпеки є підвищення ефективності діяльності суб'єктів ЄДСЦЗ. А також удосконалення системи управління нею і раціоналізації їхньої роботи.

УДК 621.396

Майборода І.М., доцент кафедри військового зв'язку та інформатизації Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, доцент; **Лазарев В.Д.**, старший викладач кафедри військового зв'язку та інформатизації Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВОЇ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО ЗВ'ЯЗКУ ІНТЕРКОМ HARRIS У СКЛАДІ БРОНЕТЕХНІКИ ПІДРОЗДІЛІВ НГУ

За останні роки на озброєння НГУ надійшла система інтерком Harris RF-7800I – сучасна, гнучка, має модульну структуру, багатofункціональна

цифрова система внутрішнього зв'язку для бронетехніки та інших транспортних засобів, в яку інтегруються автомобільні радіостанції Harris та засоби зв'язку інших виробників.

Система інтерком RF-7800I-CU100 забезпечує підтримку даних і Ethernet підключення, її ефективно розпізнавання мови і технології шумоподавлення забезпечують якісну передачу команд в зашумленій обстановці.

Система інтерком RF-7800ICU200 забезпечує внутрішній телефонний зв'язок, роботу абонентів у радіомережах, поєднання між собою радіомереж з підтримкою телефонії, інтеграцію з внутрішнім SIP-сервером та транкінгування на зовнішній IP-сервер, маршрутизацію IP-даних, підключення до тактичної мережі та сумісним бойовим системам управління.

Розроблена та протестована на відповідність вимогам MIL-STD-810G, надійна інтерком система RF-7800I взаємодіє з тактичними радіостанціями сімейства Harris Falcon, а також з іншими військовими та комерційними засобами зв'язку.

Вже існує досвід встановлення інтерком на КШМ Р-142, КШМ на базі БТР-4Е. Існує позитивний досвід інтеграції в систему інтерком радіостанцій Motorola, проведено дослідження можливості під'єднання радіостанцій Aselsan, що стоять на озброєнні ЗСУ. Система дозволяє прозору ретрансляцію між радіомережами, в яких працюють радіостанції різних виробників, а також здійснення телефонних викликів на ці радіостанції.

Система представляє собою модульну платформу, яка швидко налаштовується, з простими кабельними з'єднаннями легкими для установки. Компактна модульна конструкція легко інтегрується з різними бойовими, мережевими радіостанціями, та має можливість розширення до серверів розсилки повідомлень, що забезпечують ситуативне розуміння бойової обстановки. Інтерком дозволяє значно покращити координацію екіпажу бойової машини та підвищити її бойові можливості.

УДК 355.5

Манжура С.А., начальник науково-дослідної лабораторії будівництва та оперативного застосування НГУ України науково-дослідного центру службово-бойової діяльності НГУ Національної академії Національної гвардії України, доктор філософії з державної безпеки, полковник; **Гармаш В.П.**, старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії будівництва та оперативного застосування НГУ України науково-дослідного центру службово-бойової діяльності НГУ Національної академії Національної гвардії України, підполковник; **Кухарець Д.В.**, науковий співробітник науково-дослідної лабораторії будівництва та оперативного застосування НГУ України науково-дослідного центру службово-бойової діяльності НГУ Національної академії Національної гвардії України, підполковник

**ДО ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ПІД
ЧАС ПРИПИНЕННЯ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ**

Основним суб'єктом, на який покладається припинення масових заворушень, є Національна гвардія. Іншими суб'єктами з припинення масових заворушень є НПУ, ДПСУ, СБУ, ВСПЗСУ, ДСНСУ, місцеві держадміністрації та органи місцевого самоврядування.

З метою припинення масових заворушень (МЗ):

1) НГУ: організовує та проводить спеціальну операцію (СО) з припинення МЗ; забезпечує керівництво та координацію діяльності сил і засобів правоохоронних органів (ПрО), залучених до СО з припинення МЗ;

2) НПУ: визначає сили і засоби, які беруть участь у СО з припинення МЗ; здійснює заходи, спрямовані на запобігання розширенню меж району МЗ; реагує на протиправні дії учасників МЗ; вживає заходів, спрямованих на забезпечення публічного порядку, що виникли внаслідок МЗ;

3) СБУ: подає керівництву оперативного штабу інформацію про МЗ, а також інші дані, необхідні для ефективного проведення заходів з припинення МЗ; надає допомогу в межах повноважень силам НГ та НП в проведенні СО з припинення МЗ;

4) ДПСУ: здійснює інформаційно-аналітичну роботу та інформує оперативний штаб про ситуацію, яка складається в межах контрольованих прикордонних районів, а також про перетинання державного кордону організованими групами громадян та спроби незаконного перетинання державного кордону; здійснює заходи з посилення охорони державного кордону;

5) ДСНСУ: забезпечує через підпорядковані територіальні органи та підрозділи гасіння пожеж, рятування людей, здійснення заходів з мінімізації та

ліквідації наслідків надзвичайної ситуації за умови забезпечення Про безперешкодного доступу до місця пожежі, надзвичайної ситуації, небезпечної події, а також збереження о/с і техніки під час виконання ними завдань за призначенням; здійснює разом з органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями прогнозування ймовірності виникнення пожеж, надзвичайної ситуації, небезпечних подій, про що інформує оперативний штаб;

6) ВСПЗСУ: здійснює заходи з припинення масових заворушень серед військовослужбовців Збройних Сил у місцях дислокації військових частин, у військових навчальних закладах, установах і організаціях, у військових містечках, на вулицях і в громадських місцях;

7) Органи державної влади та органи місцевого самоврядування: здійснюють покладені на них функції (повноваження) відповідно до законодавства.

Отже, зважаючи на велику кількість суб'єктів з припинення масових заворушень, постає питання щодо розроблення моделі організації взаємодії сил сектору безпеки України під час припинення масових заворушень.

УДК 355.457

Матала І.В., науковий співробітник Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного; **Жук О.В.**, викладач кафедри тактики Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного

ПРИНЦИПИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ УКРАЇНИ

У складі Збройних Сил України на початках існувала невелика кількість добровольчих батальйонів, більшість з яких були створені в системі МВС України. Також два окремих добровольчих батальйони було створено у складі ЗС України.

Решту батальйонів територіальної оборони при розгортанні враховували бажання залучення добровольців, кількість яких сягала іноді більше половини. На першому етапі батальйони територіальної оборони формувались у складі ЗС України на основі керівних документів, що стосувались засад територіальної оборони, що діяли на той час.

На початках ці батальйони озброювались лише стрілецькою зброєю, але після прийняття рішення на державному рівні про залучення їх до участі в бойових діях – спочатку для виконання завдань охорони у відповідних районах і територіях, несення служби на блокпостах, але в подальшому їх застосовували і для ведення бойових дій бойових дій спільно з механізованими та танковими підрозділами ЗС України.

Відповідно до цих завдань, почалось їх комплектування протитанковими засобами, крупнокаліберними кулеметами та мінометами. Бронетехніки на той час не було, тому що її катастрофічно бракувало.

З 1 січня 2022 року в Україні набрав чинності закон «Про основи соціального опору», хоча формування сил територіальної оборони розпочалось ще до виходу цього закону, у 2018 року. Було створено органи управління в кожному оперативному командуванні, а в Командуванні сухопутних військ – управління територіальної оборони. Відповідно до цього закону військові частини територіальної оборони виведені в окремий рід сил, створено командування та регіональні управління, визначено їх чисельність.

Передбачається, що частина підрозділів територіальної оборони будуть залучатись для охорони важливих об'єктів, інші підрозділи – підсилення державного кордону. Відповідно, ці підрозділи дещо будуть відрізнятись і організаційно-штатною структурою, і своїм забезпеченням, в тому числі маючи важке озброєння для виконання покладених завдань. Загалом, процес формування територіальної оборони умовно можна поділити на три етапи. Перший етап завершився наприкінці минулого року, зараз почався другий етап, який власне передбачає удосконалення існуючих структур, формування нових, всебічне забезпечення, вироблення навичок.

Особливістю територіальної оборони є те, що її підрозділи не можуть бути однотипними за штатом, структурою та забезпеченням кожній області. В залежності від завдань, повинна створюватись своя регіональна структура, до того ж у законі чітко прописані принципи побудови територіальної оборони – централізоване управління та децентралізоване автономне застосування.

Разом з тим, якщо ми формуємо територіальну оборону, то вона повинна бути сформована під свої завдання. А виконання інших позапланових завдань повинно бути зведеним до мінімуму, лише в цьому випадку можливо досягти ефективного застосування підрозділів територіальної оборони за своїм цільовим призначенням.

УДК 654.05

Орлов М.М., професор кафедри менеджменту та публічного адміністрування Харківського національного університету будівництва та архітектури, доктор наук з державного управління; **Ткаченко К.М.**, старший викладач кафедри військового зв'язку та інформатизації Національної академії Національній гвардії України, доктор філософії

**ЗАСТОСУВАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНО РОЗНЕСЕНОГО ПРИЙОМУ
ІНФОРМАЦІЇ В СИСТЕМІ ОПОВІЩЕННЯ І УПРАВЛІННЯ
ФОРМУВАННЯМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ**

Як зазначено у праці, станом на лютий 2021 р. у Збройних Силах України (ЗСУ) нараховується 246 445 осіб. Чисельність військовослужбовців – 195 626 чол., в тому числі: 1) чисельність військових, які беруть участь в ООС – 40 114 чол.; 2) чисельність військових, які служать за кордоном – 359 чол.; 3) чисельність військовослужбовців строкової служби – 20 647 чол.; 4) чисельність працівників на посадах військовослужбовців – 3 973 чол.; 5) чисельність держслужбовців та працівників (без зазначених вище) – 46 846 чол.

Враховуючи чисельність військ Російської Федерації (РФ) на кордоні з Україною становить 94 тисячі, однак вона може зрости до 175 тисяч, припускає міністр оборони України Олексій Резніков (дані на грудень 2021 р.). Слід зазначити, що з урахуванням військ (сил), які дислокуються в Криму, на непідконтрольних територіях Донецької і Луганської областей, Придністров'я та в Білорусії, їх чисельність може бути більше 250 000 чол. і РФ здатна одночасно або за певним алгоритмом нанести до шести потужних ударів танковими і механізованими угрупованнями з широким застосуванням повітряних і морських десантів з метою захоплення певної частини території України (рис. 1). Слід припустити, що зазначеним ударами можуть передувати ракетно-бомбові удари з повітря та удари крилатими ракетами Повітряно-космічних військ Збройних сил (ЗС) РФ по життєво-важливим об'єктам (ЖВО) України. Перед і в ході нанесення ударів противник буде застосовувати увесь наявний арсенал засобів радіоелектронної боротьби (РЕБ) з метою нанести шкоди системі управління військами (силами) оборони.

**Секція 1. Актуальні проблеми оперативного мистецтва та тактики
Національної гвардії України**

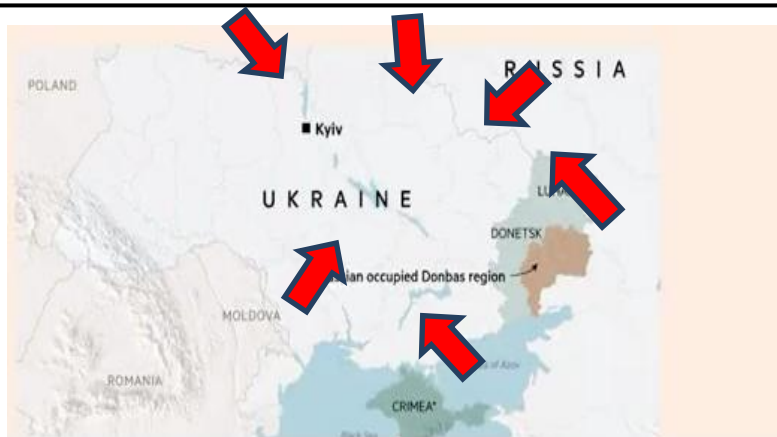

Рис. 1. Напрями можливих ударів військ РФ по об'єктам і території України
(варіант)

Враховуючи подане вище, слід припустити, що вище керівництво України буде широко залучати до оборони держави (надання допомоги ЗСУ), Національну гвардію України (НГУ) – окремі бригади спеціального призначення (СП), яким можуть відводитися окремі ділянки кордону або ЖВО.

В умовах, які стисло описані вище, поряд з іншими завданнями, для формувань НГУ постає питання своєчасного і достовірного оповіщення підрозділів та управління ними при виконанні завдань формуваннями НГУ.

В роботі автори пропонують «багаторівневу маркерну» систему оповіщення та управління для формування НГУ, сутність якої подано на рис. 2.

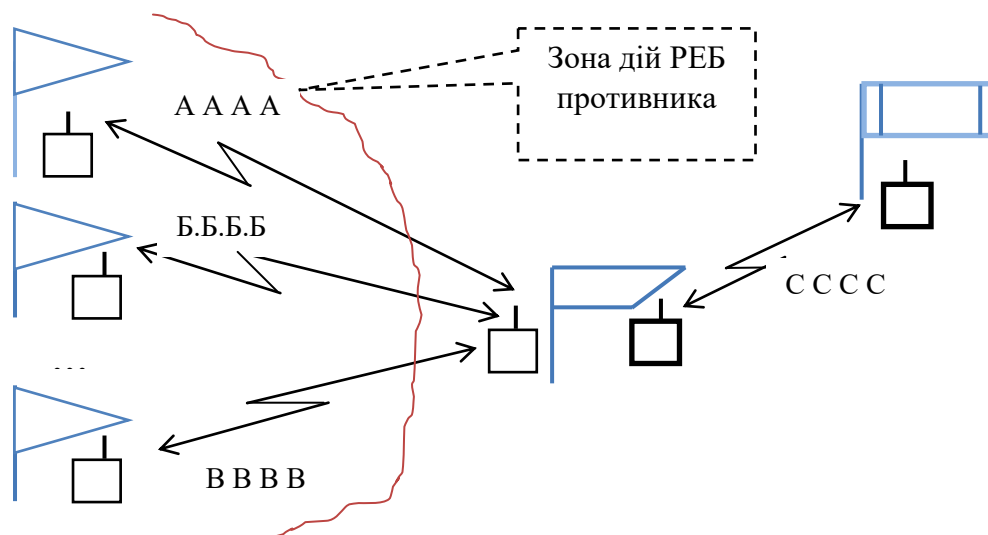

Рис. 2. Сутність «багаторівневої маркерної» системи оповіщення та управління формуванням НГУ (варіант)

Кожний із батальйонних пунктів управління (ПУ) постійно на адресу ПУ бригади надсилає «маркерний сигнал» на певній частоті передаючи в

автоматичному режимі одну із букв алфавіту азбукою Морзе. За рахунок цього ймовірність $P(t)$ «отримання» ПУ бригади маркерного сигналу буде завжди вищою ніж ймовірність «проходження» корисного сигналу від окремого ПУ батальйону $p_i(t)$

$$P(t) = 1 - \prod_{i=1}^n [1 - p_i(t)]. \quad (1)$$

З досвіду військ відомо, що противник не може одночасно «придушити» усі робочі частоти в смузі бригади. На тій частоті, на якій ПУ бригади «краще» отримує маркерний сигнал – на тій частоті здійснюється оповіщення і управління батальйонами бригади.

В цьому полягає сутність підвищення надійності оповіщення і управління підрозділами формування НГУ шляхом застосування територіально рознесеного прийому інформації.

Продовженням теми підвищення надійності оповіщення і управління в системі формувань НГУ може бути резервування радіоелектронного обладнання (РЕО) ПУ бригади НГУ шляхом: 1) структурного резервування елементів РЕО; 2) часового резервування елементів РЕО в межах певної операції чи бойових дій; 3) інформаційне резервування в складних радіоелектронних системах; 4) функціональне резервування (зміна функцій РЕО або комплексування необхідних функцій) тощо.

УДК 351.743:355.5

Панченко В.Ю., начальник кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, доцент, полковник; **Євсєєв В.О.**, заступник начальника кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, доцент, полковник

ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ОБ'ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ, РОЗТАШОВАНИХ НА БЕРЕГОВІЙ ЛІНІЇ АБО НАД ВОДНОЮ ПОВЕРХНЕЮ

Відповідними законодавчими актами України на окремі суб'єкти сектору безпеки і оборони держави покладені функції та завдання із забезпечення безпеки об'єктів критичної інфраструктури (далі-КІ), в тому числі й тих, що розташовані на береговій лінії водних об'єктів або над їх водною поверхнею, а саме:

– Національна гвардія України (далі-НГУ) здійснює охорону ядерних установок, окремі елементи яких розташовані на береговій лінії водоймищ-

охолоджувачів;

– Державна спеціальна служба транспорту охороняє об'єкти національної транспортної системи, включаючи залізничні, автомобільні та комбіновані мости через водні об'єкти, окремі елементи яких розташовані над водною поверхнею, по дну, в товщі води та на береговій лінії водних об'єктів.

До того ж, як вже зазначали автори у своїх попередніх роботах, в окремих випадках, наприклад при введенні особливих правових режимів, деякі суб'єкти сектору безпеки і оборони держави, зокрема й НГУ, можливо будуть приймати під охорону об'єкти КІ з визначеними особливостями розташування, які не охороняються ними у звичайних умовах обстановки. До таких об'єктів можуть належати гідравлічні електростанції, теплові електростанції тощо.

Крім того, результати проведеного аналізу участі НГУ у проведенні антитерористичної операції/операції Об'єднаних сил в окремих районах Донецької та Луганської областей дозволяють стверджувати, що підрозділи та військові частини зазначеного формування забезпечували безпеку окремих об'єктів КІ, які зазвичай не охороняються його силами, наприклад мостів на транспортних комунікаціях через водні об'єкти.

Вочевидь, зазначені вище особливості розташування визначених об'єктів КІ обумовлюють необхідність у включенні до складу систем охорони цих об'єктів специфічних складових елементів, які не притаманні для систем охорони об'єктів, які «зазвичай» охороняються НГУ. Особливості розташування зазначених об'єктів та специфіка їх систем охорони, на думку авторів, не припиняючи ролі знань, досвіду та таланту відповідних командирів (начальників), може викликати окремі труднощі в роботі органів військового управління при побудові систем охорони подібних об'єктів КІ, що обумовлює актуальність обраного напряму дослідження.

Результати проведеного аналізу наукової та спеціальної літератури за тематикою дослідження, досвіду виконання завдань з охорони визначених об'єктів силами безпеки провідних держав світу дозволяють стверджувати, що до специфічних складових елементів системи охорони об'єктів КІ, які розташовані на береговій лінії водних об'єктів або над їх водною поверхнею, можна віднести:

– інженерно-технічні засоби охорони водних ділянок (боново-сіткові загородження, спеціальні інженерні боєприпаси, гідроакустичні станції, радіолокаційні станції, магнітометричні засоби виявлення тощо);

– малогабаритні плавальні засоби (катери, човни);

– водолазне спорядження;

– спеціальне стрілецьке озброєння (автомати, пістолети, гранатометні комплекси тощо);

– групи, наряди, пости у складі сил охорони (рухомі та нерухомі дозори на

плавальних засобах, патрулі на плавальних засобах, пошукові групи на плавальних засобах, водолазні групи (окремих водолазів), берегові пости проти диверсійних сил та засобів, операторів (спеціалістів з обслуговування та ремонту) технічних засобів охорони водних ділянок тощо) та ін.

УДК 629.73

Пастухов В.В., науковий співробітник науково-дослідної лабораторії (аналізу та узагальнення досвіду застосування частин (підрозділів) Сухопутних військ науково-дослідного відділу (підготовки військ) Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, майор; **Матала І.В.**, науковий співробітник науково-дослідної лабораторії (аналізу та узагальнення досвіду застосування частин (підрозділів) Сухопутних військ науково-дослідного відділу (підготовки військ) Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного

ПЕРСПЕКТИВИ СТВОРЕННЯ УДАРНИХ БЕЗПІЛОТНИХ КОМПЛЕКСІВ ПОВІТРЯНОГО БАЗУВАННЯ

Упродовж останнього десятиріччя в світі спостерігається стрімкий розвиток особливого виду озброєння, який по праву займає особливе місце у класифікаційному спектрі сучасного озброєння та військової техніки. Ідеться про, так звані, баражуючі боєприпаси наземного, повітряного або морського базування. Ідея створення такого боєприпасу не нова, виникла вона наприкінці 70-х років ХХ сторіччя. Баражуючий боєприпас – це вид безпілотних літальних пристроїв з інтегрованою бойовою частиною, що спроможні тривалий час, в режимі очікування, знаходитися у повітрі в районі цілі та оперативно її атакувати з отриманням відповідної команди від оператора, або ж виконувати завдання, що передбачене закладеним алгоритмом. Такі комплекси, як правило, мають у своєму складі авіаційні засоби ураження та поєднують в собі переваги безпілотного літального апарату та бойової частини авіаційної бомби.

В Україні розпочато роботи зі створення перспективних баражуючих боєприпасів повітряного базування. Фахівці конструкторського бюро «Південне», де розпочалися конструкторські роботи, зазначають, що у майбутньому перспективні боєприпаси зможуть уражати широкий діапазон різних цілей. Вітчизняні баражуючі боєприпаси застосовуватимуть сучасні схеми бойового використання, зокрема, їх можна буде використовувати з різних авіаційних пілотованих та безпілотних авіаційних платформ.

Оснащення силових структур України зазначеним озброєнням дозволить забезпечувати безпосередню вогневу підтримку окремим підрозділам військ

(сил), уражати об'єкти протиповітряної оборони противника та виконувати багато інших специфічних завдань в інтересах покращення оборонної компоненти держави.

УДК 178;89/123

Перемибіда Д.О., начальник науково-дослідної лабораторії науково-дослідного відділу (підготовки військ) Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, підполковник; **Андрієнко А.М.**, провідний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії науково-дослідного відділу (підготовки військ) Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного

**СПЕЦИФІКА ДІЯЛЬНОСТІ ГРУП ДІАЛОГУ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ
СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

З 2014 року Україна постала перед серйозними викликами щодо власного майбутнього, особливо військовою загрозою з боку РФ. Стратегічне питання виживання Української держави вимагало залучення всіх зовнішніх та внутрішніх резервів, зокрема і громадської активності громадян та волонтерства. Головними інструментами цього процесу стали складові стратегічних комунікацій – зв'язки з громадськістю (як внутрішні, так і зовнішні, у т. ч. із закордонним українством) та публічна дипломатія, значення яких значно зросло насамперед через агресію РФ та посилення політики євроатлантичної інтеграції України. Завдання і важливість публічної дипломатії знайшло відображення у низці документів: Стратегія сталого розвитку “Україна–2020”, Доктрина інформаційної безпеки України, тощо. Створення груп діалогу – це вдале нововведення у Національній гвардії України (НГУ). Як показує практика, цей формат забезпечення громадського порядку та громадської безпеки є не тільки гуманним, а й досить дієвим та сприяє зміцненню довіри між правоохоронцями та громадянами. Новим методом роботи стала практика превентивної комунікації. Перейнявши досвід Скандинавії та Чехії у взаємодії з Консультативною місією ЄС з реформування сектору безпеки в Україні, яка діє з 2014 року в Україні, восени 2017 року в Україні створили унікальний підрозділ – поліцію діалогу, чиєю головною зброєю стало слово. А із 2018 року почали створювати групи діалогу в НГУ.

На сьогодні в кожній військовій частині НГУ створено позаштатні групи діалогу, які несуть службу по забезпеченню охорони громадського порядку для попередження конфліктних ситуацій. На цей час пройшло відповідну

підготовку та практично виконують службу 104 такі групи, до складу яких входять 50% жінок-військовослужбовців.

Робота групи діалогу НГУ спрямована на забезпечення мирного перебігу масових заходів несиловими методами. Тобто, переговори з організаторами акцій, зняття напруження між учасниками масових заходів, запобігання їхнім агресивним діям, роз'яснення правомірності дій правоохоронців, роль активного слухача та в деяких випадках навіть досвідченого психолога – усе це є складниками служби групи діалогу НГУ.

Завданням групи діалогу насамперед є деескалація будь-яких конфліктних ситуацій ще до того, як вони встигнуть еволюціонувати в потенційну небезпеку для оточення. Отже, у демократичній державі робота груп діалогу полягає не в тому, щоб контролювати демонстрацію або масовий захід, а допомогти людям висловити власну думку, тобто скористатися їхнім конституційним правом. Робота групи діалогу НГУ спрямована на забезпечення мирного перебігу масових заходів несиловими методами. Тобто, переговори з організаторами акцій, зняття напруження між учасниками масових заходів, запобігання їхнім агресивним діям, роз'яснення правомірності дій правоохоронців, роль активного слухача та в деяких випадках навіть досвідченого психолога – усе це є складниками служби групи діалогу НГУ. Нацгвардійці, які представляють групи діалогу, повинні мати знання з основ психології та комунікації, знати різноманітні технології, які допомагають краще порозумітися з людьми.

УДК 354: 340.133:340.134

Петік А.В., старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, майор

РОЗРОБЛЕННЯ ДИСКРЕТНО-НЕПЕРЕРВНОЇ СТОХАСТИЧНОЇ МОДЕЛІ ДІЙ СИЛ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ З ПРИПИНЕННЯ ГРУПОВИХ ПРОТИПРАВНИХ ДІЙ ЗАСУДЖЕНИХ В УСТАНОВАХ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ

На сьогодні проблема підвищення ефективності дій сил Національної гвардії України з припинення групових протиправних дій засуджених в установах виконання покарань вимагає пошуку та розвитку нових методів досліджень. Для опису та оцінювання таких процесів все більшого розповсюдження отримують математичні моделі, що описують процедури функціонування системи та ґрунтуються на методах теорії ймовірностей і статистичної теорії рішень, теорії надійності, теорії масового обслуговування та теорії експертних оцінок. Однак, проведений аналіз джерельної бази та існуючої практики за напрямом

досліджень, що розкритий в доповіді, показав відсутність ефективних математичних моделей дій сил Національної гвардії України з припинення групових протиправних дій засуджених в установах виконання покарань.

Встановлено, що перспективним напрямом для опису дій сил Національної гвардії України з припинення групових протиправних дій засуджених в установах виконання покарань є розроблення дискретно-неперервних стохастичних моделей, що ґрунтуються на диференціальних рівняннях Колмогорова-Чепмена, які пов'язують умовні ймовірності марківського процесу в різні моменти часу. Вони дають змогу описати закономірності та врахувати особливості дій сил Національної гвардії України з припинення групових протиправних дій засуджених в установах виконання покарань, а також оцінити їх ефективність.

У доповіді запропоновано дискретно-неперервну стохастичну модель дій сил Національної гвардії України з припинення групових протиправних дій засуджених в установах виконання покарань для дослідження ефективності цих процесів. Розроблена математична модель відтворює усі можливі варіанти реакції сил Національної гвардії України на групові протиправні дії засуджених в установах виконання покарань.

Сформовано систему диференційних рівнянь Колмогорова-Чепмена першого порядку, розв'язком цієї системи є значення показників ефективності виконання завдань щодо участі сил Національної гвардії України у припиненні групових протиправних дій засуджених в установах виконання покарань.

Наведено обґрунтування і визначено основні складові для кожного з показників ефективності, що відтворюють відповідні реакції сил Національної гвардії України на групові протиправні дії засуджених в установах виконання покарань. Показано зв'язок цих складових з математичною моделлю дій сил Національної гвардії України з припинення групових протиправних дій засуджених в установах виконання покарань.

УДК: 355:614.8 (042)

Полончук В.А., начальник курсу очного навчання факультету підготовки керівних кадрів Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького, підполковник

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВОЄННОЇ ТА ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ТЕХНОГЕННОГО ХАРАКТЕРУ. ПРОБЛЕМНИЙ АСПЕКТ

Науково – технічний прогрес сучасного суспільства в процесі свого стрімкого розвитку давав йому не тільки блага але й низку надзвичайних

*Науково-практична конференція Національної академії Національної гвардії України
31 березня 2022 р., м. Харків*

ситуацій техногенного характеру, або антропогенних (від грец. *άνθρωπος* (антропос) — людина), такими, що виникають на об'єктах, створених людиною, які призводили до людських жертв, забруднення навколишнього середовища та унеможливлення нормального функціонування та життєзабезпечення всіх сфер діяльності та громадської безпеки на окремій ділянці місцевості чи об'єкті спричиненого надзвичайною ситуацією техногенного характеру .

Фундаментальною концепцією воєнної та громадської безпеки під час виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру є збереження життя та здоров'я як особового складу так і населення на території де сталась надзвичайна ситуація. Складністю даної проблематики є те, що виникнення надзвичайної ситуації може спричинити виникнення інших негативних техногенних явищ які істотно ускладнюють життєдіяльність. Пріоритетним напрямком в роботі по забезпеченню безпеки є питання навчання населення щодо поведінки та порядку дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій та єдності підходів всіх воєнних структур та відомств які залучаються до ліквідації наслідків надзвичайної ситуації. Тому одним з важливих елементів воєнної та громадської безпеки під час виникнення надзвичайних ситуацій є питання взаємодії між силовими відомствами та чітким розумінням принципів, методів, форм діяльності та кінцевої мети з організації безпеки під час виникнення надзвичайних ситуацій.

Проблемним аспектом який потребує поглибленого вивчення є процес прогнозування та оцінки наслідків які може заподіяти виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру, створення передумов для їх недопущення та шляхів локалізації.

Подальше дослідження розвитку та вдосконалення механізмів організації воєнної та громадської безпеки має відповідати вимогам сучасності, стандартам НАТО та бути адаптивними для вирішення задач, що в свою чергу дасть дієві інструменти які вирішуватимуть питання взаємодії, єдності методик і підходів до завдань забезпечення воєнної та громадської безпеки в місцях виникнення надзвичайних ситуацій.

УДК 351.75

Пташка С.Д., старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЩОДО ПРАВА СКЛАДАННЯ ПРОТОКОЛУ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ВІЙСЬКОВИМИ НАРЯДАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС НЕСЕННЯ СЛУЖБИ З ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ

Національна гвардія України є військовим формуванням з правоохоронними функціями і призначена для виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від злочинних та інших протиправних посягань, охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки у взаємодії з правоохоронними органами.

В процесі розбудови Національної гвардії України як військового формування з правоохоронними функціями здійснюється в постійному обміні досвідом із аналогічними структурами провідних європейських держав – членів Європейського союзу та НАТО, що є пріоритетним напрямком у розвитку.

Для досягнення мети у відповідності аналогічним структурам іноземних держав, вимагає проведення ряду заходів, змін та перетворень.

Одним з проблемних питань, яке потребує нормативного врегулювання, є необхідним розширення прав НГУ, пов'язаних з затримання осіб за адміністративні порушення.

Згідно Закону України «Про Національну гвардію», ст.13, з метою виконання покладених на НГУ завдань мають право:

- затримувати, доставляти та/або передавати поліцейським, адміністрації об'єктів, що охороняються НГУ, осіб, які порушили встановлений перепускний режим або вчинили напад на об'єкт, що охороняється НГУ, в тому числі: під час здійснення антитерористичних операцій;

- затримувати осіб, які підозрюються у вчиненні кримінальних правопорушень, та осіб, які вчинили втечу з місць позбавлення волі, дезертирів; - розблоковувати та/або припиняти протиправні дії у разі заблокування органів військового управління, військових частин (підрозділів), навчальних військових центрів, баз, та установ НГУ тощо

На відміну від інших органів та сил охорони правопорядку, НГУ має обмежену спроможність до виконання деяких заходів з адміністративного припинення, а особливо права щодо складання протоколу про адміністративні затримання не знайшло свого відображення на законодавчому рівні.

Необхідно підкреслити, що існує безпосередній зв'язок між охоронюваними адміністративним правом відносинами та провідною функцією НГУ, яка полягає в охороні громадського порядку та забезпеченні громадської безпеки.

У зв'язку з цим, необхідно конкретизувати перелік адміністративних правопорушень які передбачені КУпАП, за вчинення яких, військовослужбовці НГУ матимуть право складати відповідні протоколи, а саме:

– дрібне хуліганство – ст. 173;

– стрільбу з вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї, пристроїв для відстрілу патронів, споряджених гумовими кулями несмертельної дії і в не відведених для цього місцях - ст. 174.

Враховуючи вище перераховане необхідно підкреслити, що доповнення новим пунктом ч. 1 ст. 13 Закону України «Про Національну гвардію України», щодо права військовослужбовців НГУ складати протоколи про адміністративні правопорушення у випадках та в порядку, передбачених КУпАП, виглядає можливим як з теоретичної, так і практичної точки зору.

При відсутності такого заходу адміністративного припинення не лише обмежує правоохоронну діяльність НГУ, а й перешкоджає забезпеченню оперативного адміністративного реагування на деякі види адміністративних правопорушень.

УДК. 35.355

Ринський І.М., старший науковий співробітник науково-дослідного відділу (територіальної оборони) Наукового центру Сухопутних військ Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного;
Микитин В.Ф., молодший науковий співробітник науково-дослідного відділу (територіальної оборони) Наукового центру Сухопутних військ Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного

ПОРЯДОК ОХОРОНИ ВАЖЛИВИХ ОБ'ЄКТІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА ОБ'ЄКТІВ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ЖИТТЄДІЯЛЬНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ

Охорона важливих об'єктів національної економіки та об'єктів, що забезпечують життєдіяльність населення здійснюється підрозділами Сил територіальної оборони відповідно до вимог щодо охорони та оборони важливих об'єктів і комунікацій, інших критично важливих об'єктів інфраструктури.

Райони розташування підрозділів, призначених для охорони і оборони об'єктів, вибираються поблизу або безпосередньо на об'єкті, що охороняється.

Особлива увага підрозділу з охорони об'єктів приділяється пропускному режиму, що регламентує порядок проїзду (проходу), перевезення вантажів та допуску персоналу на об'єкт, що охороняється та дотримання правил перебування і проведення робіт на об'єкті.

Для здійснення режимних заходів, довкола об'єкту встановлюється заборонена зона, яка позначається попереджувальними знаками (вказівками) і обладнується в інженерному відношенні. Заборонена зона може огорожуватися колючим дротом, перебування сторонніх осіб на ній забороняється.

У заборонену зону не слід включати населені пункти, проїзді дороги, мости та переправи. Підрозділи Сил ТрО, відповідно до отриманого завдання, можуть: брати участь в забезпеченні охорони громадського порядку, що передбаченні заходами комендантської години; здійснювати перевірку документів, які засвідчують особу громадян, огляд речей, житла та транспортних засобів громадян у взаємодії з підрозділами патрульної служби Національної поліції, Національної гвардії, Служби безпеки; брати участь в припиненні масових безладів, несанкціонованих мітингів, шляхом залучення підрозділів до оточення району проведення акцій; здійснювати контроль за дотриманням місцевим населенням встановленого спеціального режиму світломаскування; надавати допомогу підрозділам Національної гвардії в проведенні евакуації затриманих осіб, що перебувають в ізоляторах тимчасового тримання; підозрюваних, щодо яких застосовано запобіжний захід – тримання під вартою, що перебувають в слідчих ізоляторах.

Особлива увага підрозділу з охорони об'єктів надається пропускному режиму, що регламентує порядок проїзду (проходу), перевезення вантажів та допуску персоналу на об'єкт, що охороняється і дотримання правил перебування та проведення робіт на об'єкті.

УДК 351.75

Романюк В.А., доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, кандидат технічних наук, доцент;
Хліманцов Т.В., старший викладач кафедри тактико-спеціальних дисциплін Військового інституту танкових військ НТУ «ХПІ», підполковник

ДОСЛІДЖЕННЯ ПОРЯДКУ УПРАВЛІННЯ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВИНИКНЕННЯ ЗАГРОЗИ ТЕРОРИСТИЧНИХ АКТИВ

На сучасному етапі розвитку української державності запобігання здійснення терористичних актів є одним з головних напрямків роботи щодо забезпечення

національної безпеки України. Події в окремих районах Донецької та Луганської областей України стали ще одним підтвердженням того, що держава повинна ефективно реагувати на кризові ситуації в регіонах країни. Ключова роль в цій роботі належить Національній гвардії України.

Крім основних службово-бойових завдань, підрозділи Національної гвардії України виконують також завдання за надзвичайних обставин, що можуть виникнути в повсякденному житті, а також у випадку оголошення Президентом України надзвичайного стану як по всій Україні, так і в окремих її регіонах або районах.

Відповідно до Закону України про Національну гвардію України, Основні функції Національної гвардії України, стаття 10, НГУ бере участь у спеціальних операціях із знешкодження озброєних злочинців, припиненні діяльності не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань (груп), організованих груп та злочинних організацій на території України, а також у заходах, пов'язаних із припиненням терористичної діяльності. Стаття 15, бере участь у ліквідації наслідків надзвичайних або кризових ситуацій на об'єктах, що нею охороняються.

У випадку введення надзвичайного стану НГУ буде виконувати спеціальні завдання. Більшість цих завдань можуть виконуватись в умовах скоєння масових терористичних актів.

Для виконання службово-бойових завдань при введенні надзвичайного стану і за надзвичайних обставин спільно з органами і установами внутрішніх справ, підрозділами Служби безпеки України залучаються сили і засоби Національної гвардії України.

Безпосередньо завдання під час введення надзвичайного стану і за надзвичайних обставин на території будь-якого регіону (району) країни згідно з концепцією будівництва НГУ виконують окремі загони спеціального призначення, частини оперативного призначення. У деяких випадках за рішенням МВС України можуть залучатися навчальні заклади НГУ.

Частини іншого профілю, а також навчальні заклади і навчальні частини залучаються до виконання завдань з підтримання режиму надзвичайного стану за місцем дислокації та у прилягаючих районах.

Тероризм – це явище, яке ґрунтується на руйнуванні й насильстві та призводить до виникнення і загострення збройних конфліктів. Тероризм є систематичне використання терору особливо засобу примусу. Тероризм практикується широким колом політичних організацій для досягнення своїх цілей.

Таким чином, пріоритетами боротьби з тероризмом є запобігання, виявлення та припинення актів терористичної спрямованості, врегулювання кризових явищ після здійснення терористичних актів, всебічне забезпечення антитерористичної діяльності.

УДК 355.75

Росляков О.В., старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, підполковник

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРИНЦИПУ ДЕЦЕНТАЛІЗОВАНОГО УПРАВЛІННЯ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

На сьогодні Україна продовжує стратегічний курс на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору, тому особливості сучасного етапу полягають у створенні необхідних умов для такого членства. Однією з таких умов є наближення Національної гвардії України за показниками управління до стандартів, установлених для аналогічних формувань відповідних держав – членів НАТО.

У військових структурах країн – членів НАТО використовується принцип децентралізованого управління. Децентралізоване управління (англ. mission command) походить від німецького терміну Auftragstaktik – це філософія командування, яка передбачає децентралізацію процесу прийняття рішень та заохочує підлеглих командирів до ініціативності. Якщо говорити простіше, згідно з концепцією «децентралізованого управління» вище керівництво надає загальні вказівки та повідомляє задум (аспекти «що?» та «чому?»), а підлеглі командири мають максимальну свободу дій для розробки способу виконання задач (аспект «як?»). Такий підхід вимагає високого рівня довіри між старшим командуванням та підлеглими.

На сьогоднішній день в підрозділах НГУ цей принцип використовується частково, при цьому в задумі старшого командира, як правило, вже визначений спосіб виконання завдання. Але в умовах виконання бойових завдань у ході розвитку ситуації не завжди є можливість звертатися за вказівками до вищого командування. За умов, коли збільшується темп бойових дій, розмір та розосередженість району бойових дій, традиційна структура командування (коли повноваження зосереджені в руках одного командира) виявляється не ефективною. Накази «згори до низу» занадто довго йшли до тих, кому вони були потрібні, і, в результаті, часто на момент їх отримання ставали недоцільними. Такі затримки мають негативний вплив і у зворотному напрямку – інформація занадто довго йде до вищого командування, у руках якого зосереджені повноваження щодо прийняття рішень. Інформація прибуває вже застарілою, і в кращому випадку, її використання недоцільне, а в гіршому – шкідливе. Концепція децентралізованого управління передбачає, що підлеглі командири найнижчих рівнів (командири рот, взводів, відділень) отримують

повноваження діяти без необхідності звертатися за дозволом, пам'ятаючи про намір командира. В умовах, які стрімко змінюються, це дозволяє організувати процес швидкого прийняття рішень, а також дає змогу негайно реалізовувати такі рішення.

Крім того дана концепція визнає, що командир на місці, зазвичай, краще розуміє тактичну обстановку навколо себе і часто знаходиться у найкращій позиції для прийняття рішень.

Але децентралізоване управління передбачає певні ризики, а саме: навіть маючи чітке розуміння наміру командира, підлеглі командири не завжди прийматимуть правильні рішення. Результатом сміливих дій, до яких заохочує децентралізоване командування, можуть стати помилки.

Тому необхідно провести дослідження щодо поєднання принципів централізації та децентралізації управління, особливо під час виконання завдань за призначення в умовах надзвичайного стану або особливого періоду.

УДК 455.5

Саморок М.Г., викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, майор

НАПРЯМКИ ПІДГОТОВКИ ПОСАДОВИХ ОСІБ УПРАВЛІНСЬКОЇ ЛАНКИ ОКРЕМОГО ЗАГОНУ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ВЕДЕННЯ БОРОТЬБИ З НЗФ

З метою визначення завдань, ролі, способів дій, напрямків підготовки, удосконалення організаційно-штатної структури окремих загонів спеціального призначення Національної гвардії України розглянемо особливості бойових дій, допущені недоліки та висновки, які витікають з досвіду АТО, ООС. Досвід бойових дій показав, що застосування військ має ряд особливостей.

На теперішній час, використовуючи досвід проведення АТО, ООС методика та алгоритми роботи командирів та штабів частин щодо прийняття рішень на спеціальні операції з пошуку та ліквідації НЗФ відпрацьовані з урахуванням всіх деталей та нюансів. Ми маємо чіткий і злагоджений порядок роботи всіх посадових осіб органів управління. Цьому притаманні логіка, рішучість, сміливість при втіленні в життя прийнятих рішень.

Але, час минає і науково-технічний прогрес вносить свої корективи. З'являються нові досягнення в області науки та техніки. Наявність сучасних технологій, геоінформаційних систем, новітньої апаратури управління

військами, засобів зв'язку дозволяє розширити можливості та вдосконалювати весь механізм роботи командного складу різних рівнів.

Адже, досягнення в області науки та техніки накладає і свій позитивний відбиток не тільки на якість управління військами, але і на саму тактику дій військ.

УДК 316.776.22:366.636

Сафošкіна Л.В., старший науковий співробітник науково-дослідного центру Національної академії Національної гвардії України, кандидат технічних наук, старший дослідник, підполковник

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

У широкому розумінні інформаційно-аналітичне забезпечення (ІАЗ) – це одночасно система наукових знань, інформаційно-аналітичних умінь і здатностей, а також інформаційно-аналітичного досвіду, втілених у діяльності військових спеціалістів по досягненню визначеної мети шляхом використання праці, інтелекту та мотивів поведінки інших фахівців. Інформаційно-аналітичне забезпечення – це процес створення оптимальних умов задля задоволення інформаційних потреб і реалізації посадових обов'язків командирами (начальниками) на основі формування та використання професійно та фахово орієнтованих інформаційних ресурсів. Метою ІАЗ є створення оптимальних сприятливих умов для прийняття командирами (начальниками) оптимальних, а в ідеалі – ефективних управлінських рішень згідно з посадовими компетенціями при підготовці та в ході виконання службово-бойових завдань (СБЗ).

Нині ж, має місце низка об'єктивних причин, які ускладнюють здійснення інформаційно-аналітичної роботи та ІАЗ в цілому. До них належать:

неточність і неповнота інформації, з якою працюють фахівці-аналітики, породжувані недостатністю як ресурсів для її одержання, так і службової взаємодії підрозділів між собою в плані обміну відповідною інформацією;

обмеженість наявного часу, протягом якого мають, а інколи повинні бути прийняті управлінські рішення незалежно від складності вирішуваних питань і завдань, особливо в бойових умовах та в ході виконання СБЗ, і обсягів оброблюваної інформації;

багатокритеріальність і багатоваріативність при прийнятті управлінських рішень на всіх рівнях;

відсутність належного досвіду використання інформаційно-аналітичних матеріалів у окремих командирів (начальників).

Загальний рівень інформатизації аналітичної діяльності органів управління при підготовці та в ході виконання СБЗ потребує нагального вирішення проблеми створення чи їх суттєвої модернізації. Це:

недостатнє оснащення органів управління СБЗ програмно-апаратними засобами;

відсутність скоординованої системи показників і затверджених методик їх розрахунку не дозволяють прозоро відслідковувати узгодженість і несуперечність цілей, що ставляться на всіх рівнях управління;

відсутність розвиненої аналітичної бази, систематизованого і вичерпного інформаційного фонду з потужним довідковим апаратом;

відсутність мереж телекомунікацій, що дозволяють використовувати фонди інших органів управління;

обмеженість використання сучасних інформаційно-пошукових систем внаслідок різних об'єктивних і суб'єктивних обставин.

У цілому ІАЗ покликане забезпечувати професійне узагальнення фактів, обґрунтованість рекомендацій, які надаються відповідним командирам (начальникам) при підготовці та в ході виконання СБЗ, високу якість та своєчасність інформаційної продукції для суб'єктів управління.

УДК 355.4

Сізон Д.О., провідний науковий співробітник науково-дослідницького відділу наукового центру Повітряних Сил Харківського національного університету Повітряних Сил ім. І. Кожедуба, підполковник; **Тристан А.В.**, заступник начальника наукового центру Повітряних Сил з наукової роботи Харківського національного університету Повітряних Сил ім. І. Кожедуба, доктор технічних наук, старший науковий співробітник, полковник

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ КОЛЕКТИВІВ РІЗНОРІДНИХ БПЛА В БОЙОВИХ ДІЯХ

Розвиток програмно-апаратних та технічних засобів реалізації БПЛА у поєднанні з розвитком методів штучного інтелекту, інформаційних технологій вимагає проведення досліджень щодо різномірних БПЛА на полі бою. Застосування колективів БПЛА дозволило розширити можливості спільного застосування різномірних безпілотних літальних апаратів, де традиційні межі різних видів та класів БПЛА будуть нівелюватися і застосовуватись у вигляді багатофункціонального колективу. Особливістю застосування колективів різномірних безпілотних літальних апаратів є використання ними єдиного інформаційного простору синхронізованого у часі, за єдиним задумом, у

відповідності до зміни оперативної обстановки в зоні ведення бойових дій. Дана можливість реалізується за рахунок формування оптимального колективу різнорідних безпілотних літальних апаратів, який повинен мати сукупно оптимально збалансовану систему управління, зв'язку, розвідки і РЕБ.

Представивши у вигляді графу стану досягнення поставленої мети бою сформованим колективом, де вершинами будуть стани m_i (виявлення статичного об'єкту, виявлення групового динамічного об'єкту, тощо), а вагами p_{ij} коефіцієнти зв'язку між станами. Обчислимо оптимальний шлях досягнення мети бою колективом.

Сформована модель буде містити похибку пов'язану з точністю визначення зв'язків між станами. Тому необхідно створити умови, завдяки яким ми будемо здатні виявити складні залежності між вхідними та вихідними параметрами, а також виконати їх узагальнення маючи вибірку, яка здатна навчатися. Тобто, це означає, що в разі успішного оброблення відсутньої або неповної інформації у вибірці, можна отримати вірний кінцевий результат та відповідно вирішити завдання формування колективу.

УДК 355.5

Стародубцев С.О., доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, доцент; **Варакута В.П.**, доцент кафедри тактико-спеціальних дисциплін Військового інституту танкових військ Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут", кандидат військових наук, доцент; **Дяченко Д.В.**, доцент кафедри тактико-спеціальних дисциплін Військового інституту танкових військ Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут", кандидат технічних наук, старший науковий співробітник

ПРИНЦИП КОМПЛЕКТУВАННЯ БАТАЛЬЙОННИХ ТАКТИЧНИХ ГРУП РІЗНОРІДНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ ЗБРОЙНИХ СИЛ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

З урахуванням досвіду локальних війн і збройних конфліктів останніх десятиріч, у тому числі, подій, що розгорталися в Чечні, Сирії, Лівії, Нагорному Карабаху та на сході країни, в теорії вітчизняного воєнного мистецтва й практики бойового застосування угруповань військ на луганському та донецькому оперативних напрямках, спостерігається низка проблем, зумовлених розвитком та опануванням нових тактик ведення бойових дій та управління різнорідними підрозділами. Так, під час активної

фази бойових дій на сході країни, суттєва роль відводиться батальйонним тактичним групам (БТГр). При цьому, кожне бойове зіткнення з противником характеризується особливостями тактичних властивостей місцевості, кількістю сил та засобів противника, зразками й бойовими можливостями його озброєння та військової техніки, тактикою дій й т. ін. При таких обставинах виникає доцільність включення до складу БТГр підрозділів з функціональним призначенням і специфікою виконання бойового завдання, притаманного даній конкретній обстановці.

Наприклад, до БТГр, які ведуть, бойові дії в населених пунктах, головна роль відводиться підрозділам Національної гвардії (НГ), які спеціалізуються на “зачистках” житлових будинків і споруд різного призначення. Підрозділи Збройних Сил (ЗС), при цьому, блокують населений пункт на в’їзд і виїзд, тим самим, запобігають втечі або надходженню противнику підтримки ззовні.

Під час загальновійськового бою на місцевості, головна роль відводиться підрозділам ЗС, які вступають в безпосередній вогневий контакт з противником, а підрозділ НГ або взаємодіє з механізованими (танковими) підрозділами та приданими (за необхідністю) артилерійською групою, загonom БПЛА, ланкою розвідувально-ударних вертольотів, системами залпового вогню, морською складовою БТГр тощо або знаходиться у другому ешелоні, в резерві чи блокує район бойових дій.

При наявності такої комплектації БТГр вирішується питання завчасної погодженості взаємодії підрозділів різних силових структур з ефективним централізованим управлінням і результативними діями в любых умовах бойової обстановки.

УДК 623.618.5

Старцев В.В., науковий співробітник науково-дослідної лабораторії (розвитку логістичного забезпечення Повітряних Сил) наукового центру Повітряних Сил Харківського національного університету Повітряних Сил ім. І. Кожедуба; **Бровко М.Б.**, науковий співробітник науково-дослідного відділу (розвитку системи ОВТ зенітних ракетних військ Повітряних Сил) наукового центру Повітряних Сил Харківського національного університету Повітряних Сил ім. І. Кожедуба; **Косенко В.П.**, науковий співробітник науково-дослідного відділу (розвідки, підготовки та застосування угруповань Повітряних Сил) наукового центру Повітряних Сил Харківського національного університету Повітряних Сил ім. І. Кожедуба; **Джигірей В.О.**, старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії (розвитку логістичного забезпечення Повітряних Сил) наукового центру Повітряних Сил Харківського національного університету Повітряних Сил ім. І. Кожедуба, підполковник

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ПІДТРИМКИ РІШЕННЯ НА ВИКОНАННЯ ЗАХОДІВ ЩОДО ВІДНОВЛЕННЯ ОЗБРОЄННЯ ТА ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ В СИСТЕМІ ЛОГІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОВІТРЯНИХ СИЛ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Досвід сучасних локальних війн і конфліктів свідчить про те, що значна роль в досягненні мети війни на сучасному етапі розвитку збройної боротьби приділяється засобам повітряного нападу. Це, в свою чергу, обумовлює об'єктивну необхідність створення ефективної системи протиповітряної оборони військ та об'єктів для їх надійного прикриття від ударів з повітря.

Високу ефективність застосування засобів протиповітряної оборони неможливо досягти без підтримання в боєготовому стані озброєння та військової техніки (ОВТ) авіації, зенітних ракетних військ, радіотехнічних військ. Вирішення цього завдання покладається на систему логістичного забезпечення (ЛЗ) ПС ЗС України, однією із функцій якої є забезпечення ОВТ, підтримання ОВТ в готовності до бойового застосування та відновлення (ремонт) ОВТ.

Механізм функціонування системи ЛЗ визначається плануючими, експлуатаційними та іншими керівними документами. Загальні вимоги, що стосуються організації відновлення ОВТ ПС ЗС України, наведені в державних та галузевих стандартах з експлуатації і ремонту ОВТ. Але механізм організації відновлення (проведення ремонтно-відновлюваних робіт) на наземних зразках ОВТ, що знаходяться на озброєнні ПС ЗС України, пошкодженого під час ведення бойових дій потребує переопрацювання.

З цією метою удосконалення процесу підтримки рішення на виконання заходів щодо відновлення ОВТ у системі ЛЗ ПС ЗС України пропонується поділити на три взаємопов'язаних етапів – з аналізу процесу відновлення ОВТ, розробки відповідних методик з відновлення ОВТ та розробки рекомендацій (пропозицій) з відновлення ОВТ в системі ЛЗ.

Дані етапи повинні включати наступні питання досліджень та розробки необхідних документів: аналіз проблемних питань організації та проведення ремонтно-відновлювальних робіт ОВТ ПС з урахуванням досвіду проведення АТО та ООС на сході України; розробка вимог до організації та проведення ремонтно-відновлювальних робіт ОВТ ПС пошкодженого під час ведення бойових дій; аналіз відповідності існуючої організаційно-штатної структури та оснащення ремонтно-відновлювальних органів ПС ЗС України вимогам, що висуваються до організації ремонтно-відновлювальних робіт на ОВТ пошкодженого під час ведення бойових дій; розробка методики оцінювання стану ОВТ пошкодженого під час ведення бойових дій; розробка методики оцінювання можливостей відновлення ОВТ; розробка методики визначення складу виїзних ремонтних бригад РВО та підприємств промисловості; розробка методик оцінювання ефективності відновлювання ОВТ ремонтно-відновлювальними органами на тактичному та оперативному рівні; розробка пропозицій щодо удосконалення організаційно-штатної структури та оснащення ремонтно-відновлювальних органів ПС ЗС України; вироблення рекомендацій органам військового управління щодо розробки необхідних керівних документів з відновлення ОВТ в системі ЛЗ ПС ЗС України.

Запропонований у доповіді механізм підтримки рішення на виконання заходів щодо відновлення ОВТ дозволить органам військового управління у цілому удосконалити науково-методичний апарат відновлення ОВТ в системі логістичного забезпечення ПС ЗС України.

УДК: 355.451

Стрельбіцький М.А., головний науковий співробітник НДВ Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького, доктор технічних наук, професор; **Мазур В.Ю.**, головний науковий співробітник НДВ Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького, доктор військових наук, професор; **Веретільник В.В.**, викладач кафедри прикордонної служби Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького, кандидат педагогічних наук

ДЕРЖАВНИЙ МЕХАНІЗМ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ, ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРИЙНЯТТЯ І РЕАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ У ДЕРЖАВНІЙ ПРИКОРДОННІЙ СЛУЖБІ УКРАЇНИ

Державне управління, як сучасна наука не в повній мірі використовує свої надбання в ході опрацювання пропозицій та безпосереднього прийняття державних управлінських рішень в Державній прикордонній службі України під час здійснення нею оперативно-службової діяльності. На даний час в нашій державі продовжується удосконалення системи стратегічних комунікацій за рахунок створення методологічного та методичного забезпечення, яке адекватне сьгоднішнім викликам та загрозам на основі існуючих різноманітних технологій.

Безумовно є свідченням те, що добре відпрацьована система підтримки прийняття управлінських рішень суттєво підвищує наукове обґрунтування управлінських рішень у Державній прикордонній службі України, як одного із основних суб'єктів інтегрованого управління кордонами, та позитивно впливає на процес прийняття оптимальних державних управлінських рішень. Даний процес передбачає використання низки наукових методів та моделей відпрацювання й ухвалення рішень, а також наявності відповідної структури ухвалення рішень.

Наукові методи управління сприяють проведенню необхідного аналізу обстановки, яка склалася за досить нетривалий відрізок часу для вирішення відповідного завдання, опрацювати одержані дані, встановити закономірності, провести узагальнення і опрацювати пропозиції керівнику для прийняття управлінського рішення, або подання пропозицій до управлінських рішень вищого керівництва.

Процес ухвалення рішень доцільно розглядати як послідовність двох тісно взаємопов'язаних, але в той же час самостійних етапів, а саме це опрацювання рішення та реалізація рішення. Тут можна відмітити такі модифікації

управлінського рішення, як: знайдене теоретично і реалізоване практично. Відносно знайденого теоретично – доцільно застосовувати таке поняття, як “якість”. Відносно управлінського рішення, яке реалізовано практично – доцільно застосовувати такий термін, як “ефективність”.

При оцінці можливої якості управлінського рішення доцільно використовувати сукупність відповідних характеристик, що виражають основні вимоги до рішення або принципи його відпрацювання, а саме: наукова обґрунтованість, реальність, своєчасність, адаптивність несуперечність. Необхідно зауважити на тому, що саме компетентність особи, яка приймає управлінське рішення зумовлює наукову обґрунтованість прийнятого управлінського рішення..

Таким чином, можливу якість управлінського рішення необхідно оцінювати ще на етапі його прийняття, не чекаючи отримання остаточного результату.

УДК 338.486.41

Суконько С.М., доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, доктор філософії, підполковник

МОДЕЛЬ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МОНІТОРИНГУ ОПЕРАТИВНОЇ ОБСТАНОВКИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ МАСОВИХ ЗАХОДІВ

Відповідно до чинного законодавства проведення масового заходу повинно погоджуватися з органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування. Оскільки ці заходи передбачають масове скупчення цивільного населення, то для забезпечення публічної безпеки в районі проведення вказаних заходів Головним управлінням Національної поліції області, в якій проводиться масовий захід, організовується служба з охорони громадського порядку. З цією метою залучаються органи Національної поліції та військові частини Національної гвардії України (НГУ).

Масові заходи, особливо збори, мітинги, демонстрації, можуть переростати в масові заворушення, з припинення яких головним суб'єктом являється Національна гвардія України. З метою організації охорони громадського порядку під час проведення масових заходів, а у разі виникнення масового заворушення, то його припинення, органами військового управління НГУ приймаються рішення на виконання визначених завдань. В процесі прийняття рішення потрібно володіти інформацією щодо оперативної обстановки в районі виконання завдання, для чого організовується моніторинг оперативної обстановки (МОО).

Під час проведення моніторингу призначається група збору та обробки інформації, яка отримує інформацію з різних джерел, таких як: підрозділи Національної поліції; мережа Інтернет; військові наряди, що виділяються від підрозділів розвідки НГУ та інші. Відповідно, чим більше джерел інформації тим достовірніша буде інформація, але і збільшується час на її оброблення. Крім того, для збільшення джерел отримання інформації необхідно залучати більше особового складу. Тому, оцінювання ефективності моніторингу оперативної обстановки дасть змогу органам військового управління визначити необхідну кількість джерел отримання інформації з урахуванням часу, який затрачається на обробку інформації.

Модель оцінювання ефективності моніторингу оперативної обстановки під час проведення масових заходів розроблена на основі відомої технології моделювання реальних процесів. Модель враховує особливості проведення вказаного моніторингу і дає змогу визначити достовірність інформації, оперативність її отримання та повноту моніторингу. Розроблена модель може використовуватися органами управління в процесі прийняття рішення на проведення моніторингу оперативної обстановки під час масового заходу.

УДК 354

Тилічко І.В., викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ТАКТИКА ДІЙ ПІДРОЗДІЛУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПРИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ОХОРОНЮВАНОВОГО ОБ'ЄКТА В РАЗІ МОЖЛИВОГО ЗАХОПЛЕННЯ ТЕРИТОРІЇ НА ЯКІЙ ВІН ЗНАХОДИТЬСЯ

В доповіді наголошено на тому, що Національна гвардія України є одним з основних суб'єктів сектору безпеки і оборони держави, на які покладені завдання з оборони важливих державних об'єктів, перелік яких визначається Кабінетом міністрів України, за умов настання особливого періоду. Встановлено, що оборона об'єктів буде організовуватися і вестися в загальній системі територіальної оборони України, і основними силами оборони є військові частини і підрозділи з охорони важливих державних об'єктів Національної гвардії України. В доповіді надається аналіз наукової та спеціальної літератури, крім того актуальні аспекти виконання зазначеного завдання. Наведені основи оборони важливих державних об'єктів, а саме: мета оборони, вимоги до оборони, зміст підготовки до оборони тощо. Висвітлені складові елементи побудови оборони визначених об'єктів, зміст організації

оборонного бою та підготовки сил і засобів до ведення оборони. Представлені основні тактичні нормативи з організації оборони важливих державних об'єктів. Визначені основні групи бойового порядку підрозділу Національної гвардії України при обороні важливого державного об'єкту, їх склад та призначення. Викладена послідовність заняття оборони підрозділом з охорони важливого державного об'єкту. Вказані порядок ведення оборони важливого державного об'єкта та основні тактичні прийоми дій груп бойового порядку підрозділу при веденні оборонного бою як на дальніх підступах до об'єктів, так й поблизу них. Розглянуті питання щодо змісту та порядку прийняття рішення командира на оборону об'єкта охорони. Запропоновано варіант рішення командира на оборону важливого державного об'єкта. Висвітлені основи інженерного забезпечення оборони важливого державного об'єкта. Надані рекомендації щодо тактики дій підрозділу Національної гвардії України при веденні оборони охоронюваного об'єкта в разі можливого захоплення території на якій він знаходиться.

УДК 355.4

Ткаченко М.Д., доцент кафедри оперативного мистецтва Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, доцент; **Кравченко С.А.**, доцент кафедри Сухопутних військ Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського, кандидат військових наук, доцент; **Подвизніков С.М.**, старший викладач кафедри оперативного мистецтва Національної академії Національної гвардії України

АНАЛІЗ МОЖЛИВОСТЕЙ ПРОГРАМНИХ ЗАСОБІВ ІМІТАЦІЙНОГО МОДЕЛЮВАННЯ АДЕКВАТНОГО ВІДОБРАЖЕННЯ РЕАЛЬНИХ ДІЙ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ЗА ПРИЗНАЧЕННЯМ

Найбільш розповсюдженими в Україні комп'ютерними системами імітаційного моделювання є JCATS, Battle Command, Follow Me, серед яких найбільш адекватно відображає реальні наслідки тактичних дій підрозділів JCATS.

Дана система призначена для моделювання дій підрозділів, частин, з'єднань та об'єднань згідно з прийнятим командиром рішенням у визначених умовах обстановки. JCATS використовується для проведення командно-штабних навчань (тренувань) з метою набуття тими, хто навчається, практичного досвіду виконання службових обов'язків у реальних (бойових) умовах.

Система імітаційного моделювання JCATS дозволяє моделювати:

- операції багатонаціональних сил;

- операції з підтримки миру;
- наземні, повітряні і морські операції (бойові дії);
- антитерористичні операції;
- заходи з тилового та технічного забезпечення (логістика).

Military Decision Making Process (MDMP – процес прийняття військових рішень) передбачає процедури IPB (розвідувальне забезпечення бою), зокрема виявлення ключових об'єктів місцевості та підрозділів і засобів противника, які слід розцінювати як об'єкти розвідки.

Об'єкти тактичної розвідки визначені в Бойових статутах Сухопутних військ Збройних Сил України, Настанові з тактичної розвідки та Бойовому статуті окремих розвідувальних батальйонів.

Опису розподілів об'єктів розвідки на місцевості присвячені роботи вітчизняних науковців, які провели послідовну апробацію на відомих статистичних даних та верифікацію шляхом багаторазового відновлення аналітичної структури моделі закону розподілу об'єктів розвідки в глибині бойових порядків за допомогою розробленого ними методу апроксимації щільності розподілу ймовірностей випадкових величин багатомодового вигляду. У нашому випадку це означає, що об'єкти розвідки, характеристики яких закладені в математичне забезпечення реалізації JCATS, повинні передбачати багатомодовий вигляд розподілу об'єктів розвідки.

Слід зауважити, що середовище імітаційного моделювання (СІМ) системи JCATS не пропонує набору заздалегідь розроблених “статичних” сценаріїв. Система дозволяє корегувати перебіг навчань (тренувань) безпосередньо в процесі моделювання. Сценарії можуть включати декілька сторін-учасниць (відображаються різними кольорами), що відповідають різним групам, об'єднанням чи країнам.

При цьому обов'язково визначаються типи відносин між сторонами-учасницями, які можуть бути:

- ворожими, коли сторони-учасниці виступають у ролі противника;
- дружніми, коли сторони є учасницями багатонаціонального альянсу (наприклад, під час проведення миротворчих операцій);
- нейтральними, коли сторони не мають відносин (наприклад, між сторонами-учасницями та цивільним населенням країни, де відбуваються події).

Система імітаційного моделювання JCATS – це комплексна модель управління даними, яка передбачає три основні фази її застосування: підготовку даних сценарію; моделювання в режимі реального часу; аналіз проведених дій.

Програма Battle Command (бойове управління) – це засіб імітаційного моделювання, який дозволяє командирам підрозділів та офіцерам штабів відпрацьовувати заходи з планування та проведення бойових дій. Визначені плани дій відтворюються на змодельованому полі бою. Існує можливість

проводити імітаційні дії в режимі одного чи декількох гравців, за необхідності приєднуватися до федерацій програм.

Програма Battle Command дозволяє виступати в ролях “Гравця”, “Спостерігача” або “Викладача” відповідно до розподілу посад на заняттях. “Гравець” відкриває готовий сценарій, реагує на отримане завдання та виконує його. “Спостерігач” може моніторити розгортання сценарію, але ніяк не впливати на перебіг дій гри. “Викладач” може створювати сценарії, спостерігати без обмеження видимості та виконувати будь-які дії. Керівник занять аналізує дії та оцінює результативність гравців.

Описані вище системи імітаційного моделювання відображають реальні наслідки тактичних дій підрозділів але самостійно не можуть змоделювати вірогідні позиції об’єктів противника відповідно до місцевості.

Адекватність розподілу об’єктів реальній бойовій обстановці можливо забезпечити лише в разі, коли фахівець завдяки інтуїції, знанням, умінням та навичкам зможе розосередити їх на місцевості з вірогідністю 60–70% під час створення бази даних конкретного сценарію.

Таким чином, побудова багатовимірної аналітичної моделі розподілу об’єктів розвідки, яка враховує штатну чисельність особового складу, техніки та стан місцевості, засоби імітаційного навчання є перспективним завданням подальших досліджень.

УДК 621

Томчук О.І., начальник науково-дослідного відділу Наукового центру Сухопутних військ Національної академії Сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, доктор філософії, підполковник; **Мокоївець В.І.**, провідний науковий співробітник Наукового центру Сухопутних військ Національної академії Сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного; **Федоров О.Ю.**, провідний науковий співробітник Наукового центру Сухопутних військ Національної академії Сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного

СПІЛЬНЕ ЗАСТОСУВАННЯ ПІДРОЗДІЛІВ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ У СТАБІЛІЗАЦІЙНИХ ДІЯХ ВІЙСЬК

Загальновійськові підрозділи Сухопутних військ Збройних сил України у взаємодії з органами та підрозділами Національної гвардії України можуть залучатись до ведення стабілізаційних дій військ з метою утримання під

контролем загальної обстановки у визначених районах відповідальності, недопущення або припинення збройних сутичок, протидії диверсійно-розвідувальним силам противника або незаконноствореним збройним формуванням.

Зазвичай, військові підрозділи у стабілізаційних діях військ застосовуються тактичними групами – тимчасовими формуваннями, створеними на основі механізованого підрозділу з необхідними засобами посилення, які призначені для виконання чітко визначених завдань. Для виконання окремих завдань до складу тактичної групи можуть включатися підрозділи Національної гвардії України. Вони також можуть діяти самостійно, але виконувати спільні завдання у тісній взаємодії між собою.

Для виконання визначених завдань тактичній групі призначається район відповідальності, величина якого залежить від обсягу покладених на неї завдань, обстановки в регіоні та адміністративного поділу територій і може становити для механізованого батальйону до 30-40 км по фронту і до 15-20 км в глибину; для роти – по фронту до 10-15 км, в глибину до 5-8 км.

У визначених районах відповідальності підрозділи розташовуються у базовому таборі, який призначається для розміщення особового складу, озброєння, військової техніки, запасів матеріальних засобів та забезпечення виконання завдань повсякденної службової діяльності. Базовий табір розгортається і обладнується в інженерному відношенні у безпечному місці, яке сприяє його охороні та обороні.

Ведення стабілізаційних дій підрозділами Сухопутних військ і Національної гвардії України полягає в їх участі у виконанні завдань з посилення охорони або прикриття визначених ділянок державного кордону, охорони важливих об'єктів і комунікацій, супроводження вантажів, недопущення нападів на місця розташування військ, диверсій на об'єктах інфраструктури, проведення ізоляції кризового району, пошуку та ліквідації (знищення) незаконностворених збройних формувань, надання допомоги населенню у ліквідації наслідків диверсій, терористичних актів, надзвичайних ситуацій, виконання режимно-обмежувальних заходів.

Командири підрозділів під час організації дій підлеглих повинні узгоджувати загальний порядок виконання завдань, організовувати взаємодію і порядок підтримання її в ході ведення спільних дій, встановлювати єдині сигнали управління, способи взаємного розпізнавання. Крім того, старшим командиром повинен визначатися порядок підпорядкування і питання всебічного забезпечення спільних дій.

УДК 355.45

Федоров О.Ю., провідний науковий співробітник Наукового центру Сухопутних військ Національної академії Сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного; **Слюсаренко О.І.**, заступник начальника науково-дослідного відділу Наукового центру Сухопутних військ Національної академії Сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, підполковник; **Мокоївець В.І.**, провідний науковий співробітник Наукового центру Сухопутних військ Національної академії Сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного

ВСЕОХОПЛЮЮЧА ОБОРОНА УКРАЇНИ ЯК ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВОЄННОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Протистояння Російської Федерації та Сполучених Штатів Америки, що діють спільно із країнами Заходу, залишається реаліями як у короткостроковій, так і у довгостроковій перспективі. Для Росії життєво важливим завданням залишається відновлення контролю над Україною та недопущення подальшого зближення нашої держави з НАТО та ЄС. Для досягнення цієї мети Росія буде застосовувати усі можливі форми та методи, у тому числі не виключено і збройну агресію. У цих умовах набуває актуальності питання забезпечення захист суверенітету і територіальної цілісності України. Його реалізація в умовах екзистенційної воєнної загрози національній безпеці, зростання дефіциту фінансових ресурсів та дисбалансу воєнних потенціалів України та Росії спонукало військово-політичне керівництво держави до розробки і впровадження нових підходів із забезпечення воєнної безпеки держави. В основу такого підходу було покладено принцип всеохоплюючої оборони України, основну роль у якій покладається на Збройні Сили України, Національну гвардію України та інші складові сил оборони.

Завчасно підготовлена та всебічно забезпечена всеохоплююча оборона базується на засадах стримування, стійкості та взаємодії і у кінцевому результаті сприяє інтеграції України в євроатлантичний безпековий простір та набуттю членства в НАТО. При цьому стримування в контексті всеохоплюючої оборони України передбачає готовність усіх складових сил оборони до надання відсічі збройній агресії проти України та завдання противнику воєнних та інших втрат, з огляду на які він буде змушений відмовитися від ескалації або припинити збройну агресію проти України. Стійкість у ході всеохоплюючої оборони України досягається здатністю системи управління сил оборони швидко відновлюватися та адаптуватися до змін у безпековому середовищі й до тривалого протистояння в наданні відсічі і стримування збройної агресії, підтриманням спроможностей до ведення операцій (бойових, спеціальних,

стабілізаційних дій). Взаємодія в процесі всеохоплюючої оборони України вимагає координації заходів, що здійснюються під час підготовки до збройного захисту та захисту в разі збройної агресії або збройного конфлікту проти України.

З метою досягнення готовності військових формувань Національної гвардії України та Збройних Сил України до виконання завдань із забезпечення захисту суверенітету і територіальної цілісності держави та виконання усього спектру заходів всеохоплюючої оборони України необхідно у мирний час планувати та проводити заходи об'єднаної підготовки, завчасно розробляти комплект планувальних документів щодо спільного виконання завдань, у яких чітко будуть визначатися бойові завдання та розкриватимуться питання управління, взаємодії, логістичного забезпечення тощо.

УДК 351

Фтемов Ю.О., доцент кафедри інженерних спеціальних дисциплін Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник

ОСНОВНІ ЕТАПИ ПІДВИЩЕННЯ ЖИВУЧОСТІ МОСТОВОЇ ПЕРЕПРАВИ

Сучасна збройна боротьба характеризується широкими можливостями впливу між протиборчими сторонами на мобільність військ (сил). За період проведення АТО, а згодом ООС чітко проглядається беззаперечний факт, що питання забезпечення пересування наших військ набуває вагомості та невідкладності його вирішення. Водночас, діяльність незаконних збройних формувань спрямована на руйнування дорожньої інфраструктури основу якої складають постійні мости та переходи через перешкоди, а у поєднанні з впливом місцевості (річки, балки тощо), значно послаблюють маневрові можливості підрозділів сил оборони.

Світовий досвід свідчить, що подолання водних перешкод (ВП) військами головним чином залежать від кількісно-якісних показників інженерно-технічної складової (понтонно-мостових засобів, механізованих мостів та ін.). Однак, наявність і технічний стан штатної техніки для забезпечення переправ, з метою інженерної підтримки проведення одночасних активних наступальних дій, здебільшого не у повній мірі задовольняє вимогам сьогодення. Отже, виникає завдання з обладнання переправ (переходів) у великих обсягах, стислі терміни та в особливих умовах.

Слід зазначити, що серед усіх видів переправ найбільш складною щодо забезпечення живучості є мостова переправа (із будівництвом мосту). Для підвищення цього показника, неодмінно виконується комплекс взаємопов'язаних організаційно-технічних заходів, які у свою чергу можна поділити на етапи: організація заходів з приймання-передачі мосту (відновлення, підсилення); організація комендантської служби на переправі; організація інженерно-технічних заходів маскуванню та імітації.

З метою удосконалення способів контролю (розвідки) ВП до складу типового оснащення річкових застав, додатково доцільно включити 2-3 безпілотних літальних комплексів (апаратів), 1-2 комплекти для дистанційного підривання тощо. Застосування яких дадуть змогу: збільшити просторово-темпові показники ведення розвідки (спостереження за діяльністю ДРГ противника) до 20%; ведення контролю за ВП до початку встановлення протимінного наплавного загородження; доставлення заряду вибухової речовини для проведення дистанційного підриву вибухонебезпечного предмета; зменшення демаскуючих ознак діяльності річкових застав до 15%; вивільнення частини особового складу річкових застав для виконання інших завдань.

З метою ведення активних контрдій, під час організації подолання ВП військами, додатково слід передбачити застосування системи виявлення ворожих БпЛА, яка базується на використанні методу пасивного акустичного виявлення. Віддалення такого комплексу від річкових застав повинно складати не менше 1,5 км. та оснащуватися багатоцільовим технічним засобом пересування підвищеної прохідності.

Наступним етапом, що мають значний вплив на підвищення живучості мостової переправи є проведення ряду заходів, до яких належать: маскувальне фарбування; використання хибних оптичних, теплових та радіолокаційних масок; використання макетів техніки і влаштування хибних споруд; надання спорудам і об'єктам маскувальних форм; прийоми прихованості та імітації світлових демаскуючих ознак та ін. Як свідчить досвід ведення бойових дій (навчань), що найбільший ефект, під час проведення зазначених заходів досягається при одночасному застосуванні масок-завад і димових завіс (аерозолів) тощо.

Таким чином, впровадження пропозицій щодо порядку виконання організаційно-підготовчих та інженерно-технічних заходів із урахування їх особливостей і перспектив технічного оснащення інженерних підрозділів, дозволить підвищити показник живучості мостової переправи 3...5%.

УДК. 351.862.4

Халеп В.В., старший викладач – начальник ПДС кафедри тактико – спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, полковник

**РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ТЕХНІЧНОГО ОСНАЩЕННЯ ОРГАНІВ
УПРАВЛІННЯ СФОРМОВАНОГО УГРУПОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ДЛЯ ВИРІШЕННЯ ЗАВДАНЬ У РАЗІ
ВИНИКНЕННЯ МІЖЕТНІЧНОГО КОНФЛІКТУ**

На сьогодні в існуючій нормативно-правовій базі діяльності Національної гвардії України не визначено в повному обсязі порядок технічного оснащення органів управління сформованого угруповання для вирішення завдань в районі міжетнічного конфлікту.

В доповіді подані рекомендації щодо технічного оснащення органів управління сформованого угруповання Національної гвардії України для вирішення завдань у разі виникнення міжетнічного конфлікту в одному із регіонів (областей) держави.

Розроблені рекомендації технічного оснащення органів управління сформованого угруповання слід здійснити за напрямками:

- забезпечення транспортними засобами, у тому числі і великої прохідності;
- оснащення сучасними засобами управління і зв'язку пунктів управління командира угруповання та виділення частот для зв'язку керівництва угруповання з органами місцевого самоврядування.

Оснащення сучасними засобами управління і зв'язку дозволить у повному обсязі реалізувати командиром угруповання управлінських функцій при виконанні військовими частинами Національної гвардії України завдань в регіоні виникнення міжетнічного конфлікту.

Як зазначено у деяких працях, оснащення сучасними засобами управління повинно забезпечити:

- автоматизованими робочими місцями посадових осіб на пунктах управління;

- створену єдину систему інформаційно-аналітичної підтримки прийняття рішення командира угруповання з подальшим її поєднанням з єдиною базою даних Головного управління Національної гвардії України;

- отримання даних розвідки в реальному масштабі часу.

Для реалізації командиром угруповання управлінських функцій при виконанні військовими частинами Національної гвардії України завдань в регіоні виникнення міжетнічного конфлікту необхідно:

– до організаційно-штатної структури бригад (полків) ввести, розвідувально-аналітичну структуру для організації розвідки, збору, обробки, аналізу інформації і у першу чергу розвідувальної інформації;

– у підпорядкуванні розвідувальних органів бригад (полків) мати роту спеціальної розвідки у складі: а) взвод управління начальника розвідки – для забезпечення цілодобової роботи і з забезпеченням необхідних засобів зв'язку; б) два відділення охорони; в) відділення забезпечення; г) один взвод спеціальної розвідки, взвод радіотехнічної розвідки і радіоелектронної боротьби (РЕБ). У такому складі угруповання здатне забезпечити розвідувальними даними у повному обсязі.

Отже, запропоновані пропозиції дозволять командуванню Національної гвардії України управляти сформованим угрупованням не методом проб і помилок, а на певній науковій основі.

УДК: 34.342.59

Чередниченко О.Ю., професор кафедри «Досудове розслідування та правове забезпечення оперативно-службової діяльності Служби безпеки України» Інституту підготовки юридичних кадрів для СБУ Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кандидат економічних наук, доцент, полковник

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ДЛЯ ПРАВООХОРОННОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

В сучасний період часу Україна, як демократична держава європейської спрямованості опинилася під тиском як зовнішніх так і внутрішніх загроз. Важливим фактором, який допомагає забезпечити протистояння цим викликам є внутрішня безпека та спокій в суспільстві і державі. Ключовими суб'єктами сектору безпеки і оборони які повинні це забезпечити є правоохоронні органи, насамперед структури Міністерства внутрішніх справ України (МВС) - Національна поліція та Національна гвардія України, ДБР, НАБУ, СБУ та інші. Саме вони складають основну частину сектору безпеки і оборони держави. На них покладений значний спектр завдань, реалізація яких безпосередньо впливають на життєзабезпечення, економічний стан, добробут, права і свободи громадян.

Більшість із вищенаведених правоохоронних органів знаходяться в процесі реформування або тільки були створені як відповідь на запит суспільства. Саме громадяни, громадянське суспільство очікує від правоохоронців ефективної роботи. Нажаль, на нашу думку, виконання цих завдань правоохоронцями

здійснюється незадовільно з цілого ряду об'єктивних та суб'єктивних причин. Так дійсно, в системі окремих правоохоронних органів бракує співробітників, особливо професіоналів, а умови оплати їх праці викликають багато справедливих нарікань. Потребує покращення і їх матеріально-технічна база. Але основною проблемою правоохоронних органів, на нашу думку, є проблема невиконання або неефективного виконання покладених на ці органи завдань.

Ключовою причиною до виникнення цієї проблеми є недостатня загальноосвітня та загальнопрофесійна підготовка правоохоронців. Мова йдеться не про якість підготовки за програмами вищих навчальних закладів, а про відсутність мотивації в процесі навчання. Формальне відношення з боку студента (курсанта) або слухача до процесу вивчення дисциплін, небажання приділяти достатньої уваги щодо самостійного (факультативного) вивчення матеріалу, а також ігнорування необхідності підвищення свого професійного рівня в післядипломний період теж є негативним чинником який не дозволяє співробітнику правоохоронного органу стати справжнім спеціалістом (фахівцем). Насторожує і те що на етапі підборі кандидатів на службу до правоохоронних органів не вдалося налагодити систему «справжньої селекції» майбутніх правоохоронців. Більшість кандидатів із числа колишніх школярів приймають рішення щодо вступу до вищів, які готують кадри для правоохоронних органів під впливом зовнішніх чинників, наприклад: батьків, родичів чи знайомих, а потім в процесі навчання зрозумівши що невірно зробили вибір майбутньої професії не намагаються її змінити. Інша категорія кандидатів на службу в правоохоронні органи із числа осіб, які вже мають освіту та певний життєвий досвід або досвід військової служби незавжди «сприймаються правоохоронною системою». Такі кандидати, як правило мають свою позицію, в багато чому відмінну від встановлених у правоохоронних органах правил та не завжди готові виконувати «незрозумілі» на їх уявлення вимоги наказів і розпоряджень, особливо у ситуаціях які потребують негайного реагування і т.ін.

Зараз існує суспільний запит на ефективну правоохоронну систему, яка в змозі повернути довіру громадян. Важливо почати діяти активно, працювати, виконувати обов'язки і завдання, мати мотивацію і домагатися досягнення поставлених цілей.

УДК 355.4

Черкашин С.Д., старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, підполковник

ПОГЛЯДИ НА ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ЕВАКУАЦІЇ ВАЖЛИВИХ ДЕРЖАВНИХ ОБ'ЄКТІВ З ЙМОВІРНИХ РАЙОНІВ ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ

Відомо, що одними з основних функцій Національної гвардії України є охорона та оборона важливих державних об'єктів.

Досвід проведення операції Об'єднаних сил в окремих районах Донецької та Луганської областей свідчить, що в даний час чимало важливих державних об'єктів (об'єктів інфраструктури) (ТЕЦ, ГРЕС, залізничні та автомобільні вузли), а також великі промислові підприємства знаходилися на території підконтрольній Об'єднаним силам.

Поряд з цим, у разі ескалації ведення бойових дій, евакуації можуть підлягати: персонал об'єкта, військовослужбовці військової частини (підрозділу) охорони та члени їх сімей; готова продукція; основні засоби виробництва; сировина для виготовлення продукції; службова документація, і т. ін.

Зазначене вище обумовлює необхідність детального вивчення наступних питань:

- необхідність планування евакуаційних заходів у мирний час;
- визначення складу об'єктових евакуаційних комісій;
- завчасне розроблення та оформлення евакуаційної документації;
- налагодження і підтримання взаємодії між військовою частиною та об'єктовою евакуаційною комісією;
- визначення евакуаційних напрямів і маршрутів евакуації;
- налагодження і підтримання взаємодії з міськими (районними) евакуаційними комісіями;
- визначення місць (районів) розташування і порядку функціонування збірних, проміжних та приймальних евакуаційних пунктів;
- визначення постачальників транспортних засобів для проведення евакуації;
- визначення тимчасових районів (місць, пунктів) розташування евакуйованого персоналу, сил охорони, матеріальних засобів тощо;
- визначення порядку охорони засобів та документації, що підлягають евакуації, під час їх перевезення та розміщення в тимчасових пунктах (місцях) дислокації;

- визначення порядку та черговості евакуації підрозділів військової частини, що охороняє об'єкт;
- організація приймання, розміщення, захисту та життєзабезпечення евакуйованих у безпечному районі;
- проведення розрахунків для кожного виду забезпечення евакуаційних заходів;
- знищення життєво важливих центрів об'єктів, що охороняються тощо.

УДК 355

Чернавіна О.Є., доцент кафедри оперативного мистецтва Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук;
Кохановський А.М., аспірант Луганського національного університету ім. Тараса Шевченка

ВПЛИВ ДОБРОВОЛЬЧИХ ПІДРОЗДІЛІВ, УТВОРЕНИХ В 2014-2015 РОКАХ НА ПОЛІТИЧНУ ОБСТАНОВКУ ТА ПОДАЛЬШИЙ РОЗВИТОК ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ТА ІНШИХ ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ УКРАЇНИ

З початку березня 2014 було створено перший добровольчий батальйон, який носив ім'я свого керівника Кульчицького. Після завершення формування першого батальйону почалось поступове формування інших 43 добровольчих батальйонів які пізніше були легалізовані як добровольчі батальйони територіальної оборони (далі — БТрО). З появою добровольчих батальйонів з'явилися купа проблем як в правовому так і політичному колі.

Актуальним питанням при дослідженні впливу добровольчих підрозділів на політичну обстановку є дослідження специфіки державотворчих процесів, однією з найбільш нагальних та значимих проблем нинішнього етапу формування правової та політичної системи країни є питання, які стосуються реалізації Конституції України. За час скрутного становища в державі з'являються ситуації, коли конституція та правова база існує, але при цьому їх норми не реалізуються, то в такому випадку ми маємо справу лише з псевдо конституціоналізмом.

Юридичні експерти займаються дослідженням проблематики щодо статусу і законодавчої легалізації людей і добровольчих формувань, проблемами набуття їх учасниками статусу учасника бойових дій та осіб з інвалідністю внаслідок війни, вирішення питання звільнення від кримінальної відповідальності за створення воєнізованих чи збройних формувань тощо.

Але задум наукового дослідження – це виявлення закономірностей появ добровольчих підрозділів в період проведення мобілізаційних заходів силовими відомствами, законність їх існування в рамках правового поля, та вплив на політичну обстановку та подальший розвиток Збройних сил та інших військових формувань України.

Проведення порівняльного аналізу законів та інших правових і нормативних документів приводить до виявлення багато проблемних питань які досить не вирішенні на рівні держави, та які є центром політичних дебатів на рівні міжнародних відносин.

В українському законодавстві поняття «доброволець» відсутнє, так само, як і відсутнє визначення поняття «добровольче формування». Відповідно змісту Основного Закону України частини 6 статті 17 вказано, що на території України забороняється створення і функціонування будь-яких збройних формувань, не передбачених законом. До того ж, воєнізованих формувань не можуть мати політичні партії та громадські організації (частина друга статті 37 Конституції України). Згідно статті 260 Кримінального кодексу України – «Створення не передбачених законами України воєнізованих формувань або участь у їх діяльності - карається позбавленням волі на строк від двох до п'яти років з конфіскацією майна або без такої.» Факт створення не передбачених законами України воєнізованих формувань у вигляді «добровольчих формувань» є, також є відсутність і системного уявлення про соціальну та правову природу добровольчих формувань у суспільстві і з-поміж правників.

В дослідженні виникає проблемне питання іншого формату – чому ці люди, які організували добровольчі формування не звернулись до силових відомств в період проведення мобілізаційних заходів. З яких причин ці люди не були мобілізовані законним шляхом в ряди передбачених законом державних воєнізованих формувань?

Чому в період захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України коли є потреба тимчасового обмеження заборони саме на створення воєнізованих формувань в країні йде формування добровольчих підрозділів по всій країні?

Очевидно, що держава визнає факт існування добровольчих формувань, що були утворені або самоорганізувалися для захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України, визнає факт їх безпосередньої участі в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, визнає факт їх перебування безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення, навіть визнає факт виконання ними завдань антитерористичної операції у взаємодії із Збройними Силами України, МВС, Національною поліцією України, Національною гвардією та іншими утвореними відповідно до законів України військовими формуваннями та правоохоронними органами, але

водночас держава відмовляється визнавати учасників таких добровольчих формувань. Вірніше, таке визнання не ґрунтується на наявності факту участі в бойових діях, а ставиться в залежність від поведінки третіх осіб. У зв'язку з цим постала необхідність визначити, що і як на сьогодні регулює чинне законодавство, як це регулювання узгоджене з міжнародними актами та безпосередньою реальністю, зокрема, яких саме осіб слід відносити до категорії «доброволець». Гостро виникла необхідність законодавчо легалізувати «добровольців» і їх «формування» у зв'язку з виникненням проблемами з наданням «добровольцям» статусу учасника бойових дій та осіб з інвалідністю внаслідок війни.

В політичному розумінні з одного боку проблема створення «добровольчих формувань» в протиріч нормативній базі є підставою для міжнародного осудження країни в створенні умов для виникнення сеті НЗФ під час збройної напруги на державному кордоні, з іншого боку стає інструментом для маніпуляцій свідомості як внутрішнього так і зовнішнього суспільства в оприлюдненні проблеми неспроможності державних силових структур в вирішенні питань державної безпеки ні від внутрішніх ні від зовнішніх загроз.

Поява добровольчих підрозділів має значний негативний вплив на політичну обстановку як всередині держави так і на міжнародній арені, не залежно від їх ролі та вагомий внесок в захисті територіальної цілісності країни у зв'язку з недостатньою організацією мобілізаційних процесів на державному рівні. Поряд з цим виникає необхідність в виявленні показників проблем створення незаконних добровольчих формувань під час мобілізації та акцентування державних пріоритетів на подальший розвиток Збройних сил та інших військових формувань України.

УДК 621.396

Чуйков Д.В., старший офіцер відділу Управління стандартизації та кодифікації Міністерства оборони України

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ СТАНДАРТИЗАЦІЇ ТА КОДИФІКАЦІЇ АВТОМОБІЛЬНОЇ ТЕХНІКИ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Технічний рівень стандартизації та кодифікації автомобільної техніки (АТ) спеціального призначення (СП) характеризується відносною величиною якості, основою на порівнянні значень показників технічної досконалості продукції АТ, яка оцінюється базовими значеннями.

Оцінка рівня стандартизації та кодифікації АТ СП здійснюється в наступній послідовності:

- вибирають номенклатуру потрібних показників;
- визначають значення вибраних показників;
- вибирають базовий засіб (об'єкт) для порівняння показників;
- вибирають потрібний метод оцінки рівня продукції;
- визначають рівень продукції.

Оцінка рівня стандартизації та кодифікації може проводитись для однорідної продукції АТ СП (виробів одного класу та призначення) і для різнорідної продукції, яка випускається підприємством, галуззю.

Для оцінки рівня стандартизації та кодифікації АТ СП щодо удосконалення цієї системи пропонується розробити узагальнений показник. Такий узагальнений показник може бути виражений:

головним показником, який відображає основне призначення продукції (здатність побудови оптимального маршруту руху);

інтегральний показник – характеризує відношення сумарного корисного ефекту від застосування продукції АТ СП до сумарних затрат на його створення й експлуатацію;

середнім зваженим показником (використовують на етапах виготовлення дослідного зразка та для розрахунку економічної ефективності внаслідок поліпшення окремих показників або стандартизації та кодифікації продукції АТ СП у цілому).

Принциповий підхід в оцінці технічного рівня АТ СП ґрунтується на співставленні значень одиничних показників стандартизації та кодифікації зі значеннями відповідних показників кращих світових аналогів, обліку і вагомості кожного показника в умовах експлуатації, визначенні комплексного показника технічного рівня та прийнятті висновків про відповідність продукції АТ СП сучасному світовому технічному рівню.

УДК 355.541.2

Шерстюк А.Д., старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ БОЙОВИХ НАВИКІВ БІЙЦІВ ПІДРОЗДІЛІВ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Можливості підрозділу виконати поставлене завдання залежать від здатності бійців і командирів швидко виконувати найважливіші дії. Всі солдати і їхні

командири повинні знати, як реагувати у разі зіткнення з противником, а також свої подальші дії. Це досягається безперервною практикою. Крім того у бою військовослужбовець відчуває цілу низку почуттів, але основним станом його є стрес. Таким чином процес бойової підготовки підрозділів спеціального призначення в обов'язковому порядку має спиратися на якісну психологічну підготовку.

Проведення операцій по знешкодженню озброєних злочинців підрозділами спеціального призначення завжди були і є дуже складною і небезпечною роботою. При цьому наявність цивільного населення та навколишньої інфраструктури вимагає великої уваги до прийомів поведінки зі зброєю, позбавляючи тим самим бійців цих підрозділів технологічної переваги і переваги у вогневих можливостях.

Для найбільш ефективного навчання військовослужбовці повинні перебувати в обстановці, максимально наближеній до бойової. Для цього вони повинні бачити результати ведення вогню як по противнику, так і «відчувати» вогонь противника на собі.

Для удосконалення бойових навиків сучасні армії світу вже кілька десятиліть застосовують у практиці навчання технології моделювання обстановки і бойових дій та системи імітації стрільби. Підрозділи спеціального призначення Національної гвардії України вже отримали системи імітації стрільби типу «Paintball» і за їх відгуків вони показують велику ефективність. Тому вже можна стверджувати, що використання цих систем в системі бойової підготовки, окрім вироблення психологічної стійкості до стресів, дає змогу найбільш ефективно удосконалити вміння та бойові навички військовослужбовців.

УДК 355.46

Яким'як С.В., начальник кафедри Військово-Морських Сил Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського, кандидат військових наук, доцент, капітан 1 рангу; **Вдовицький Є.А.**, ад'юнкт кафедри Військово-Морських Сил Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського, капітан 1 рангу

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВОЄННОЇ БЕЗПЕКИ НА МОРІ СИЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ І ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКИХ СИЛ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

В умовах триваючої збройної агресії РФ проти України, противник веде активні гібридні дії на морі з метою негативного впливу на економічну діяльність держави та соціально-політичну обстановку в приморських регіонах.

З метою комплексної протидії зазначеним гібридним діям сили оборони повинні проводити відповідні морські операції. Водночас, з аналізу досвіду застосування військ (сил) ЗС України та інших складових сил оборони України в Антитерористичній операції на території Донецької та Луганської областей (АТО), операції Об'єднаних сил (ООС), усі операції мають міжвидовий (міжвідомчий) характер. Діяльність і внесок кожного з відомств забезпечує загальну ефективність операції.

Розглянемо завдання морської операції, до виконання яких можуть залучатись сили НГУ. Відповідно до ст. 12 Закону України “Про Національну гвардію України”, НГУ відповідно до покладених на неї законом завдань та функцій зобов'язана: “2) брати участь у забезпеченні громадської безпеки та охороні громадської безпеки і порядку, у тому числі під час проведення зборів, мітингів, вуличних походів, демонстрацій, інших масових заходів”; “6) забезпечувати охорону спеціальних вантажів, у тому числі ядерних матеріалів, під час їх перевезення територією України”; “8) вживати заходів щодо припинення діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій”, “16) розблоковувати або припиняти протиправні дії у разі захоплення важливих об'єктів або місцевостей, що загрожує безпеці громадян...”.

Виходячи з умов проведення морської операції з протидії гібридним загрозам, сили НГУ можуть бути залучені до:

проведення заходів щодо припинення діяльності НЗФ, які порушують функціонування морських портів України, що відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 4 березня 2015 року № 83 входять до об'єктів державної власності, які мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави;

забезпечення громадської безпеки під час проведення масових заходів поблизу місць розташування та військових частин ВМС ЗС України, інших видів, родів сил (військ) ЗС України та інших складових сил оборони, що залучаються до операції, для недопущення їх блокування або здійснення іншого негативного впливу (з досвіду 2014 року, це завдання має вирішальне значення для забезпечення можливості успішного виконання силами (військами) поставлених завдань);

охорони спеціальних вантажів у територіальному морі України, яке є частиною території держави, у разі перевезення їх морем, спільно з ВМС ЗС України, що можуть залучатися до охорони цих суден;

участь у припиненні діяльності НЗФ, диверсійно-розвідувальних сил, що діють з морських напрямків;

участь у розблокуванні або припиненні протиправних дій НЗФ в морських портах, які, зважаючи на здійснення ними діяльності щодо зберігання та

перевалки нафтопродуктів, хімічних речовин тощо є об'єктами, що загрожують безпеці громадян.

У ході підготовки і ведення морської операції одним з найбільш важливих питань є ефективність управління силами. У разі залучення сил НГУ до такої операції орган управління, створений для її ведення, повинен мати спроможності щодо управління цими силами. Для цього командувач операції повинен мати заступника з НГУ, а до складу даного міжвідомчого органу управління повинен входити структурний підрозділ НГУ (відділення, відділ) або представники НГУ повинні входити до складу його структурних підрозділів.

Висновки. У разі проведення морської операції в умовах гібридних дій противника її важливими складовими будуть дії сил НГУ щодо припинення діяльності НЗФ, диверсійно-розвідувальних сил, деблокування військових об'єктів у разі порушення громадського порядку. Це вимагає оперативного підпорядкування сил НГУ командувачу операції та включення її представників до складу міжвідомчого (об'єднаного) органу управління силами в морській операції.

УДК: 355.51

Якубовський В.І., заступник начальника кафедри прикордонної служби Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького, полковник; **Михайленко О.В.**, доцент кафедри прикордонної служби Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького, кандидат військових наук, підполковник

ВИЗНАЧЕННЯ СПРОМОЖНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ДО ЛОКАЛІЗАЦІЇ КРИЗОВИХ СИТУАЦІЙ, ЩО ЗАГРОЖУЮТЬ НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ В АКВАТОРІЇ МОРЯ

Безсумнівним твердженням є те, що будь-які питання безпеки – найбільш актуальні для України, а взагалі розвиток та загальний успіх нашої держави неможливий без вирішення проблеми формування систем реагування на кризові ситуації, що загрожують національним інтересам у системі суб'єктів сектору безпеки і оборони, одним з яких є Державна прикордонна служба України (ДПСУ).

Розглянувши загрози національній безпеці на Півночі, Півдні та Сході України, в акваторії Чорного та Азовського морів і Керченській протоці, що зумовлені агресивними діями Російської Федерації (РФ), Рада національної безпеки і оборони України констатувала наявність умов, які можуть призвести

до критичної дестабілізації ситуації, морської блокади узбережжя України, які виникли через:

зловживання з боку РФ положеннями міжнародних договорів щодо співробітництва в акваторії Азовського моря і Керченській протоці, прагнення до повного домінування в Чорноморському регіоні, нав'язування власних умов розподілу морської акваторії та обмеження портової діяльності й рибного промислу України;

створення РФ наступального військового угруповання поблизу кордонів України та активізацію розвідувальної діяльності;

незаконну господарську діяльність російської сторони з розвідки та видобутку корисних копалин на ТОТ, у т.ч. на шельфах Чорного і Азовського морів, вилов морепродуктів у територіальному морі та у виключній (морській) економічній зоні України.

Під час роботи над дослідженням були вивчені шляхи вдосконалення діяльності підрозділів ДПСУ та взаємодіючих формувань і правоохоронних органів. Постає необхідність визначення такого критерію як спроможність реагувати на кризові ситуації різного ступеня загрози. Акцентовано увагу на доцільності переходу до планування своїх дій з локалізації та припинення кризових ситуацій, враховуючи визначені спроможності. Авторами запропоновані функціональні групи спроможностей: забезпечення готовності; співробітництво у сфері реагування на кризові ситуації; розгортання та мобільність сил і засобів; застосування; забезпечення; керівництво та управління; захист та живучість; аналіз обстановки та її розвідка; військовополітичне керівництво, управління ресурсами.

Запропоновано окремо розглядати «спроможності» для: сектору безпеки і оборони загалом, сил безпеки і сил оборони зокрема, окремих складових сектору, окремих підрозділів та окремих військовослужбовців чи правоохоронців. Зроблено висновок, що кількість спроможностей, що загрожують національній безпеці, обумовлена кількістю завдань, які були поставлені суб'єктами, уповноваженими на керівництво сектором безпеки і оборони, та включені до змісту відповідних рішень.

УДК 351/354:355.58

Ященко О.А., майор служби цивільного захисту НУЦЗ України, кандидат економічних наук, доцент

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Статистика щодо виникнення надзвичайних ситуацій та їх наслідків свідчить про те, що існують певні недоліки в цивільному захисті, пов'язані із недостатнім інформаційним забезпеченням сил цивільного захисту та населення, що впливає на спроможність своєчасно реагувати на надзвичайні ситуації та якісно організовувати рятувальні роботи, а також адекватно діяти в екстремальних ситуаціях.

Відповідно до Закону України „Про основи національної безпеки України” до пріоритетів національних інтересів України віднесено забезпечення екологічно та техногенно безпечних умов життєдіяльності громадян і суспільства. Також цим законом визначено цивільний захист як окрему сферу національної безпеки держави, а органи та сили цивільного захисту – окремими суб'єктами забезпечення національної безпеки.

Існує одна із актуальних загроз національної безпеки України – незадовільний стан єдиної державної системи та сил цивільного захисту, системи моніторингу довкілля.

Важливим проблемним питанням цивільного захисту України є удосконалення його структури та законодавства у зазначеній сфері. Завдання щодо захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій, виконання заходів цивільного захисту покладено не лише на ДСНС, але й на усі центральні, регіональні та місцеві органи виконавчої влади, місцевого самоврядування, а також, з урахуванням децентралізації влади – й на місцеві громади.

На законодавчому рівні визначено структуру органів державного управління, але система інформаційного забезпечення не виділена.

Аналіз нормативно-правових актів показав, що для забезпечення управління у режимі повсякденного функціонування органами управління та силами цивільного захисту, координації їх дій, здійснення цілодобового чергування та забезпечення функціонування системи збору, оброблення, узагальнення та аналізу інформації про обстановку в районах виникнення надзвичайних ситуацій функціонують на державному, регіональному, місцевому та об'єктовому рівнях оперативно-чергові служби центральних, регіональних органів державного управління, чергові служби місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій.

Для управління ЄДСЦЗ використовується телекомунікаційна мережа загального користування, телекомунікаційна мережа спеціального призначення та державна система урядового зв'язку. Оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій полягає у своєчасному доведенні відповідної інформації до органів управління цивільного захисту, сил цивільного захисту, суб'єктів господарювання, що належать до ЄДСЦЗ, та населення і забезпечується шляхом здійснення заходів, визначених у ст. 30 Кодексу цивільного захисту України. Хоча у Кодексі визначено лише загальні засади щодо виконання завдань з оповіщення та інформування про загрозу та виникнення надзвичайних ситуацій.

Із зазначеного можна зробити висновок, що комплексні методики щодо збирання, оброблення, передавання та аналізу інформації про ймовірність та виникнення надзвичайних ситуацій в ЄДСЦЗ відсутні, а технічне забезпечення таких робіт перебуває в незадовільному стані.

З М І С Т

Андрощук О.С., Андрощук О.Ю., Грінченко В.В. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ.....	4
Баратюк В., Лемешко В. ПОГЛЯДИ НА ЗМІСТ ПОБУДОВИ ОХОРОН ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ НА ДІЛЯНЦІ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛУ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ.....	5
Бабій Ю.О., Поліщук В.В., Мартинюк О.В., Мартинюк В.П., Черноусов Д.О. ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНИХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ..	7
Басараб О.К., Чередніченко В.В. ПІДХОДИ ДО РОЗРОБКИ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ БЕЗПЕЧНОЇ ПЕРЕДАЧІ ПОВІДОМЛЕНЬ ЧЕРЕЗ МЕСЕНДЖЕРИ ПРИВАТНИХ КОМПАНІЙ.....	8
Бацамут В.М. ОБҐРУНТУВАННЯ ПЕРЕЛІКУ ОПЕРАЦІЙ ОПЕРАТИВНОГО ТА ОПЕРАТИВНО-ТАКТИЧНОГО РІВНЯ ЗАСТОСУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	10
Бондаренко О.Г., Лавніченко О.В., Чухлатий А.В. ЗАВДАННЯ, ФОРМИ ТА СПОСОБИ ОПЕРАТИВНОГО ЗАСТОСУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ.....	13
Борисенко М.В., Утюжок С.В. ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО РОЗРОБКИ ЗАСОБІВ КОНТРОЛЮ ТЕХНІЧНОГО СТАНУ БЕЗПЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ.....	17
Братко А.В. МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОПЕРАТИВНО-СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ДІЛЯНЦІ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ОРГАНУ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ.....	18
Ващук Н.Ф. УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	19
Власов К.В., Малюк В.Г., Новікова О.О. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ПОБУДОВИ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМУНІКАЦІЙНОЇ МЕРЕЖІ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ.....	21
Герасимов С.В., Рощупкін Є.С. ОПТИМІЗАЦІЯ ПАРАМЕТРІВ КОНТРОЛЮ ТЕХНІЧНОГО СТАНУ РАДІОТЕХНІЧНИХ СИСТЕМ МОНІТОРИНГУ ПОВІТРЯНОГО ПРОСТОРУ.....	22
Гетманюк С.П., Чорний А.М. ВИТОКИ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ НА СХОДІ УКРАЇНИ.....	23
Головань О.М. РОБОТА ОРГАНІВ ВІЙСЬКОВОГО УПРАВЛІННЯ З ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОГО СТАНУ ОПЕРАТИВНОЇ ОБСТАНОВКИ..	24

Голубок М.Г., Жабінський В.М., Чухлатий А.В. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОВ'ЯЗКОВОЇ ЕВАКУАЦІЇ ОКРЕМОЇ КАТЕГОРІЇ НАСЕЛЕННЯ У РАЗІ ВВЕДЕННЯ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ.....	26
Гончар Р.О. ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ СИЛ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ТА ФОРМУВАНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПРИ ВИКОНАННІ ЗАВДАНЬ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ.....	28
Городнов В.П., Овчаренко В.В. МОДЕЛЮВАННЯ ТА ОЦІНКА ЧИСЕЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛУ НГУ, НЕОБХІДНОЇ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ПЛАНОВИХ СЛУЖБОВО-БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ.....	29
Гур'єв Д.О. ІНКОРПОРАЦІЯ СПЕЦИФІЧНИХ СПОСОБІВ І ЗАСОБІВ ПРОТИДІЇ БЕЗПЛОТНИМ ЛІТАЛЬНИМ АПАРАТАМ В УГРУПОВАННІ ЗЕНІТНИХ РАКЕТНИХ ВІЙСЬК.....	30
Гурін І.О. АНАЛІЗ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ НАЗЕМНОГО ПУНКТУ УПРАВЛІННЯ ГРУПОЮ БЕЗПЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ ПРИ ВИКОНАННІ СПЕЦІАЛЬНИХ МІСІЙ.....	31
Драган Ю.А. ОБЛІК ОСОБОВОГО СКЛАДУ В ЧАСТИНАХ ТА ПІДРОЗДІЛАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	32
Дудар Є.Є., Пастухов В.В. ЗАСТОСУВАННЯ УДАРНИХ БЕЗПЛОТНИХ КОМПЛЕКСІВ У ВІЙСЬКОВІЙ СПРАВІ – ВИМОГА СЬОГОДЕННЯ.....	33
Єфімов Г.В., Касаткін Є.В., Корнійчук С.В. СПІЛЬНА УЧАСТЬ СИЛ БЕЗПЕКИ ТА СИЛ ОБОРОНИ УКРАЇНИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЗАХОДІВ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ В НАСЕЛЕНИХ ПУНКТАХ.....	34
Іохов О.Ю., Тимченко С.Ю. ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО РОЗРОБКИ ІНФОРМАЦІЙНО-ВИМІРЮВАЛЬНИХ СИСТЕМ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ТЕХНІЧНОГО СТАНУ ЗРАЗКІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ ТЕХНІКИ.....	36
Івахів О.С., Музика О.О., Беляков В.Ф. СПІЛЬНА УЧАСТЬ СИЛ І ЗАСОБІВ СИЛ БЕЗПЕКИ ТА СИЛ ОБОРОНИ УКРАЇНИ У ЗДІЙСНЕННІ ЗАХОДІВ ЩОДО ТИМЧАСОВОЇ ЗАБОРОНИ АБО ОБМЕЖЕННЯ РУХУ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ І ПІШОХОДІВ ПОБЛИЗУ ТА В МЕЖАХ ЗОН (РАЙОНІВ) НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ТА ВЕДЕННЯ ВОЄННИХ (БОЙОВИХ) ДІЙ.....	37
Ковальов І.В. РОЛЬ ТА МІСЦЕ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ З ПРИПИНЕННЯ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ.....	39
Кучеренко Ю.Ф., Александров О.В., Власік С.М., Кузнєцова М.Ю. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ...	40

Кучеренко Ю.Ф., Черток О.А., Белоус М.В., Першина Е.Ю. НЕОБХІДНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНОЇ ІНТЕГРОВАНОЇ АВТОМАТИЗОВАНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ МІЖВИДОВИМ УГРУПОВАННЯМ.....	41
Литовченко Д.М., Коваленко С.П. ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СТРІЛЬБИ ПІДРОЗДІЛУ ПРОТИПОВІТРЯНОЇ ОБОРОНИ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК ЗА РАХУНОК ЙОГО НАВЧЕНОСТІ.....	43
Литовченко Д.М., Курящов В.Е. МОДЕЛЮВАННЯ ЗНАЧЕНЬ УМОВНИХ ІМОВІРНОСТЕЙ УРАЖЕННЯ РІЗНИХ ЦІЛЕЙ В УМОВАХ ПРОТИДІЇ ПРОТИВНИКА.....	44
Ляшевська О.І. СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЖИТТЄВИМ ЦИКЛОМ ОЗБРОЄННЯ ТА ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ.....	45
Ляшевська О.І. ІНФОРМАЦІЙНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЄДСЦЗ УКРАЇНИ.....	46
Майборода І.М., Лазарев В.Д. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВОЇ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО ЗВ'ЯЗКУ ІНТЕРКОМ HARRIS У СКЛАДІ БРОНЕТЕХНІКИ ПІДРОЗДІЛІВ НГУ.....	47
Манжура С.А., Гармаш В.П., Кухарець Д.В. ДО ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ПРИПИНЕННЯ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ.....	49
Матала І.В., Жук О.В. ПРИНЦИПИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ УКРАЇНИ.....	50
Орлов М.М., Ткаченко К.М. ЗАСТОСУВАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНО РОЗНЕСЕНОГО ПРИЙОМУ ІНФОРМАЦІЇ В СИСТЕМІ ОПОВІЩЕННЯ І УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	52
Панченко В.Ю., Євсєєв В.О. ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ОБ'ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ, РОЗТАШОВАНИХ НА БЕРЕГОВІЙ ЛІНІЇ АБО НАД ВОДНОЮ ПОВЕРХНЕЮ.....	54
Пастухов В.В., Матала І.В. ПЕРСПЕКТИВИ СТВОРЕННЯ УДАРНИХ БЕЗПІЛОТНИХ КОМПЛЕКСІВ ПОВІТРЯНОГО БАЗУВАННЯ.....	56
Перемибіда Д.О., Андрієнко А.М. СПЕЦИФІКА ДІЯЛЬНОСТІ ГРУП ДІАЛОГУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ.....	57
Петік А.В. РОЗРОБЛЕННЯ ДИСКРЕТНО-НЕПЕРЕРВНОЇ СТОХАСТИЧНОЇ МОДЕЛІ ДІЙ СИЛ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ З ПРИПИНЕННЯ ГРУПОВИХ ПРОТИПРАВНИХ ДІЙ ЗАСУДЖЕНИХ В УСТАНОВАХ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ.....	58

Полончук В.А. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВОЄННОЇ ТА ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ТЕХНОГЕННОГО ХАРАКТЕРУ. ПРОБЛЕМНИЙ АСПЕКТ.....	59
Пташка С.Д. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЩОДО ПРАВА СКЛАДАННЯ ПРОТОКОЛУ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ВІЙСЬКОВИМИ НАРЯДАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС НЕСЕННЯ СЛУЖБИ З ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ.....	61
Ринський І.М., Микитин В.Ф. ПОРЯДОК ОХОРОНИ ВАЖЛИВИХ ОБ'ЄКТІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА ОБ'ЄКТІВ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ЖИТТЄДІЯЛЬНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ.....	62
Романюк В.А., Хліманцов Т.В. ДОСЛІДЖЕННЯ ПОРЯДКУ УПРАВЛІННЯ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВИНИКНЕННЯ ЗАГРОЗИ ТЕРОРИСТИЧНИХ АКТИВ.....	63
Росляков О.В. МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРИНЦИПУ ДЕЦЕНТАЛІЗОВАНОГО УПРАВЛІННЯ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	65
Саморок М.Г. НАПРЯМКИ ПІДГОТОВКИ ПОСАДОВИХ ОСІБ УПРАВЛІНСЬКОЇ ЛАНКИ ОКРЕМОГО ЗАГОНУ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ВЕДЕННЯ БОРОТЬБИ З НЗФ.....	66
Сафošкіна Л.В. ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ.....	67
Сізон Д.О., Тристан А.В. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ КОЛЕКТИВІВ РІЗНОРІДНИХ БПЛА В БОЙОВИХ ДІЯХ.....	68
Стародубцев С.О., Варакута В.П., Дяченко Д.В. ПРИНЦИП КОМПЛЕКТУВАННЯ БАТАЛЬЙОННИХ ТАКТИЧНИХ ГРУП РІЗНОРІДНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ ЗБРОЙНИХ СИЛ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	69
Старцев В.В., Бровко М.Б., Косенко В.П., Джігірей В.О. УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ПІДТРИМКИ РІШЕННЯ НА ВИКОНАННЯ ЗАХОДІВ ЩОДО ВІДНОВЛЕННЯ ОЗБРОЄННЯ ТА ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ В СИСТЕМІ ЛОГІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОВІТРЯНИХ СИЛ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ.....	71
Стрельбіцький М.А., Мазур В.Ю, Веретільник В.В. ДЕРЖАВНИЙ МЕХАНІЗМ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ, ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРИЙНЯТТЯ І РЕАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ У ДЕРЖАВНІЙ ПРИКОРДОННІЙ СЛУЖБІ УКРАЇНИ.....	73

Суконько С.М. МОДЕЛЬ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МОНІТОРИНГУ ОПЕРАТИВНОЇ ОБСТАНОВКИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ МАСОВИХ ЗАХОДІВ.....	74
Тилічко І.В. ТАКТИКА ДІЙ ПІДРОЗДІЛУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПРИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ОХОРОНЮВАНОВОГО ОБ'ЄКТА В РАЗІ МОЖЛИВОГО ЗАХОПЛЕННЯ ТЕРИТОРІЇ НА ЯКІЙ ВІН ЗНАХОДИТЬСЯ.....	75
Ткаченко М.Д., Кравченко С.А., Подвизніков С.М. АНАЛІЗ МОЖЛИВОСТЕЙ ПРОГРАМНИХ ЗАСОБІВ ІМІТАЦІЙНОГО МОДЕЛЮВАННЯ АДЕКВАТНОГО ВІДОБРАЖЕННЯ РЕАЛЬНИХ ДІЙ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ЗА ПРИЗНАЧЕННЯМ.....	76
Томчук О.І., Мокоївець В.І., Федоров О.Ю. СПІЛЬНЕ ЗАСТОСУВАННЯ ПІДРОЗДІЛІВ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ У СТАБІЛІЗАЦІЙНИХ ДІЯХ ВІЙСЬК.....	78
Федоров О.Ю., Слюсаренко О.І., Мокоївець В.І. ВСЕОХОПЛЮЮЧА ОБОРОНА УКРАЇНИ ЯК ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВОЄННОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ.....	80
Фтемов Ю.О. ОСНОВНІ ЕТАПИ ПІДВИЩЕННЯ ЖИВУЧОСТІ МОСТОВОЇ ПЕРЕПРАВИ.....	81
Халеп В.В. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ТЕХНІЧНОГО ОСНАЩЕННЯ ОРГАНІВ УПРАВЛІННЯ СФОРМОВАНОГО УГРУПОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ДЛЯ ВИРШЕННЯ ЗАВДАНЬ У РАЗІ ВИНИКНЕННЯ МІЖЕТНІЧНОГО КОНФЛІКТУ.....	83
Чередниченко О.Ю. ОКРЕМІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ДЛЯ ПРАВООХОРОННОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....	84
Черкашин С.Д. ПОГЛЯДИ НА ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ЕВАКУАЦІЇ ВАЖЛИВИХ ДЕРЖАВНИХ ОБ'ЄКТІВ З ЙМОВІРНИХ РАЙОНІВ ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ.....	86
Чернавіна О.Є., Кохановський А.М. ВПЛИВ ДОБРОВОЛЬЧИХ ПІДРОЗДІЛІВ, УТВОРЕНИХ В 2014-2015 РОКАХ НА ПОЛІТИЧНУ ОБСТАНОВКУ ТА ПОДАЛЬШИЙ РОЗВИТОК ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ТА ІНШИХ ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ УКРАЇНИ.....	87
Чуйков Д.В. , ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ СТАНДАРТИЗАЦІЇ ТА КОДИФІКАЦІЇ АВТОМОБІЛЬНОЇ ТЕХНІКИ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ.....	89
Шерстюк А.Д. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ БОЙОВИХ НАВИКІВ БІЙЦІВ ПІДРОЗДІЛІВ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	90

З М І С Т

Яким'як С.В., Вдовицький Є.А. ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВОЄННОЇ БЕЗПЕКИ НА МОРІ СИЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ І ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКИХ СИЛ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ.....	91
Якубовський В.І., Михайленко О.В. ВИЗНАЧЕННЯ СПРОМОЖНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ДО ЛОКАЛІЗАЦІЇ КРИЗОВИХ СИТУАЦІЙ, ЩО ЗАГРОЖУЮТЬ НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ В АКВАТОРІЇ МОРЯ.....	93
Яценко О.А. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ.....	95

НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**“Службово-бойова діяльність
Національної гвардії України:
сучасний стан, проблеми та перспективи”**

Секція 1

Збірник тез доповідей

Відповідальний за випуск: *Р.С. Мельніков*

Комп'ютерне складання і верстання: *О.В. Ніконенко;
Ю.І. Купрієнко;
І.В. Грачова;
О.О. Єсіпова*

Формат 60x84¹/₁₆. Ум. друк. арк. 3,25.
Тираж 50 прим. Зам. № 312.

Видавець і виготовлювач Національної академії Національної гвардії України
майдан Захисників України, 3, м. Харків-1, 61001.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4794 від 24.11.2014 р.